

KASAYSAYAN SANG PILIPINAS (KsP)

KATUYUAN:

Mahangpan ang mga ugat sa kasaysayan sang mga basehan nga problema sang malakolonyal kag malapyudal nga Pilipinas.

Kumprehensibo kag madalum nga mahakos ang kakinahanglanon sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa kag ang mga sandigan nga kinaiya sini nga hilwayon ang Pilipinas sa salot sang imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo.

Magamit nga ubay sa pagpanayasat kag pagtuon sa kasaysayan kag kahimtangan sa mga syudad, banwa kag baryo.

PAGBUKAS SANG TALAKAYAN SA TOPIKO

1. Ipaathag nga ang pagtuon sa kasaysayan sang Pilipinas kinahanglan nga ubayan sang mga sandigan nga prinsipyo sang istoriko materyalismo, Marxista nga ekonomiya pangpulitika kag sang mga tudlo ni Lenin bahin sa imperyalismo.
2. Athagon nga pagasentruhan sang pagtuon ang kasaysayan sang pungsod sandig sa pag-uswag sang mga kontradiksyon sa sulod sang katilingban – ang kontradiksyon sa tunga sang mga pwersa sa produksyon kag mga relasyon sa produksyon, kontradiksyon sang mga sahi kag kontradiksyon sang bag-o kag daan.
3. Tum-ukan nga mahangpan lang ang subong nga nagaluntad nga malapyudal kag malakolonyal nga balayon sang katilingban Pilipino kon naintyendihan ang ugat sini sa kasaysayan.
4. Ipakita ang kamalahalon sini bilang ubay sa pagpanayasat sa lugar nga ginahulagan kag sa husto kag matinugahon nga pagpatuman sa linya kag mga polisiya sang Partido sa aton nga paghulag. Ipakita kon ngaa malahalon ang pagtuon sa kasaysayan para sa husto kag mapuslanon nga pagtuon sa masunod nga mga topiko.
5. Iplatar ang balayon sang topiko :
 - A. Ang Pilipinas kag ang Pumuluyong Pilipino**
 - B. Ang Pumuluyo Pag-abot sang Kolonyalismong Espanyol**
 - K. Ang Kolonyalismo nga Espanyol kag ang Pyudalismo**
 - D. Ang Rebolusyon Pilipino sang 1896**
 - E. Ang Kolonyal nga Paghari sang Imperyalismong US**
 - G. Ang Paghimakas sang Banwa Batuk sa Manugsalakay nga Hapon**
 - H. Ang Papet nga Republika sang Pilipinas**
 - I. Ang Pasista nga Diktadurang US-Marcos**
 - L. Paghari nga Papet kag Pasista nga may Kamuplahe**

LAWAS SANG TALAKAYAN SA TOPIKO

A. Ang Pilipinas kag ang pumuluyong Pilipino

1. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang banwa nga Pilipinas?

MGA IMPORTANTE NGA PUNTO	SUHESTYON NGA PAMAAGI SA PAGTUDLO
a. Ang Pilipinas isa ka mabukid nga kapuluan nga bugana sa duna nga manggad. b. Ang nagakontrol kag nagabenepisyo sa duna nga kabuganaan nga ini amo ang mga imperyalista nga US kag pila lang ka lokal nga daku nga burgesya kumprador kag dalagku nga agalon nga mayduta. Gani sa pihak sang manggad sang pungsod, nagaantus ang pumuluyo.	<i>Gamiton ang mapa sang Pilipinas kag mapa sang kalibutan. Magplastar sang datos sa duna nga manggad sang pungsod. Buyukon ang tumuluon nga magplastar sang duna nga manggad sa ila lokalidad.</i> <i>Magplastar sang datos sang kontrol sang imperyalista, burgesya kumprador kag agalon nga mayduta sa duna nga manggad sang pungsod kag sa lokalidad sang mga tumuluon.</i> <i>Pangayuon sa mga tumuluon nga iplastar kag panginwalaan ang mga pagpabangud sang mga nagahari nga sahi kon ngaa nagaantus ang pumuluyo.</i>

2. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang pumuluyong Pilipino?

a. Kalakip ang Pilipinas sa mga pungsod nga daku-dako ang populasyon b. Dunganon kag isganan ang pumuluyong Pilipino: - may manggaran kag matahum nga tradisyon sa paghimakas sa dumuluong nga manug-sakop kag mga lokal nga manughimulos kag manugpamigos; - ang rebolusyonaryo nga paghimakas sang pumuluyong Pilipino, labi na sang mga sahi nga mamumugon kag mangunguma, ang padayon nga nagapa-sulong sa katiling-ban. k. Sa tion nga mahilway ang pumuluyong Pilipino sa pagpanghimulos kag pagpamigos sang imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo, mahimo naton nga mangabuhi sang hamungaya, magpakasampaton sa lain-lain nga patag sang ikasarang kag kinaalam, kag mag-amot sa pagsulong sang rebolusyon kag kauswagan sa bilog nga kalibutan.	<i>Ipakita ang subong nga kadakuon sang populasyon (76.2 milyon sadtong 2000) kag tuigan nga pagdaku sini (2.3%). Tum-ukan ang gahum sang pumuluyo sa pagbuhi sang pungsod.</i> <i>Maghatag sang mga halimbawa agud ipakita ang pagkadunganon kag kaisog sang pumuluyong Pilipino sa paghimakas sa mga dumuluong kag lokal nga manughimulos kag manugpigis.</i>

Nota: Sa pagtalakay sang kasaysayan, ilatag gilayon ang timeline kag visual. Diri na patiyugon ang paglektura. Pwede man magdugang sang datus halin sa lokalidad. Indi na pag-isa-isahon ang mga pamangkot sa teksto. Kon may pasilidad, mahimo nga magpaggwa sang "Sa Liyab ng Libong Sulo" [rekom: Red Alimaong—Rips] sa pag-umpisa sang B.

B. Ang Pumuluyo Pag-Abot sang Kolonyalistang Espanyol

1. Ano nga sistema pangkatilingban ang naabtan sang mga kolonyalistang Espanyol sa lain-lain nga bahin sang kapuluan?

- a. Sistema nga malakomunal kag mala-ulipon sa daku nga bahin sang kapuluan.
- b. Sistema nga pyudal sa Mindanao kag Sulu
- k. Sistema nga primitibo komunal sa mga Ati kag iban pa nga katulad.

Gamiton ang **Biswal Kas-1**. Iplatar ang mga pangunahon nga kinaiya sang kada sistema pangkati-lingban, pwersa sa produksyon, relasyon sa produksyon kag mga sahi.

KAS 1 - KASAYSAYAN NG PILIPINAS

2. Matuod bala nga indi mangin sibilisado ang Pilipinas kon wala nasakop sang mga dumuluong ?

- a. Indi. Sang mag-abot ang mga kolonyalistang Espanyol, maathag nga may pangsulod nga mga basehan para sa labi nga pagsulong sang katilingban nga Pilipino:
 - may mga sistema sang produksyon, sa baranggay ukon sultanato man, nga pat-ud nga maga-uswag pa tubtob mangin daan kag mabuslan sang bag-o kag mas maus-wag pa nga sistema.
 - may pat-ud nga mga sahi nga nagabang-

Gamiton ang **Biswal Kas-1**. Ipakita kon paano kag ngaa ginapalapnag sang mga nagahari nga sahi nga wala mangin sibilisado ang Pilipinas kon wala nag-abot ang mga dumuluong.

gianay kag ang ila banggianay nagatulod sa pagsulong sang katilingban

- may sistema sang estado nga ginagamit sang mga nagahari nga sahi agud palun-taron kag ipabilin ang ila paghari
- may mauswag na nga kultura

K. Ang Kolonyalismong Espanyol kag ang Pyudalismo

Nota: Antes ang pamangkot 1, maghatag sang malip-ot nga pag-athag kon nga ginsakop sang Espanya ang Pilipinas—ang kahimtangan kag ang pwersa nga nagatulod sa pagpangolonya sang Espanya sa Pilipinas.

1. Paano nasakop sang mga kolonyalistang Espanyol ang Pilipinas?

a. Gin-gamit sang kolonyalismo nga Espanyol ang taktika nga “magpangpihak kag maghari” agud sakupon ang Pilipinas kag tukuron ang kolonyal nga paghari sang Espanya nga naglawig sang sobra tatlo ka gatos ka tuig. Bangud wala sang paghiliusa pangpulitika ang mga pumuluyo nga napihak sa mga nagakinaugalingon nga barangay, nasarangan ang taktika nga ini.

b. Sa kabilugan, wala nasakop sang kolonyalistang Espanyol ang sultanato nga Islam sa Mindanao kag Sulu. Maayo nga nakadepensa ang mga Moro bangud sa mataas nga lebel sang sistema pang-ekonomya kag paghiliusa nga pangpulitika nga nalab-ot na nila sadto.

Gamiton ang Biswal Kas-1 kag Kas-2. Ilaragway ang taktika sang mga Espanyol nga “magpangpihak kag maghari”. Ipakita nga tubtob subong ginagamit pa ini sang imperyalismong US kag mga lokal nga nagahari nga sahi. Ihalimbawa ang: rehiyunalismo, rasismo kag sobinismo nga Kristiyano kag Malayo.

KAS - 2

2. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang kolonyal kag pyudal nga sistema pang-ekonomiya nga ginpaluntad sang kolonyalismo nga Espanyol?

a. Gintukod kag ginpaluntad sang mga kolonyalistang Espanyol sa sulod sang kapin 300 tuig nga pag-hari ang isa ka kolonyal kag pyudal nga katilingban. Direkta nga naghari sa katilingban ang mga dumuluong nga manugsakop nga sila man ang pinakadalagku nga mga agalon nga may duta.

b. Agud makapanggamot ang pyudalismo sa malapad nga bahin sang Pilipinas, ginpatuman ang sistema nga enkomyenda, baligyaanay nga galyon kag sistema nga asyenda.

k. Ginapabungkal ang masang mangunguma kag ginpatuga sang sobra nga produkto nga ginakuha sa porma sang buhis agud pakaunon kag sustentuhan ang mga upisyal sang kolonya, orden nga relihiyoso kag tumandok nga nagahari. Ginapatrabaho sa paghimo sang mga bilding sang gubyerno, balay sang mga kolonyalista, simbahan, kuta, kalsada, tulay kag barko nga galyon kag panggyera. Pilit nga konskripsyon para sa kolonyal nga hangaway.

d. Sa paglapad sang pagpakigbaligyaanay sa mga banwa nga kapitalista, naluto ang pyudalismo sa Pilipinas kag nagtuhaw sa sulod sang duna nga ekonomiya ang sistema nga balaklunon kag ekonomiya nga nakabase sa kwarta.

*Gamiton ang **Biswal Kas-2**. Ipaathag ang istruktura sang mga sahi. Gamiton ang datos sa teksto.*

Ipaathag kon ano ang sistema nga enkomyenda kag baligyaanay nga galyon.

Ipaathag ano ang sistema nga asyenda. Ipakita ano ang mga pangsulod kag pangguwa nga kahimtangan nga nagtulod sa pagtukod sang sistema nga asyenda sa Pilipinas.

Ilaragway ang resulta sang pagkaluto sang pyudalismo sa katilingban nga Pilipino.

3. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang kolonyal kag pyudal nga sistemang pangpulitika kag pangkultura nga gintukod sang kolonyalismong Espanyol?

a. Nagdominar ang estado nga teokratiko, ang pagtingub sang estado kag sang Simbahan Katoliko. Masangkad ang gahum sang mga prayle sa pulitika kag kultura.

b. Ang enkomyenda ang nagserbi nga lokal nga yunit sang administrasyon tubtob sadtong ika-17 siglo, sang islan ini sang regular nga mga probinsya.

k. Gingamit ang sistema nga probinsyal agud pabaskugon ang sentral nga pagdumala sa bilog nga kolonya.

d. Ang gobernador-heneral nga Espanyol bilang pinakamataas nga upisyal sang gubyerno nga kolonyal kag ang hangaway nga kolonyal.

e. Gingamit ang relihiyon nga Katoliko agud ulipunon ang pamensaron sang mga pumuluyo samtang ginaguba ang tumandok nga kultura.

Ilaragway ang gubyerno nga kolonyal.

Ilaragway kon paano gingamit ang Katolisismo agud uliponon ang pamensaron sang pumuluyo samtang ginawasak ang tumandok nga kultura. Ipakita ang pagluntad sini tubtob sa subong.

4. Paano ginbatuan sang pumuluyong Pilipino ang kolonyal kag pyudal nga pagpamigos kag pagpanghimulos ?

a. Halin sang i-imponer ang kolonyal nga paghari sa Pilipinas, tayuyon nga nag-ibwal ang mga pag-alsa sa lain-lain nga bahin sang kapuluan. Indi magnubo sa duha ka gatos nga pag-alsa ang natabo.

b. Sadtong una, ang kabudlayan kag silot sang pilit nga pagpatrabaho ang masami nga kabangdanan sang pag-alsa. Pero sadtong ika-18 siglo, nagtingkad na ang muklat nga pagpamatuk sa pyudalismo.

Ihalimbawa ang kakahas ni Lapulapu, pagkapursigido ni Dagohoy, pagka-matinugahon ni Palaris, pagpamuno ni Gabriela Silang kag kalig-on sang pumuluyo nga Moro.

Ipakita ang ginhimo nga paglupig sang mga kolonyalistang Espanyol sa mga pag-alsa.

D. Ang Rebolusyon nga Pilipino sang 1896

1. Ano nga mga importante nga pagbag-o sa katilingban Pilipino ang nagbunga sang Rebolusyon sang 1896?

a. Sang ipalapnag ang sistema nga asyenda sadtong ulihi nga bahin sang ika-18 siglo tubtob sa una nga bahin sang ika-19 siglo, lubos nga naluto ang pyudalismo sa Pilipinas kag nagsugod ini nga malusaw amat-amat. Ini ang basehan sa sulod sang katilingban Pilipino sang pag-igrab sang Rebolusyon sang 1896 kag pagpukan sang kolonyalismong Espanyol. Halin sa sistema nga pyudal, nagakadto na ang katilingban Pilipino sa sistema nga malapyudal.

b. Nagsingki ang mga pangsulod nga kontradiksyon:

- Nagtugdo ang binhi sang kapitalismo sa katilingban nga pyudal;
- Nagtuhaw ang tuman kalala nga pagpanghimulos kag pagpamigos kag pagpaantus sa masang mangunguma;
- Nagtuhaw ang tugdo sang proletaryado nga Pilipino;
- Ginbun-ag ang burgesyia nga Pilipino;
- Nagtingkad ang kamuklatan nga makibanwahanon kag pag-kangil-ad sa kolonyalistang Espanyol.

k. Nagtuhaw ang mga paborable nga pangguwa nga kahimtangan para sa Rebolusyon 1896:

- nagaluya na ang gahum sang Espanya sa bilog nga kalibutan;
- nagaabanse ang mga rebolusyonaryo nga paghimakas sang pumuluyo sa mga kolonya sang Espanya.

*Gamiton ang **Biswal Kas-2**. Idetalye ang paglala sang mga pangsulod nga kontradiksyon, ang krisis sa ekonomiya kag pulitika, ang pagtugdo sang mga bag-o nga sahi kag ang paglala sang pagpanghimulos kag pagpamigos sa masang anakbalhas.*

Ipakita kon paano nakabulig ang mga pangguwa nga kahimtangan para sa Rebolusyon sang 1896.

Magpambit sang mga lokal nga kasaysayan sa Rebolusyon sang 1896 kon may ara.

KAS - 2

2. Ano ang basehan nga kinaiya sang Rebolusyon nga Pilipino sang 1896?

a. Ang Rebolusyon sang 1896 isa ka pungsudnon-demokratiko nga rebolusyon nga daan nga tipo. Gina-ubayan ini sang ideolohiya sang liberal nga burgesya. Ang mga sandigan nga katuyuan sini amo ang pungsudnon nga kahilwayan kag anti-pyudalismo.

b. May natukod nga duha ka kahublagan sang ilustrado sa Pilipinas, ang kahublagan nga sekularisasyon kag kahublagan nga propaganda. Nakabulig ang mga ini sa paghanda sang opinyon publiko para sa Rebolusyon sang 1896.

k. Ang Katipunan ang nagsakdag sang maathag nga panawagan para sa rebolusyonaryo nga paghimakas kag sa independen-sya. Namuklat sa pagbuylog sa rebolusyon ang mga lokal nga agalon nga mayduta, negosyante, bu-rukrata, mamumugon kag mangunguma. Ang sahi nga mangunguma ang nangin pangunahon nga pwera sang Rebolusyon Pilipino.

*Gamiton ang **Biswal Kas-2**. Ipaathag ang pungsud-non-demokratiko nga kaun-dan sang Rebolusyon sang 1896.*

Ipaathag nga progresibo ang papel sang liberal nga burgesya sa paghimakas batuk sa kolon-yalistang Espanyol. Ipakita man ang kahinaan kag limitasyon sang sahi nga ini.

3. Ano ang resulta sang Rebolusyon sang 1896?

a. Nagdaog ang Rebolusyong 1896 nga pukanon ang kolonyalismo nga Espanyol. Pero wala nalubos ang pormal nga pag-ampo sang mga Espanyol sa kahublagan nga rebolusyonaryo bangud sa pagpasilabut kag pagpangsalakay sang imperyalismong US.

b. Ang rebolusyong Pilipino indi pa handa sa ideolohiya, pulitika kag organisasyon agud paslawon ang pagpangsakop sang isa ka gahum nga industriyal kag magbatu diri paagi sa malawigan nga rebolusyonaryo nga inaway.

Tum-ukan ang pagkadungganon kag kaisog sang pumuluyong Pilipino batok sa kolonyalismo nga Espanyol.

Ipakita ang kahuyangan sang pagpamuno nga liberal-burges sa rebolusyon.

E. Ang Kolonyal nga Paghari sang Imperyalismong US

1. Ngaa ginsakop sang imperyalismong US ang Pilipinas?

a. Sang sakupon sang imperyalismong US ang Pilipinas, ang kapitalismo sa US naghatag-palaagyan na sa monopolyo nga kapitalismo. Bilang bag-ong-sampot nga imperyalista nga gahum, ang US agresibo nga nagapalapad sadto sang kaugalingon nga “sakop sang impluwensya”.

- handum sang imperyalismong US ang bugana nga duna nga manggad, barato nga kusog-pangabudlay kag merkado sang Pilipinas
- handum man nga gamiton nga tungtungan ang Pilipinas agud himuon nga “lawa nga Amerikano” ang Dagat Pasipiko kag maka-pangsakop sa Tsina kag iban nga lugar sang Asya

Pamangkuton ang tumuluon kon ano ang ginarason sang imperyalismong US sa pagsakop sa Pilipinas. Pahimutigan ang mga ini.

2. Paano ginsakop sang imperyalismong US ang Pilipinas?

a. Pangunahon nga gingamit sang imperyalismong US ang kontra-rebolusyonaryo nga kalakasan, kag ikaduha, ang pagpanip-lang. Bisan san-o wala nag-untat ang mga manugsalakay nga Amerikano sa paggamit sang kontra-rebolusyonaryo nga duhaan nga taktika.

b. Ang liberal nga liderato nga burges sang daan nga demokratiko nga rebolusyon napamatud-an nga wala sang ikasarang, lay-od kag makikompromiso.

k. Bisan sadtong nalutos na ang mga pangunahon nga ditatsment sang gubyerno ni Aguinaldo, nagpadayon pa gihapon ang armado nga pagbatu tubtob 1916 sa Mindanao.

Paagi sa mga pinili nga sugilanon ipakita ang mga sapat-sapaton nga ginhimo sa panahon sang Inaway nga Pilipino-Amerikano kag pagpaniplang sang imperyalismong US agud masakop ang Pilipinas.

Ipakita ang matingkad nga mga pagbatu kag pagprotesta sang pumuluyong Pilipino sa pagsakop sang imperyalismong US sa pungsod.

3. Ano nga sistema sang katilingban ang gintukod sang imperyalismong US sa Pilipinas?

a. Sa paglutos sang Rebolusyong Pilipino, na-imponer sang imperyalismong US ang iya kolonyal nga paghari sa Pilipinas. Gingamit dayon sang monopolyong kapitalismo nga US ang pyu-dalismo bilang komprehensibo nga pangkatilingban nga basehan sini.

*Gamiton ang **Biswal Kas-3** para sa pangkabilugan nga paglaragway sang sistema sang katilingban nga gintukod sang imperyalismong US.*

KAS - 3

Ipaathag ang papel sang kada sahi sa katilingban nga kolonyal kag malapyudal.

b. Ang mga sahi sa kolonyal kag malapyudal nga katilingban :

- Sahi nga agalon nga mayduta kag dalagku nga burgesya kumprador
- Pungsudhon nga burgesya kag gamay nga burgesya
- Mamumugon kag mangunguma

4. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang sistema pang-ekonomiya nga gintukod sang Imperyalismong US sa Pilipinas?

a. Gintukod sang imperyalismong US ang isa ka kolonyal kag malapyudal nga ekonomiya, isa ka sistema nga nakasalig sa pag-eksport sang mga hilaw nga materyales kag pag-import sang mga human nga produkto.

b. Ang mga pangunahon nga kinaiya sang sistema nga kolonyal kag malapyudal:

- pagsulod sang sobra nga kapital sang imperyalismong US;
- pagpatuman sang “hilway nga baligyaanay ” sa tunga sang Pilipinas kag US;
- pagpabilin kag labi nga paglapnag sang pyudalismo;
- paglapnag sang mala-pyudalismo sa kaumhan kag sa bilog nga katilingban;
- malala nga pagpang-himulos kag pagpa-antus sa masang mamumugon kag mangunguma.

Isa-isa nga talakayon ang mga pangunahon nga kinaiya sang sistema pang-ekonomiya. Maghatag sang mga halimbawa

5. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang sistema sa pulitika sa idalum sang kolonyal nga paghari sang imperyalismong US?

- a. Direkta nga gin-uyatan sang kolonyalistang US ang gahum pangpulitika sa banwa.
- b. Tulad sang kolonyalistang Espanyol, gingamit nila nga papet ang mga lokal nga nagahari nga sahi. Ginpabulig ang mga ini sa pagpaniplang kag pagpamigos sa pumuluyong Pilipino.
- k. Gin-gamit nga pinakahaligi sang estado nga kolonyal ang kolonyal nga hangaway nga armado. Luwas sa hangaway sang manugsakop, gintukod sadtong 1901 ang Konsta-bularya sang Pilipinas.

Ilaragway ang estado nga kolonyal. Ipakita kon paano ginhanas ang mga papet agud mangin timbang sa pagpaniplang kag pagpamigos.

6. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang kultura nga ginpalapnag sang imperyalismong US sa Pilipinas?

- a. Ginpalapnag ang mga pamensaron nga kolonyal kag ang lengguwahe nga Ingles agud ulipunon ang pamensaron sang pumuluyo kag mangin mahuyugon sila sa mga produkto nga Amerikano.
- b. Ginpanday ang pamensaron sang pamatan-on nga Pilipino agud magsimba kag magserbi sa paghari sang imperyalismong US. Gintukod ang sistema sang edukasyon nga publiko.
- k. Ang Simbahan Katoliko ginpabay-an nga magpalapnag sang kultura nga pyudal pareho sang pagpahanugot kag pag-inakop nga ginhimo sa sistema nga pyudal sa kaumhan.

Isa-isahon ang mga palaagyan nga gingamit sa pagpalapnag sang pamensaron nga maki-imperyalista kag pyudal. Ipaathag kon paano gingamit ang mga ini.

7. Paano ginbatuan sang pumuluyo ang kolonyal kag malapyudal nga pagpanghimulos kag pagpamigos sang kolonyalismong US?

- a. Nagpadayon ang armado nga pagbatu sa lain-lain nga bahin sang pungsod.
- b. Nagtuhaw na ang mga unyon sang mamumugon kag mga organisasyon nga mangunguma. Nag-ibwal ang madamo nga ispontanyo nga kalakasan sang masa bunga sang malala nga diskuntento.
- k. Nag-abot sa bag-o kag mas mataas nga halintang ang paghimakas sang masa nga mamumugon kag mangunguma batok sa imperyalismong US kag lokal nga pyudalismo sang itu-kod ang Partido Komunista sang Pilipinas sadtong Nobyembre 7, 1930.

Magplastar sang mga pinili nga istorya bahin sa pagbatu sang pumuluyong Pilipino. Maayo kon makasaysay ang tumuluon sang datos halin sa lugar nga ila ginahulagan.

Maghatag sang malip-ot nga pagsaysay sa pagtukod sang Partido.

G. Ang Paghimakas sang Banwa Batok sa Manugsalakay nga Hapon.

1. Nga ginsakop sang imperyalismo nga Hapon ang Pilipinas?

a. Bunga sang malala nga krisis sang kapitalismo sa bug-os nga kalibutan, naglunsar sang inaway ang mga pasista nga imperyalista nga gahum agud liwat nga tulungaon ang kalibutan. Gintingu-haan sang mga imperyalista nga Hapon nga agawon halin sa mga imperyalista nga US, Ingles, Pranses kag Olandes ang mga kolonya sang mga ini sa Asya. Kabahin sang kabilugan nga plano nga ini ang pagsalakay kag pagsakop sang Hapon sa Asya.

*Gamiton ang **Biswal Kas-3**. Ipakita ang mga pang-ekonomiya kag pangpulitika nga interes sang imperyalismo nga Hapon sa pagsakop sa Pilipinas. Tum-ukan ang kinaiya sang WWII bilang inaway sa tunga sang imperyalistang gahum – ang pag-inagaway sang teritoryo sa kalibutan.*

KAB - 3

2. Ano ang ginhimo sang lokal nga mga nagahari nga sahi sang magsalakay ang imperyalismo nga Hapon?

a. Natunga sa duha ka paksyon ang mga daku nga burges kumprador, agalon nga mayduta kag burukratang kapitalista. Nagpili ang kada paksyon sang imperyalista nga gahum nga dampigan nila. Wala nagsulod sa pamensaron nila nga ipanagil-ot ang independensya kag soberanya sang Pilipinas batok sa ano man nga imperyalista nga manug-pangsakop.

Sambiton ang mga paksyon sang mga nagahari nga sahi kag ang gindampigan nila. Ikumparar ang kolaborasyonista nga kinaiya sang mga nagahari nga sahi sa makigsumpong nga kinaiya sang masang anakbalhas.

3. Paano ginbatuan sang pumuluyong Pilipino ang manugsalakay nga Hapon?

- Makasaysayan nga papel ang gintungdan sang Partido, hangaway sang banwa kag pumuluyo sa paghimakas batok sa manugsalakay nga Hapon.
- Ginsabotahe sang Lava kag Taruc ang armado nga paghimakas kag ang demokratiko nga gahum nga naagom sang masa.
- Indi ang imperyalismong US ang naghilway sa Pilipinas halin sa imperyalismo nga Hapon. Ang armado nga paghimakas sang PKP kag Hukbalahap kag iban pa nga makibanwahanon nga pwersa ang naglutos sa mga Hapon.

Magplastar sang mga sugilanon/istorya agud ipakita ang makasaysayan nga papel sang Partido, hangaway sang banwa kag pumuluyo batok sa manugsalakay nga Hapon.

Ipaathag nga indi paghilway ang ginhimo sang imperyalismong US kundi liwat nga pagsakop.

H. Ang Papet nga Republika sang Pilipinas

Paano gintukod sang imperyalismong US ang papet nga republika sadtong 1946?

a. Agud mapabilin ang kontrol sa Pilipinas, naghimo ang US sang mayor nga pagbag-o sa estratehiya halin sa direkta nga paghari nga kolonyal pakadto sa indi direkta nga paghari nga malakolonyal.

- antes ang nominal nga paghatag sang indepen-densya sa Pilipinas, ginsiguro sang US nga magapadayon ang dominasyon sini sa ekonomiya, pulitika, militar, kultura kag relasyon pangguwa.
- ginhatag ang paltik nga kahilwayan kag gintukod ang isa ka papet nga republika.

b. Liwat nga naglunsar ang imperyalismong US, sa bulig sang mga lokal nga nagahari nga sahi sang inaway nga mapangsalakay batok sa pumuluyo.

*Gamiton ang **Biswal Kas-4**. Ipaathag ang pangsulod kag pangguwa nga mga paktor kon ngaa napilitan ang imperyalismong US nga ihatag ang paltik nga kahilwayan sa Pilipinas.*

Ipakita ang padayon nga pagbatu sang pumuluyo sa pagbalik sang imperyalismong US.

KAS - 4

2. Ano ang mga sandigan nga kinaiya sang katilingban Pilipino sa idalum sang papet nga republika?

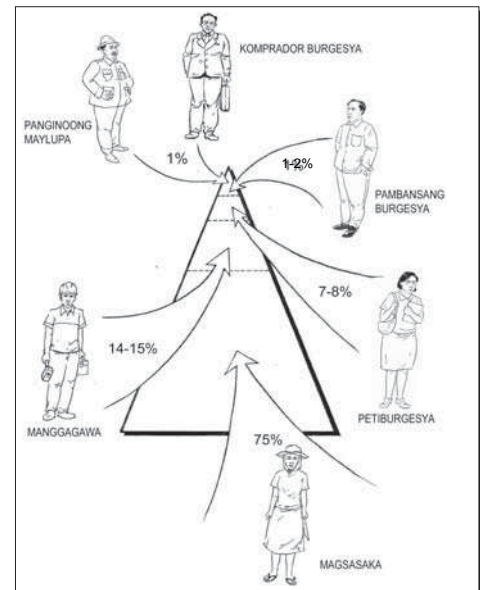
a. Malakolonyal kag malapyudal nga katilingban ang gintukod sang imperyalismong US sa idalum sang papet nga republika:

- Ang burukratang kapitalismo ginbaylo sa daan nga kolonyal nga paghari sang imperyalismong US agud hina-bunan ang iya padayon nga dominasyon kag kontrol sa Pilipinas;
- Nagpabilin ang gahum sang imperyalismong US kag mga lokal nga papet sini sa ekonomiya, pulitika, militar kag kultura;
- Padayon nga ginapalala ang pagpanghimulos sa masa nga mamumugon kag mangunguma.

Ang sistema nga malakolonyal kag mala-pyudal ginapaantus sang duha ka nagakagabok kag tagumatayon nga pwera: ang dumuluong nga monopolyong kapitalismo kag ang lokal nga pyudalis-mo. Ara sa permihan nga krisis ang sistema nga ini.

*Gamiton ang **Biswal Kas-4**. Ipakita sa mga tumuluon kon ano ang kinatuhay sang malakolonyal sa daan nga kolonyal nga paghari sang imperyalismong US.*

*Gamiton ang **Biswal Sahi-1**. Ihanay ang mga sahi sa katilingban sa idalum sang papet nga republika.*

URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

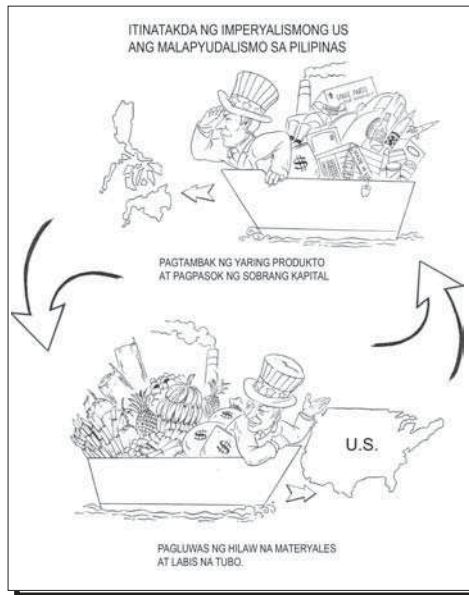
3. Paano ginpabilin ang kontrol sang imperyalismong US sa ekonomiya sang Pilipinas?

a. Ginpabilin ang kontrol sang imperyalismong US sa ekonomiya sang banwa paagi sa:

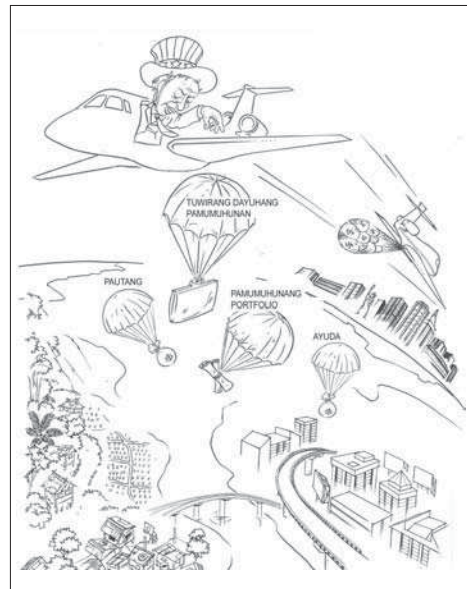
- indi alalangay nga kasugot
- direkta nga pagpangapital
- pagpautang
- dekontrol kag liberalisasyon

b. Labi nga naglala ang agraryo, indi industriyal kag malapyudal nga kinaiya sang ekonomiya sang Pilipinas.

*Gamiton ang **Biswal EP-7a** kag **Biswal Impe-3**. Gamiton ang mga halimbawa sa teksto agud ipakita ang kontrol sang imperyalismong US sa ekonomiya sang pungsod. Maghimo sang chart sa mga tratado, layi kag kasugtanan sa tunga sang imperyalismong US kag Pilipinas.*

EP 7a - MALAPYUDALISMO SA PILIPINAS

IMPE 3 - EKSPORT NG KAPITAL

4. Paano ginpabilin ang pyudalismo?

a. Pagkatapos sang inaway nga pangkalibutanon ginsalakay kag gindugmok sang mga agalon nga mayduta nga gin-ayudahan sang imperyalismong US ang armado nga rebolusyonaryo nga kahublagan, ang hangaway sang banwa amo man ang mga rebolusyonaryo nga organisasyon nga mangunguma kag mga rebolusyonaryo nga komite nila.

b. Ang pagpabilin sang pyudal nga gahum sa kaumhan kag pyudal nga pagpamigos sa masa nga mangunguma ginahimo paagi sa kamot nga salsalon sang papet nga estado kag pribado nga armado nga grupo sang agalon nga mayduta ka-kumbinasyon sang reaksyunaryo nga layi, korte, burukrasya, patriyarkalismo kag relihiyon.

k. Sa handum nga tiplangon ang masa nga mangunguma kag agawon sa rebolusyonaryo nga kahublagan ang inisyatiba sa puli-tika, ang mga papet nga rehimen nanday Magsaysay, Macapagal kag Marcos nagpagwa sang mga layi sa paltik nga reporma sa duta.

d. Sadtong mga ulihi nga tuig sang dekadang 1960, nasipot ang prontera. Naubos na ang malapad nga mga bakante nga kadutaan. Labi nga naglala ang pag-antos kag kakibang sa kubay sang masa nga mangunguma.

Athagon nga kontrarebolusyonaryong kalakasan ang pangunahon nga instrumento sang US para ipabilin ang pyudalismo.

Ipakita nga ang tanan nga layi sa repormang agraryo sang reaksyunaryo nga gubyerno paltik, makatiliplang kag pabor sa interes sang sahi nga agalon nga mayduta.

5. Paano ginapabilin sang imperyalismong US ang kontrol sini sa reaksyunaryo nga pulitika sang Pilipinas?

a. Ang subong nga reaksyunaryo nga estado tuga kag instrumento sang imperyalismong US kag mga lokal nga nagahari nga sahi agud sakdagon ang ila maka-sahi nga interes kag lupigon ang pumuluyo. Mga ahente kag tig-lawas nila ang mga burukratang kapitalista nga nagauyat sa reaksyunaryo nga gubyrerno.

b. Ang AFP ang pinaka-masaligan nga organisasyon nga papet sang US sa Pilipinas kag amo ang pinaka-antagonistiko sa mga kawsa nga pungsudnon kag demokratiko sang pumuluyo nga Pilipino.

Maghatag sang mga halimbawa halin sa teksto kon paano ginakontrol sang imperyalismong US ang reaksyunaryo nga pulitika.

Ipakita paano gina-alagaran sang burukratang kapitalismo ang interes sang imperyalismong US kag mga lokal nga nagahari nga sahi.

Maghatag sang halimbawa kon paano ginapangapinan sang reaksyunaryo nga AFP ang estado sang imper-yalista kag lokal nga naghaharing-sahi kontra sa pumuluyo.

6. Paano ginapabilin nga nagaalagad ang kultura sa imperyalismong US kag pyudalismo?

a. Paagi sa “ayuda” nga kwarta, teknikal kag kagamitan halin sa mga ahensya sang US kag sang lain-lain nga programa sa kultura kag edukasyon, ginapalapnag kag mapangibabaw ang kultura kag mga pamensaron nga kolonyal, pyudal kag kontra-rebolusyonaryo sa Pilipinas.

b. Kontrolado sang imperyalismong US kag pyudalismo ang masmidya.

k. Ang Simbahang Katoliko kag mga relihiyon ginagamit sang mga nagahari nga sahi agud padayon nga magtungod sa ila papel sa paghilo kag pagpangamo sa pamensaron sang pumuluyo.

*Gamiton ang **Biswal MI-10**. Pangayuon sa mga tumuluon ang kongkreto nga halimbawa/paglaragway kon paano ginapabilin nga nagaalagad ang kultura kag edukasyon sa imperyalismong US kag pyudalismo.*

MI 9 - PANGINGIBABAW NG KULTURA NG MGA NAGHAHARING URI

7. Ano ang sandigan nga kinaiya sang polisiya pangluwas sang papet nga gubyrno?

a. Ang sandigan nga kinaiya sang polisiya pangluwas sang papet nga gubyrno amo ang pagkamasinulundon sa mga padihot kag programa sang imperyalismong US sa relasyon internasyunal.

Maghatag sang mga halimbawa sa pagkamasinulundon sang poli-siya pangluwas sang papet nga gubyrno, pareho sang todo-bigay nga suporta sang gubyrnong Arroyo sa polisiya nga pagpakig-away nga “anti-terorista” sang US.

8. Paano ginpadayon sang pumuluyong Pilipino ang paghimakas para sa pungsudnon nga kahilwayan kag demokrasya sa idalum sang papet nga republika?

a. Sa pihak sang pagpagamit sang mga Lava kag Taruc sa mga nagahari nga sahi, nag-ibwal ang mga ispontanyo nga pagpanga-pin sang masa batuk sa mga pag-atake sang kaaway.

Maghatag sang matingkad nga mga halimbawa sang mga paghimakas nga anti-imperyalista kag kontrapyudal kag pagbatu sa histerya nga antikomunista.

b. Liwat nga gintukod ang PKP sadtong Disyembre 26, 1968. Liwat nga nagsulong ang rebolusyonaryo nga paghimakas sang ini maubayan na sang MLM.

Ipasabat sa tumuluon ngaa malahalon ang liwat nga pagkatukod sang Partido Komunista sang Pilipinas.

9. Paano gin-upangan kag ginlupig sang papet nga gubyrno ang rebolusyonaryo nga kahublagaan ?

a. Padayon nga gingamit sang imperyalismong US kag nagahari nga mga sahi ang kontra-rebolusyonaryo nga duhaan nga taktika (pagpaniplang kag pasismo) batuk sa padayon nga rebolusyonaryo nga paghimakas sang pumuluyo labina sa idalum sang pagpamuno sang Partido.

Buyukon ang tumuluon nga maghatag sang mga halimbawa kon paano dungan nga gingamit sang imperyalismong US kag papet nga gubyrno ang duhaan nga taktika sang pagpaniplang kag pasismo.

b. Ang pasismo sa pungsod naka-ugat sa burukrata kapitalismo nga gintukod sang imperyalismong US sa idalum sang papet nga republika.

k. Kadungan kag kakumbinasyon sang pasismo gingamit sang papet nga gubyrno ang lain-lain nga pamaagi sang pagpaniplang agud ipahilayo ang masa sang pumuluyo sa matuod-tuod nga rebolusyonaryo nga banas.

I. Ang Pasista nga Diktadurang US-Marcos

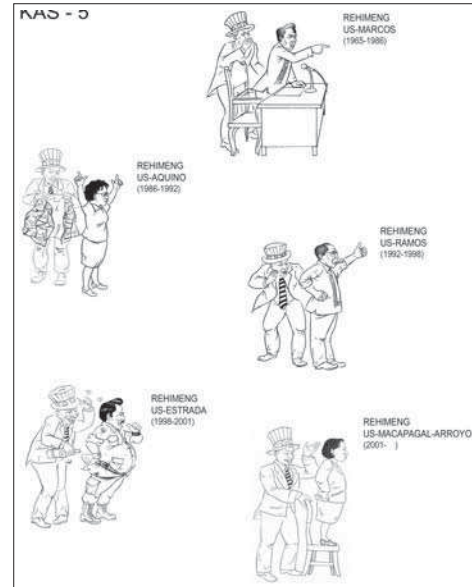
Nгаа gin-imponer ang pasista nga paghari nga diktador sang hubon nga US-Marcos?

a. Gin-imponer ini agud pangapinan ang sistema nga malakolonyal kag malapyudal kag labi pa nga pasingkion ang pagpanghimulos nga kolonyal, pyudal kag malapyudal.

b. Tuman kalala na sang krisis sang sistema nga malakolonyal kag malapyudal gani indi na ini makapanghari sa daan nga pamaagi nga may dekorasyon sang mga institusyon kag proseso nga burges liberal.

k. Sa pihak nga bahin, nag-umpisa nga nagdaku ang rebolusyonaryo nga mga pwersa sang partido nga proletaryo, ang hangaway sang banwa nga nakabase sa mangunguma kag ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente. Ginapanagil-ot man sang mga ligal nga pwersa sang pungsudnon-demokratiko nga kahublagan ang pagtapos sa malakolonyal kag malapyudal nga sistema.

*Gamiton ang **Biswal Kas-5**. Ilaragway kag ipaathag ang mga kahimtangan sang katilingban sang amo nga panahon.*

KnP - 5

2. Ano ang sandigan nga kinaiya sang pasista nga diktadurang US-Marcos?

a. Sa esensya, ang pasista nga diktadurya ang hayag nga terorista nga paghari sang isa ka reaksyunaryo nga hubon nga dala ang mga interes sang daku nga burgesyang kumprador kag mga dalagku nga agalon nga mayduta.

Duha ka bagay ang dapat hatagan tum-ok sa sandigan nga kinaiya sini:

- ang hayag kag walay-pili nga paggamit sang pwersa militar agud lupigon ang pumuluyo;
- ang makisahi nga kinaiya sini.

b. Ang imperyalismong US ang utok sa likod sang pasista nga diktadura kag pangunahon nga nanginpulos diri.

Maghatag sang mga halimbawa agud paundan ang sandigan nga kinaiya sang pasista nga diktadurang US-Marcos. Buyukon man ang tumuluon nga magplastar sang mga halimbawa.

Basahon kag ipaathag ang bahin sang teksto nahanungod sa pagka-utok sang imperyalismong US sa likod sang pasista nga diktadura.

3. Paano labi nga ginpalala sang pasista nga paghari nga diktador ang krisis sang katilingban nga malakolonyal kag malapyudal?

a. Ginhimo sang ultra-tuo nga hubon nga Marcos ang:

- isa ka pasista nga kontra-rebolusyon;
- dalagkuan nga paglanggab sang duta kag iban pa nga propyedad;
- pagpakitid sa awtokratiko nga paghari sang isa ka tawo halin sa daan na nga makitid nga republika nga malakolonyal;
- pagpalala sang krisis sang malakolonyal kag malapyudal nga sistema nga pangkatilingban.

b. Sa pag-angkon sang awtokratiko nga gahum, ginlunsar ni Marcos kag sang iya pasista nga hubon ang pinakadaku kag pinakamalain nga pagpangawat sang burukratang kapitalismo sa bilog nga kasaysayan sang Pilipinas.

Gamiton ang mga datos sa teksto agud ilaragway ang paglala sang krisis sang katilingban nga malakolonyal kag malapyudal sa panahon sang pasista nga paghari nga diktador.

Maghatag sang matingkad nga mga istorya ukon halimbawa sang pasista nga pagpang-abuso kag pagkapintas sa pumuluyo.

4. Paano ginbatuan sang masa sang pumuluyo ang pasista nga paghari nga diktador?

a. Sa pihak sang brutal nga polisiya sang rehimeng Marcos sa paglupig sa pungsudnon-demokratiko nga kahublagan kag dalag-kuan nga pagpangutang agud suportahan ang rehimen:

- nagbaskog kag nagsulong ang mga pwersa sang armado nga rebolusyon pareho sang PKP, BHB kag Pungsudnon Demokratiko nga Prente;
- ang ligal nga demokratiko nga kahublagan masa nga kumprehensibo nga kontrapasista, anti-imperya-lista kag kontrapudyudal liwat nga madasig nga nagsulong.

Ilaragway ang pagsulong sang armado nga paghima-kas, kaupod na ang pumuluyo nga Moro, kag ligal nga demokratiko nga kahublagan masa batok sa pasista nga paghari nga diktador.

5. Paano napukan ang pasista nga paghari nga diktador?

a. Nagapanguna sa tanan nga obhetibo nga paktor nga kabangdanan sang pagluya sang pasista nga rehimeng Marcos amo ang padayon nga paglala sang kundisyon sa baligyaanay para sa eksport nga hilaw nga materyales sang Pilipinas kag pag-hugot sa internasyunal nga pagpautang.

b. Napukan ang pasista nga hubon nga Marcos bunga sang kumbinasyon sang magkabanggi nga mga pwersa: ang rebolusyonaryo nga kahublagan, ang iban

*Athagon ang makasaysayan nga papel sang masa kag rebolusyonaryong kahublagan sa pagkapukan sang diktaduryang Marcos. Kon may pasilidad, ipaggwa ang "**Sigaw ng Bayari**"*

pa nga pwera nga makibanwahanon kag demokratiko, ang mga reaksyunaryo nga anti-Marcos, ang mga rebeldeng mili-tar, ang simbahang Katoliko kag ang US.

k. Sa kabilugan, makahulusga ang ginhimo nga tayuyon kag malawigan nga pagbato sang rebolusyonaryo nga kahublagan masa nga pinakapektibo nga nagpaluya kag naghاملag sa pasista nga diktadura.

L. Paghari nga Papet kag Pasista nga may Kamuplahe

1. Paano ginpadayon sang reaksyunaryo nga rehimeng Aquino ang paghari nga papet kag pasista pagkatapos mapukan ang pasista nga diktadurang US-Marcos?

a. Ang pagpukan kay Marcos indi isa ka rebolusyon nga sosyal:

- wala nalubad ang pundamental nga problema sang pumuluyo kag krisis sang sistema pangkatilingban;
- nagpabilin ang hegemonya sang US sa Pilipinas;
- ang mga manughimulos nga sahi nga daku nga burgesya komprador kag agalon nga mayduta ang padayon nga nagahari sa daan pa man nga estado kag katilingban nga malakolonyal kag malapyudal;
- Nagaluntad pa gihapon ang daan nga kontra-rebolusyonaryo nga armado nga kusog nga amo gihapon ang pangunahon nga sangkap sang neokolonyal nga gahum sang estado.

b. Ang nagbulos sa pasista nga hubon nga Marcos isa man nga maki-US nga reaksyunaryo nga paksyon nga may burges-demokratiko nga tabon sa pagpamuno ni Aquino.

k. Ang ekonomiya sa idalum sang rehimeng Aquino madasig nga nagtibusok pakadto sa mas madalum pa nga krisis.

d. Ang pagsingki sang kampanya nga kontra-insureksyon kag pasismo nga pinakadaku, pinakabrutal kag pinakakomprehensibo sa kasaysayan sang Pilipinas matapos ang Ikaduha nga Inaway nga Pangkalibutanon.

Pangayuon sa mga tumulu-on ang mga halimbawa sang anti-nasyunal, anti-mamumugon, anti-mangunguma kag pasista nga mga tikang kag polisiya sang rehimeng US-Aquino.

Omnibus Investment Code

CARP

“Ceasefire Talks”

LIC/Total War Policy

Pagpatuman sang mga dikta sang IMF/WB

Pagpabilin sang mga base militar sang US

2. Paano labi pa nga ginpalala sang reaksyunaryo nga rehimeng Ramos ang pagginahum nga papet kag pasista?

- a. Sa idalum sang rehimeng Ramos:
labi pa nga naglain ang ekonomiya sang Pilipinas;
- nagpadayon kag nag-lala ang pasismo pero nagkamuplahe, labina kontra sa mamumugon kag mangunguma, bisan gintinguhan sang rehimen nga magtuga sang ilusyon nga siya may maayo nga buot kag nagahandum sang pungsudnon nga paghilisugot.
- Ginpalala ang pag-panghimulos kag pag-pamigos sa mga anak-balhas agud himuon nga mas barato pa ang pangabudlay kag magganyat sang pag-pangkapital nga dumuluong.

Talakayon ang matingkad nga mga polisiya sa rehimeng Ramos kag buyukon ang tumuluon nga magpaambit sa nangin epekto sini sa ila kag sa masa.
Phil. 2000
IPRA, IFMA, Mining Act kag iban pa (Lambat Bitag I, II, III, sikolohikal nga away)

Nota: *Idugang ang pagtalakay sa mga rehimeng US-Estrada kag US-Macapagal-Arroyo*

3. Paano ginpadayon sang Partido kag pumuluyo ang rebolusyonaryo nga paghimakas agud pukanon ang garok nga sistema nga malakolonyal kag malapyudal?

- a. Sa pagbulos-bulos sang mga papet nga presidente, wala napaluya ang rebolusyonaryo nga pwersa ukon wala naagaw sa ila ang inisyatiba. Sa bag-o nga kahimtangan, naghimud-os ang Partido kag rebolusyonaryo nga kahublagan sa pagsulong sang mga armado kag indi armado nga paghimakas sang banwa sandig sa linya sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa.

Tum-ukan ang pagpursige sang Partido sa paghimakas sa tanan nga patag kag pagtadlong sang mga kasaypanan para mapabilin ang husto nga linya.

Ilaragway ang pagsulong sang rebolusyonaryong kahublagan. Tamdan ang mga pila ka pahayag sang Partido.

- b. Bisan man, sa pagpukan sang pasista nga diktadurya kag pagbulos sang bag-o nga rehimeng papet, nagbaskog sa sulod sang Partido ang mga sala nga tendensya nga “wala” kag tuo nga oportunistang sa ulihi nga bahin nagtuga sang mga dalagku nga kahalitan.

- k. Ginsikway sang ika-10 Plenum sang Komite Sentral sang Partido ang mga “wala ” kag tuo nga oportunistang paglihis kag kasaypanan.

PAGTAKUP SANG TALAKAYAN SA TOPIKO :

- 1. Iplastar nga nagapasingki nga nagapasingki ang banggianay sang mga sahi. Samtang nagalala ang krisis pang-ekonomiya kag pangpulitika, nagasulong padulong sa kadalag-an ang pungsudnon-demokratiko nga rebolusyon sa idalum sang husto nga pagpamuno sang Partido.*
- 2. Balikan ang katuyuan sang pagtuon sa topiko, ang mga pangunahon nga punto kag balayon sang pagtuon sa topiko.*
- 3. Maghimo sang pagtanya kon naagom ang katuyuan sang pagtuon sa topiko.*

TIMELINE KnP 1

	Prekolonyal (20,000-30,000 taon na ang nagligad)	Kolonyalismong Espanyol (1565 -1898)	Rebolusyong 1896 kag Inaway nga Pilipino-Amerikano (1899-1902)	Kolonyal nga Paghari sang Imperyalismong US (1902-1942)	Pagpangsakop sang Imperyalismong Hapones (1942 -1945)	Malakolonyal kag Malapyudal nga Paghari sang Imperyalismong US (1946 – tubtub subong)
Sistemang Pangkatiingban	1. Malakomunal, malaulipon 2. Sistemang Pyudal sa Mindanao kag Sulu 3. Primitibo Komunal sa mga Ita kag iban pa nga kaangay	Kolonyal kag Pyudal	Kolonyal kag Pyudal	Kolonyal kag Malapyudal	Kolonyal kag Malapyudal	Ulihi nga bahin sang 1944-1946, liwat nga gin-imponer ang kolonyal nga paghari sang Imperyalismong US sa Pilipinas; Hulyo 4, 1946, deklarasyon sang Paltik nga Kahilwayan; nangin Malakolonyal kag Malapyudal ang Pilipinas
Moda sang Produksyon (ekonomya)	Pinakalapnagon ang sistemang malakomunal kag mala-ulipon	Militar-pyudal: Sistemang Enkomyenda sa una nga 100 ka tuig; Sistemang Asyenda	Ika-18 siglo – naluto na ang pyudalismo. Nagtuhaw ang burgesya kag proletaryong Pilipino.	Kolonyal kag Malapyudal	Malapyudal	Malapyudal
Mga Sahi: 1. Nagahari 2. Nahanunga 3. Ginaharian	1. Datu /Raha 2. Maharlika 3. Timawa, Mala-ulipon, Ulipon *Sa Mindanao kag Sulu ang mga sultan kag datu ang nagahari kag mangunguma, artisano ang ginaharian.	kolonyal nga upisyal, suidado, prayle, kag mga AMD nga Katsila kag lokal nga pumuluyong Pilipino	Nagsingki ang banggianay sang mga sahi.	1. Imperyalistang US, Agalon nga mayduta kag burgesya komprador 2. Nahanunga nga burgesya 3. Mamumugon, Mangunguma kag petiburgesya	1. Imperyalistang Hapon, AMD kag burgesya komprador 2. Nahanunga nga burgesya 3. Mamumugon, Mangunguma kag petiburgesya	1. Imperyalistang US, dalagku nga burgesya komprador kag AMD 2. Nahanunga nga burgesya 3. Mamumugon, Mangunguma kag petiburgesya

TIMELINE KnP 1

	Prekolonyal (20,000-30,000 tuig na ang nagligad)	Kolonyalismong Espanyol (1565 -1898)	Rebolusyong 1896 kag Inaway nga Pilipino-Amerikano (1899-1902)	Kolonyal nga Paghari sang Imperyalismong US (1902-1942)	Pagsakop sang Imperyalismong Hapones (1942 –1945)	Malakolonyal kag Malapyudal nga Paghari sang Imperyalismong US (1946 tubtub subong)
Pulitika	Barangay: ginapamunuan sang mga datu ukon raha; may mga layi kag sistema sang hustisya Sultanato sa Mindanao kag Sulu	Teokratikong estado Enkomyenda: Sistemang Probinsyal (ika-18 siglo)	Kahublagang Sekularisasyon ; Kahublagang Propaganda; Katipunan, -Rebolusyong 1896; Republika sang Pilipinas	Kolonyal: Haligi ang hangaway sang US; gintukod ang Phil Constabulary bilang papet nga hangaway; Gobyernong Komonwelt	Kolonyal kag Pasistang paghari sang Imperyalistang Hapon, Papet nga Rehimeng Laurel	Malakolonyal: Mga Papet nga Rehimeng Roxas, Quirino, Magsaysay, Garcia, Macapagal, Marcos (Batas <i>Militar</i>), Aquino, Ramos, Estrada, Arroyo.
Kultura	Mauswag na: May alpa-beto, literatura; enerhiya, (rice terraces, paghimo sang baroto nga pang-baligya kag pang-away); paggamit sang pulbura; relihiyon (animismo, Islam); kag lain-lain nga porma sang taliambong.	Kulturang pyudal	Ginaubayan sang ideolohiya sang liberal nga burgesya (pungsuadnon paghilway kag antipyudalismo)	Kaisipang kolonyal, burges, kag maki-imperyalista. Ginpabay-an ang simbahang Katolikong magpalapnag sang kaisipang pyudal.	Ginplapnag ang kulturang maki-Hapon	Kultura kag mga kaisipan nga maki-imperyalista, pyudal, kag kontra-rebolusyonyaryo.
Pagbatu sang Pumuluyo	Inaway sa tunga sang mga barangay	Masobra 200 pag-alsa antes ang Rebolusyon 1896	Pagbatu sang pumuluyo sa pungsudnon nga sakop	Padayon ang armadong pagbatu sang pumuluyo tubtub 1916. Naglab-ot sa bag-o kag mas mataas nga lebel ang paghimakas sang masang mamumugon kag mangunguma sang tukuron ang PKP sadtong Nobyembre 7, 1930.	Makasaysayan nga papel ang gintungdan sang Partido, hangaway sang banwa kag pumuluyo sa paghimakas batuk sa manugsalakay nga Hapones.	Naghumud-os ang Partido kag rebolusyonyaryong kahublagan sa pagsulong sang mga armado kag indi armado nga paghimakas sang pumuluyo sandig sa linya sang bag-ong demokratikong rebolusyon.

MGA SAHI KAG KRISIS SA KATILINGBAN PILIPINO

KATUYUAN:

1. Mahakos nga malakolonyal kag malapyudal ang sandigan nga balayon sang katilingban nga Pilipino sa subong. Gani, husto nga mahangpan ang matuod nga kahimtangan sang katilingban, matuod nga kinaiya kag mga gamot sang walay untat nga krisis kag husto nga rebolusyonaryo nga solusyon sa krisis.
2. Mapaathag nga ang husto nga pag-analisa sa balayon sang mga sahi sa katilingban ang pundasyon sang paghangup sa sandigan nga kinaiya kag mga pangunahon nga katungdanan sang rebolusyon Pilipino.
3. Mangin ubay sa pangkatilingban nga pagpanayasat kag pagpanalawsaw sa kongkreto nga kahimtangan sang pumuluyo sa lain-lain nga sakop kag lebel.

PAGBUKAS SANG TALAKAYAN

1. *Iplastar nga malakolonyal kag malapyudal ang katilingban Pilipino, kag palutawon ang pagpaathag sa bagay nga ini paagi sa pag-analisa sa krisis sang katilingban nga malakolonyal kag malapyudal kag mga talalupangdon nga manipestasyon sini sa ekonomiya, pulitika, polisiya pangluwas kag kultura. Kag indi mahangpan ang kinaiya sang padayon nga krisis kon indi mahangpan ang pag-analisa sa sahi sa subong nga balayon sang katilingban. Pundasyon ang paghangup diri agud malig-on nga maisulong ang rebolusyon sa husto nga direksyon.*
2. *Tum-ukan nga ang:*
 - a. *husto nga Marxista-Leninista nga pag-analisa sa kasaysayan kag subong nga kahimtangan sang Pilipinas isa sa pinakamalahalon nga kadalag-an sang liwat nga gintukod nga Partido sa pagpataas sa kabilugan nga lebel sang kinaalam nga teoretikal kag pangpulitika, subong man sang rebolusyonaryo nga aktibidad, sang proletaryado kag pumuluyong Pilipino;*
 - b. *pagduda sang pila ka elemento sa Partido sa pag-analisa nga malakolonyal kag malapyudal ang katilingban Pilipino ang nangin sandigan sa pagduda sa linya sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa paagi sa malawigan nga inaway banwa;*
 - k. *IDKP ang liwat nga nagapaathag sini bilang malig-on kag husto nga pagsakdag sa rebolusyonaryo nga linya sang Partido.*
3. *langot ang mga katuyuan sang pagtuon sa kongkreto nga problema kag inagihan sang mga tumuluon labina sa paghimo sang pangkatilingban nga pagpanayasat kag pag-analisa sa mga sahi.*
4. *Iplastar ang balayon sang topiko:*

I. Krisis sang Katilingban nga Malakolonyal kag Malapyudal

- A. Krisis sa Ekonomya**
- B. Krisis sang Estado nga Malakolonyal**
- K. Krisis sang Kultura nga Pilipino**
- D. Krisis sa Relasyon internasyunal**

II. Mga Sahi sa Katilingban nga Malakolonyal kag Malapyudal

- 1) **Ano ang mga prinsipyo nga nagaubay sa aton pagtuhay kag pagkilala sa ma sahi sa katingban?**
 - 2) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang daku nga burgesya komprador?**
 - 3) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang sahi nga agalon nga mayduta?**
 - 4) **Sanday sin-o ang mga sahi nga ginahimuslan kag ginapigos sa malakolonyal kag malapyudal nga katilingban Pilipino?**
 - 5) **Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang pungsudnon nga burgesya?**
 - 6) **Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang petiburgesya?**
 - 7) **Sanday sin-o ang kalakip sa sahing mangunguma?**
 - 8) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang manggaranon ngamangunguma?**
 - 9) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang nahanunga nga mangunguma?**
 - 10) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang imol nga mangunguma?**
 - 11) **Ano ang pangunahon nga kinaiya sang proletaryado?**
 - 12) **Ano ang malaproletaryado?**
 - 13) **Ano ang lumpen-proletaryado?**
 - 14) **Ngaa ginahatagan naton sang particular nga pagtamod ang mga espesyal nga grupo sa katilingban?**
 - 15) **Ano ang kahimtangan sang mga mangingisda sa katilingban?**
 - 16) **Ano kahimtangan sang mga pungsodnon nga minorya sa katilingban?**
 - 17) **Ano ang kahimtangan sang mga settler sa katilingban?**
 - 18) **Ano ang kahimtangan sang kababaihan sa katilingban?**
 - 19) **Ano ang kahimtangan sang pamatan-on sa katilingban?**
-

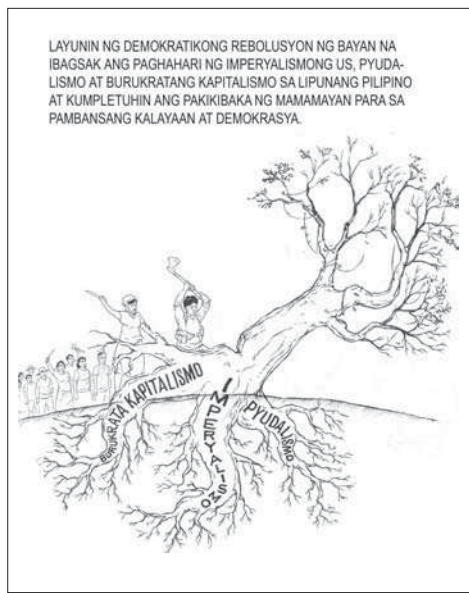
LAWAS SANG TALAKAYAN

I. KRISIS SANG KATILINGBAN NGA MALAKOLONYAL KAG MALAPYUDAL

1. Ngaa permihan kag padayon nga nagalala ang krisis sang sistema nga malakolonyal kag malapyudal?

MGA IMPORTANTE NGA PUNTO

- a. Ang malakolonyal kag mala-pyudal nga sistema isa ka pangkatilingban nga siste-ma nga yara sa permihan nga krisis bangud sa pag-paantus sang imperyalismo kag lokal nga pyudalismo.
- b. Basehan nga polisiya sang imperyalismong US ang pagpugong sa pungsudnon nga industriyali-sasyon kag tunay nga reporma sa duta.

DRB 1 - DEMOKRATIKONG REBOLUSYONG BAYAN

SUHESTYON NGA PAMAAGI SA PAGTUDLO

Gamiton ang Biswal EP-7a kag Biswal EP-7b ka gang biswal sa DRB-1.
 Repasuhon ang sandigan nga kinaiya sang sistema nga malakolonyal kag malapyudal.

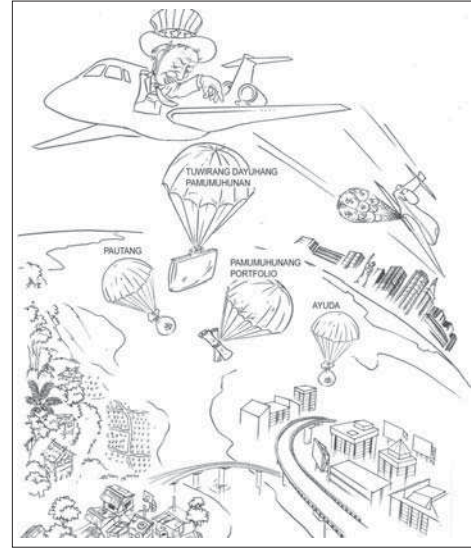
EP 7a - MALAPYUDALISMO SA PILIPINAS

EP 7b - SISTEMANG MALAPYUDAL SA PILIPINAS

k. Labi nga nagasingki ang mga sandigan nga kontra-diksiyon sang katilingban nga malakolonyal kag mala-pyudal: ang kontradiksiyon sang pungsod Pilipino kag sang imperyalismo, kag ang kontradiksiyon sang mala-pad nga masa sang pumu-luyo kag sang pyudalismo.

Gamiton ang Biswal Imp-3. Ipakita ang kolonyal nga baligyaanay nga amo ang kabangdanan sa pag-pugong sang imperya-lismong US sa pungsudnon nga industriyalisasyon kag tunay nga reporma sa duta.

IMPE 3 - EKSPORT NG KAPITAL

d. Matapos ang permihan nga krisis sa kadalagan sang bag-o nga demokratiko nga rebolusyon – sa lubos nga pagkapukan sa gahum sang imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo, sa pagpamuno sang sahi nga proletaryado.

Gamiton ang Timeline Sahi-1 agud ipakita ang nagapalala nga krisis. Ipamangkot sa tumuluon ngaa ang kadalag-an lang sang bag-o nga demokra-tiko nga rebolusyon ang makalubad sa krisis. Magdugang sang paathag kon kinahanglan.

A. Krisis sa Ekonomya

1. Ano ang krisis sang malapyudal nga ekonomya nga Pilipino?

- a. Nagapabilin nga agraryo, pre-industriyal kag atrasado ang ekonomiya nga Pilipino.
- b. Ang imperyalismong US, daku nga burgesya komprador kag agalon nga mayduta ang nagapugong sa pag-uswag sang ekonomiya himuslan ang pumuluyong Pilipino kag maghugakom sang mas daku nga ganansya kag kapuslanan.

..

Talakayon sang diretso ang Pamangkot 1-3. Gamiton ang Biswal EP-7b.

Tumuron ang pinakadalagku nga mga agalon nga mayduta sa lebel probinsya/prente, ang kalaparon sang ila propyedad sang duta kag ang atrasado nga produksyon diri sang mga mangunguma. Idugang nga kon may ara man sanga sang moderno nga industriya sa lugar, ini ginapanag-iyahan sang imperyalista ukon daku nga burgesya komprador.

EP 7b - SISTEMANG MALAPYUDAL SA PILIPINAS

k. Gapadaku nga gapadaku ang masang anakbalhas nga wala sang palangabu-hian — ang ginatawag nga reserba nga hangaway sang pangabudlay.

Gamiton nga halimbawa ang kawawad-on sang kadutaan nga matalauma sa lokalidad kag kabudlayan nga makakita trabaho. Idugang nga kon may makuha man nga trabaho, ini masami kaswal kag manubo ang suhol. Ipamangkot kon may inagihan bala nga magkadto sa iban nga lugar para magpanguma ukon magtrabaho

2. Ano ang mga talalupangdon nga kinaiya sang mga pwersa sang produksyon sa malapyudal nga ekonomiya nga Pilipino?

- a. Duta nga agrikultural ang nagapanguna nga kagamitan sa produksyon
- b. Wala sang nakatukod nga mga industriya nga makagamit sang mga lokal nga materyales agud maghimo sang salsalon, basehan nga kemikal, kag mga produkto nga kapital. Gina-import pa halin sa iban nga pungsod ang kada moderno nga makina nga ginagamit sa ano man nga sanga sang ekonomiya — agrikultura, industriya ukon serbisyo.
- k. Ang mga mangunguma, mamumugon sa uma kag mamumugon nga industriyal ang direkta nga prodyuser ukon nagatuga sang mga balaklonon ukon produkto sa malapyudal nga ekono-miya. Sila man ang nagabug-os sang daku nga mayoriya sang pwersa sa pangabudlay kag sang mga may palangabuhian.
- d. Tuman kagamay sang isip sang proletaryado nga industriyal.

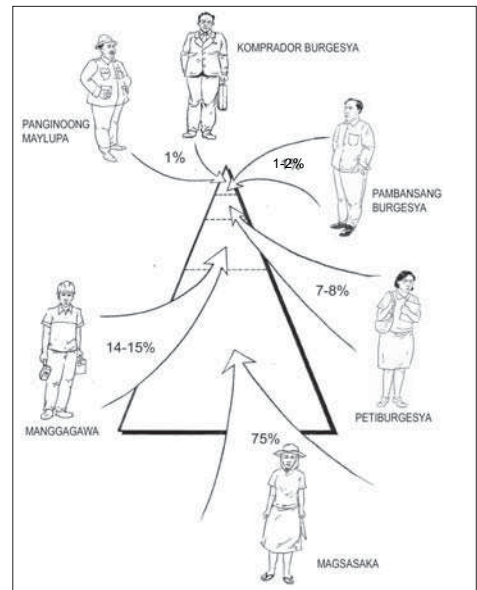
*Gamiton ang **Apendiiks Uri-1**. Maayo nga maibalhin ini sa tsart.*

3. Ano ang mga talalupangdon sang kinaiya sang mga relasyon sa produksyon sa malapyudal nga ekonomiya nga Pilipino?

- a. Ang daku nga burgesya komprador amo ang pinaka-dominante nga sahi sa malapyudal nga katilingban. Bilang pangunahon nga ahente sang imperyalismo, ang sahi nga ini ang nagahari sa sistema nga balaklonon kag nagadesisyon sa sistema sang produksyon kag distribusyon.
- b. Ang sahi nga agalon nga mayduta ang dominante nga sahi sa kaumhan. Sila ang manugbandera sang pinaka-atrasado kag pinakareak-syunaryo nga pyudal nga relasyon sa produksyon kag baseng sosyal sang paghari nga imperyalista.
- k. Nagapaidalum ang pung-sudnon burgesya sa daku nga burgesya komprador kag sahi nga agalon nga mayduta. Handom nila nga maisulong ang pungsudnon nga industriyalisasyon kag mauyatan ang primera nga pusisyon sa ekonomya, pero ginaipit sila sang mga dumuluong nga monopolyo, daku nga komprador kag daku nga agalon nga mayduta.
- d. Dugang nga pagpanghimulos ang ginaagihan sang peti-burgesya sang urban labi na sa paglala sang krisis sa katilingban.
- e. Ang mga sahi nga anak-balhas ang nagaagi sang pinakamalala nga pag-panghimulos kag pagpamigos sa malapyudal nga katilingban. Ang mga mangunguma nagapakig-away para sa tunay nga reporma nga agraryo. Ang proletaryado nga industriyal, ang pina-kaprogresibo nga pwera sa produksyon nagahandum sang pungsudnon nga industriya-lisasyon agud mapadaku ang ila numero kag pwera.

Gamiton ang Biswal Sahi-1 sa pagpaathag sang relasyon sa produksyon.

Mangayo sa mga tumuluon sang halimbawa sang mga nagaluntad nga relasyon sa produksyon sa lokalidad para mahakos ang malapyudal nga kinaiya sang katilingban.

URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

B. Krisis sang Estado nga Malakolonyal

1. Ano ang estado nga malakolonyal?

- a. Ang estado nga malakolonya ukon neokolonyal ang instrumento sang imperyalismong US sa pagpadayon sang indi direkta nga kolonyal nga paghari sini sa Pili-pinas. Ini:
 - ang pinakamataas kag pinakadaku pangpulitika kag pangkatilingban nga organisasyon sa Pilipinas.

Ipabati kag talakayon ang "Bulok na Estado."

Gamiton ang Biswal MI-8 para athagon ang mga mga mapamwersa nga instrumento sang estado halin pungsodnon asta lebel sang barangay.

- ang magkaupod nga makasahi nga diktadura sang mga lokal nga nagahari nga sahi—ang daku nga burgesya komprador kag ang sahi nga agalon nga mayduta.

b. Ang makasahi nga kinaiya sang estado ginatago sang pormal nga pag-angkon sang mga kahilwayan sibil, mga pormal nga demokratiko nga proseso kag institusyon. Sa panahon sang krisis kag rebolusyon, nagakabuyagyag ang kinaiya sang estado bilang instrumento sang makasahi nga pagpangpilit, nga nagaserbi sa imperyalismong US kag lokal nga mga nagahari nga sahi.

MI 8 - ANO ANG ESTADO?

Ihalimbawa ang mga rehimeng Estrada kag Arroyo para ipakita ang duha ka guya sang estado.

2. Paano ginapadayon sang imperyalismong US ang dominasyon sini sa estado nga neokolonyal?

- Pagseguro sang kaugali-ngon nga mga base militar sa Pilipinas bilang instrumento sa padayon nga kontrol, dominasyon kag agresyon diri.
- Hugot kag lubos nga kontrol sang US sa AFP nga amo ang pangunahon nga sangkap sang malakolonyal nga estado nga Pilipino.

Athagon ang nangin papel sang mga base militar sang US sa Pilipinas. Athagon man ang mga kasugtnan nga VFA, ACSA kag MLSA para sa pagpadayon sini.

Tum-ukan ang pagkapapet sang AFP sa US. Ihalimbawa ang nangin papel sini sa kontra-rebolusyonaryong gyera batuk sa pumuluyong Pilipino kag sa mag gyera nga agresyon sang US batuk sa mga pumuluyo sang Korea, Byetnam, Iraq kag iban pa.

3. Paano ginagamit sang daku nga burgesya komprador kag sahi nga agalon nga mayduta ang estado nga neokolonyal?

- Ang estado ginagamit sang daku nga burgesya kumpra-dor kag agalon nga mayduta agud pangapinan kag isu-long ang ila interes sa moda sang produksyon kag superistruktura sang mala-kolonyal kag malapyudal nga katilingban, samtang nagasanto ini sa interes sang imperyalismong US.

Gamiton ang Biswal MI- 8. Mahimo maghatag ang tumuluon sang pungsodnon kag local nga halimbawa sang mga malinong nga hulag-protesta ukon mga welga nga ginamitan sang kusog-militar sang mga nagaharing sahi.

b. Sa tion nga indi direkta nga nagabanggi sa interes sang nagahari nga sahi ang mga demanda sang sahi nga mamumugon kag mangunguma, nagatuhaw ang estado bilang maathag nga institusyon nga nagahulag santo sa interes sang pumuluyo. Sa tion nga nagabanggi ang interes sang ginahimuslan kag manughimulos nga mga sahi – bisan man lang sa welga ukon hayag nga protesta – madasig nga nagatuhaw ang kamatuoran nga nagaserbi ang mga mapangwersa nga instrumento sang estado sa mga manughimulos nga sahi.

4. Paano padayon nga nagalala ang krisis sang estado nga malakolonyal?

- a. Ang krisis sa ekonomya nagatuga sang lapnagon nga kakibang sa katilingban kag paglala sang armado nga rebolusyonaryo nga kahublagan. Ang mga ini nagalitik sa estado nga neokolonyal kag nagasulsol sa mga paksyon sang mga nagahari nga sahi nga maglunsar sang masingki nga away sa isa kag isa.
- b. Sa ano man nga mapanghi-mulos nga katilingban, indi lamang manugpangapin sang mapanghimulos nga mga sahi ang estado sa pangkabilugan. Sa partiku-lar, instrumento man ini sang nagabaskog ukon nagahari nga paksyon sang reaksyonaryo nga sahi para sa mas madasig nga paghugakom sang manggad kag gahum pangpulitika, sa kalalat-an sang iban pa nga paksyon kag sang bilog nga pumuluyo.
- k. Bisan pa nagahiliusa kag nagahimbunanay sa pagpangapin sa reaksyonaryo nga nagahari nga sistema kontra sa pumuluyo kag rebolusyonaryo nga kahublagan, wala sang lubos nga paghiliusa sa tunga sang mga sahi nga daku nga burgesya komprador kag agalon nga mayduta.
- d. Ang mga kontradiksyon sa kubay sang mga reaksyonaryo dugang nga nangin bayolente kag mas makawawasak sa nagahari nga sistema.

Ihatag nga halimbawa ang mga nagabanggianay nga paksyon sang nagahari nga sahi (pungsodnon nga lebel asta local) nga naglab-ot sa armadong pagbanggianay.

5. Anano ang mahanay nga mga talalupangdon nga panahon sang kasingkion sang krisis sa kasaysayan sang estado nga neokolonyal?

- a. Ang una nga mabug-at nga pagtilaw sang estado nga neokolonyal sadtong 1949 sa tunga sang malala nga krisis sa ekonomya bunga sang pagkahubas sang reserbang dolyar.

Gamiton ang Timeline Sahi-2. Talupangdon nga sa kada talalupangdon nga pag-igting sang krisis, ang krisis sa ekonomya nagakadto sa krisis sa pulitika.

b. Pagkatapos sang dalagkuan nga paggasto kag malaparan nga pagpangda-ya kag terorismo sa eleksyon sang 1969 kag liwat nga pagkapili kay Marcos, dugang nga naglala ang krisis sa ekonomiya kag pinansya. k. ang nga naglala ang krisis sa ekonomiya halin katapusan sang dekadang 1970 bunga sang pag-usmod sang presyo kag paggamay sang eksport nga hilaw nga materyales. d. Sadtong katapusan sang mga tuig nga 1980 liwat nga naghanot ang indi kinaandan nga kabug-aton sang krisis sa ekonomiya kag pinansya. e. Halin 1997, naglupok ang pangkalibutanon nga krisis sa ekonomiya nga pinakama-lala halin pa sang Daku nga Depresyon.	<i>Isugpon sa talakayan nga ang pangkalibutanon nga krisis sa ekonomiya nga halin 1997 naglala kag nagtulod sa paglala sang krisis sang lokal nga nagahari nga sistema nga isa sa nanging kabangda-nan sang pag-alsa nga nagpatalsik sa rehimeng Estrada sadtong 2001</i> <i>Tum-ukan nga wala nalubad ang krisis sang nagahari nga sistema sa pagbulos sang rehimeng Macapagal-Arroyo.</i> <i>Gamiton ang pinakaulihi nga pahayag sang Partido nahanungod sa pungsodnon nga kahimtangan</i>

K. Krisis sang Kultura nga Pilipino

1. Diin nakasandig ang krisis sang kultura nga Pilipino?

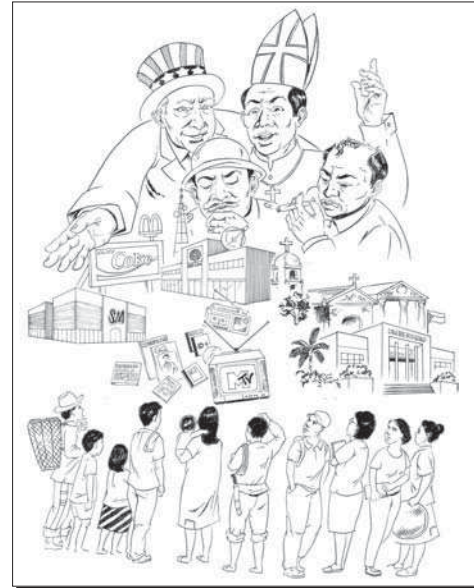
Ang kultura nakasandig kag nagasalaming lamang sa ekonomya kag pulitika, gani ang krisis sa kultura sang katilingban nakasandig kag nagasalaming lamang sa krisis sa ekonomiya kag pulitika sang malakolonyal kag malapyudal nga katilingban.	<i>Dalayon nga talakayon ang pamangkot 1-5. Athagon nga ang krisis sa kultura banggianay sang cultural nga kolonyal, dumuluong kag pyudal batuk sa nagausbong nga rebolusyonaryong kultura nga pungsodnon, syentipiko kag pangmasa.</i> <i>Buyukon ang mga tumuluon nga maghatag sang kostumbre lokal nga nagabunggo sa rebolusyonaryong pagpamensar.</i>

2. Ano ang duha ka dominante nga pwersa sa kultura nga Pilipino?

a. Ang US ang pinakadominante nga pwersa sa kultura nga Pilipino. Nagapangduha diri ang Simbahan Katoliko. Ang duha ka pwersa nga ini ang nagadala sa dominante nga mga ideya kag nagakontrol sa mga dominante nga makinarya pangkultura. b. Ginpalapnag sang imper-yalismong US ang ideolo-hiya sang liberalismo nga maki-imperyalista kag konserbatibo – nga nagapustura nga demo-krasya nga liberal – agud banggi-on ang rebo-lusyonaryo nga nasyuna-lismo kag ang progresibo nga liberalismo sang daan nga demokratiko nga	<i>Gamiton ang Biswal MI-6. Maghatag halimbawa kon paano ginapalapnag sang imperyalismong US ang ideolohiya sang liberalismong maki-imperyalista kag konserbatibo.</i>

rebolusyon.

- k. Namentinar sang Simbahan Katoliko ang sandigan nga pyudal nga ideolohiya kaupod ang nagpa-ngibabaw nga ideolohiya sang moderno nga imperyalismo. Ginasala-ming sang pagpangibabaw sang moderno nga ideolohiya nga imperyalista sa ideolohiya nga pyudal ang malapyudal nga ekonomiya kag pulitika.
- d. Ang imperyalismong US kag ang Simbahan Katoliko nagabinuligay sa pagpalap-nag sang maki-imperyalista kag reaksyonaryo nga mga ideya kag sa pagpadulot sang magamo nga mga pagpati, ideyalismo nga pyudal kag suhetibismo nga burges.

MI 9 - PANGINGIBABAW NG KULTURA
NG MGA NAGHAHARING URI

Maghatag sang kongkreto nga halimbawa sang kultura nga idealismo nga pyudal kag suhetibismo nga burges.

3. Paano nagabanggianay ang antinasyunal kag ang makibanwahanon nga mga pwersa sa kultura nga Pilipino?

Gin-gamit sang US ang cold war agud ipareho ang anti-imperyalismo sa komunismo. Ginkontra sang US kag sang mga Pilipino nga ahente sini sa kultura ang abstrakto nga liberal nga konsepto sang kinamatarung nga indibidwal sa konsepto sang pungsudnon nga soberanya kag sa konsepto sang Pilipinas bilang independyente nga pungsudnon nga estado.

Epektibo nga timbang sang imperyalismong US ang Simbahan Katoliko sa pag-tuga sang pamensaron nga kolonyal kag pag-pangsamad sa anti-imperyalista nga kahublagan bilang padihot nga komunista.

Sadtong dekada '60, sa pihak sang padayon nga pang-kultura nga agresyon sang US, nagtuhaw ang bag-o nga demokratiko nga kultura nga may mabaskog nga anti-imperyalista nga kaundan. Nagapanguna ang Marxismo-Leninismo sa daku nga kahublagan nga intelektwal kag pang-kultura.

d. Manipestasyon sang krisis sa sistema nga

Ipaambit sa mga tumuluon ang pila ka anti-komunista nga propaganda nga naglap-nag sadtong Cold War pareho sang, "ginapatay sang mga Komunista ang mga tigulang kag ginahimo nga betsina ang tul-an agud mapuslan"; "ang maso pangpulpog sa ulo sang mga mamumugon, ang garab panggurot sa liog sang mangunguma"; kag "ang komunismo satanismo". Sa subong ginagamit ang "anti-terorismo" agud lupigon ang kahublagang anti-imperyalista kag pungsodnon nga kahilwayan.

pangkultura nga maki-imperyalista kag reaksyonaryo ang pagtalikod sang mga nakaeskwesta sa antinasyunal nga pangkul-tura nga kontrol kag impluwensya sang imperyalismo ng US subong man ang pagdamo sang mga progresibo nga relihiyoso nga may panindugan nga makibanwa-hanon sa sulod sang Simbahan Katoliko.

Ipaathag ang pag-uswag sang rebolusyonaryong kultura, ang panatiko nga anti-komunista nga propaganda nakakontra, napamatud-an nga sala kag nadulaan sang pulos.

4. Ngaa ginaduso sang US kag Simbahang Katoliko ang anti-syentipiko nga kultura?

- a. Bangud kabanggi sa pung-sudnon nga industriyalisasyon kag gusto nga mapabilin nga agraryo ang ekonomiya sang Pilipinas, ang US indi maekspektar nga mangin bubon sang syentipiko kag teknolohikal nga pagsulong para sa banwa.
- b. Wala sang ano man nga programa ang sistema pang-edukasyon sang Pilipinas sa pagsakdag sang mga pagtuon sa basehan nga syensya nga pangkatilingban.
- k. Manipestasyon sang krisis sa kultura kag katilingban Pilipino ang talalupangdon nga pagkadto sa pungsudnon-demokratiko nga kahublagan sang mga estudyante kag gradweyt sa kolehiyo. Nagapanawagan sila para sa nagakaigo nga edukasyon kag radikal nga transpormasyon sang katilingban Pilipino.

Ipakita nga ang sistemang pang-edukasyon nakadiseno para magpanday sang mga teknokrata-burukratiko kag madamo nga barato kag masinulundon nga kusog-pangabudlay paa sa interes sang imperyalismo sa sulod sang pungsod.

Ihalimbawa ang Green Revolution, high-yielding variety (HYV) kag genetically modified organism (GMO) bilang pamatuod nga giang ginapalapnag nga syentipiko kag teknolohikal nga kinaalam, sa daku nga bahin para lang sa ila maki-kaugalingon nga interes kag ipabilin nga agricultural ang Pilipinas.

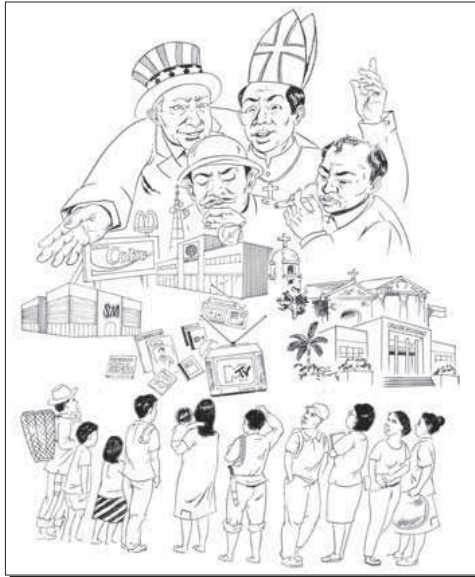
Ihalimbawa ang paghimakas sang mga propesyunal kag pamatan-on-estud-yante para sa isa ka mapuslanon, makibanwahanon, syentipiko kag maki-masa nga edukasyon. Mag-hatag sang halimbawa sa mga propesyunal nga naga-alagad sa rebolusyonaryo nga kahublagan.

5. Ngaa kontra-masa ang nagahari nga kultura nga kolonyal kag malapyudal?

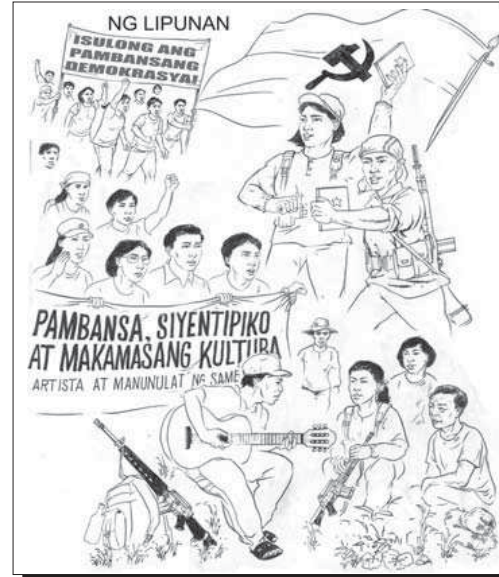
Gintuga sang imperyalismo ng US kag Simbahan Katoliko ang malakolonyal kag malapyudal nga kultura agud:

- Hatagan-rason, himuon sagrado kag lehitimo kag matahum ang sistema sang pagpamigos kag pagpang-himulos;
- Disarmahan kag ililihon ang mga ginapigos kag ginahimuslan kag ipabaton sa ila ang ila kahimtangan

Gamiton ang Biswal MI-10 kag Biswal MI-9. Ipamangkot ang kinaandan nga kaundan sang mga programa sa radyo, telebisyon, sinehan kag balasahon kag kinaandan nga sermon sang pari. langot ini sa serbi sang kultura para sa nagahari nga sahi.

MI 9 - PANGINGIBABAW NG KULTURA
NG MGA NAGHAHARING URI

MI 10 - REBOLUSYONARYONG TEORYA
AT KULTURA SA PAGBABAGO
NG LIPUNAN

Gindingot sini sa minilyon-milyon nga kabataan ang kahiga-yunan nga makaeskwela; kadam-an sa ila nakaabot lang sa ika-4 nga grado kag indi garantiya nga nga nakahibalo na sila magbasa kag magsulat

- k. Sa intelihensya nagarekrut sang pinakamaayo nga personel sa kultura ang nagahari nga sahi. Pero ang labi nga kadam-an nga mayoriya sa ila indi makaangat sa katilingban halin sa lebel sang swelduhan pakadto sa mangin nagahari nga sahi. Sa panahon sang krisis, ang intelihensya may tendensya nga mag-angot sa masang anakbalhas kag magpakama-laot kag magpamatok sa sistema sang pagpamigos kag pagpanghimulos.
- d. Sa handom nga makuha ang gahum pangpulitika, ang pinakaabanse nga pwersa sa produksyon kag pulitika—ang sahi nga mamumugon—ginatiglawas sang ila partido nga may teorya kag praktikal nga programa nga indi lamang nagasakop sa mga katuyuan sa ekonomiya kag pulitika kundi lakip sa katuyuan sa kultura.

Ihalimbawa ang lebel sang literasiya sa lokalidad.

D. Krisis sa Relasyon internasyunal

1. Diin nakasandig ang krisis sa relasyon internasyunal sang Pilipinas?

Ang krisis sa relasyon internasyunal sang Pili-pinas nakasandig kag nagasalaming sa relasyon sang US bilang agalon kag sang Pilipinas bilang kliyente nga estado. Ang polisiya pangluwas sang Pilipinas nakapaidalum sa gahum sang polisiya pang-luwas sang US.

Dalayon nga talakayon ang Pamangkot 1-3. Gamiton nga halimbawa ang pusisyon ni Macapagal Arroyo sa anti-teroristang panawagan kag polisiya sang "globalisasyon" sang imperyalismong US.

2. Ano ang pundasyon sang relasyon nga US-RP?

- a. Ang pundasyon sang relasyon nga US-RP gintalana sang serye sang indi alalangay nga mga tratado, kasugtanang kag layi.
- b. Naimponer sang US ang indi alalangay nga mga tratado kag kasugtanang nga pundasyon sang padayon nga dominasyon sa Pilipinas kag polisiya pangluwas sini bangud:
- Ginpakita sang US ang kaugalingon bilang "manughilway" sang banwa sa pagpangsakop sang mga Hapon kag taghatag sang kahilwayan sa Pilipinas;
 - Nahimuslan ang pagkawasak sang banwa kag kaimulon sang pumuluyo;
 - Napalapnag ang panatiko nga antikomunista nga propaganda sang "Cold War".

Ibutang sa tsart ang mga talalupangdon nga mga tratado, kasugtanang kag layi nga ginatawag nga "ispesyal nga relasyon". Ipaathag nga ang mga ini ang pamatuod sang hugot kag lubos nga kontrol sang US pareho sa pangsulod kag panggwa nga mga polisiya sang Pilipinas.

Ihalimbaa ang padihut para bag-uhon ang 1987 konstitusyon sang Pilipinas (cha-cha) nagatuyo nga hugton pa gid ang control sang mga imperyalista sa pungsod.

3. Ano ang krisis sa Relasyon nga US-RP?

- a. Ang krisis sa relasyon nga US-RP kag sa bilog nga relasyon panggwa sang Pilipinas amo ang padayon nga imposisyon sang US sa Pilipinas. Ini nagahalin sa mga kontradiksyon sa katilingban Pilipino nga ginaharian sang US.
- b. Desperado ang mga papet nga rehimen para sa ayuda pang-ekonomya kag militar halin sa US. Gani ginahimo sang mga ini ang tanan agud mapabilin ang imperyalista nga gahum sa Pilipinas, labina ang mga pwersa militar sini, bisan nga lapas bisan sa reaksyonaryo nga konstitusyon kag hugot nga ginapamatukan sang pumuluyo.

Athagon na ang programa sang Demokratiko nga Gubyerno sang Banwa sa relasyon pangluwas nagasunod sa prinsipyo sang pagrespeto sa soberanya, kahilwayan, interidad sang teritoryo, mutwal nga benepisyo, kag malinong nga paglubad sang mga baggianay sang mga estado. Ginpakita nga ang polisiya nga ini nagabanggi sa polisiya sang papet nga rehimen.

Ihalimbawa ang mga paghimakas sang pumuluyo batok sa mga pang-ekonomya nga polisiya nga ginadikta sang imperyalismong US paagi sa APEC, GATT-WTO, kag IMF-WB; ang malaparan nga pagpamatok sang masa sa VFA kag serye sang Balikatan Exercises.

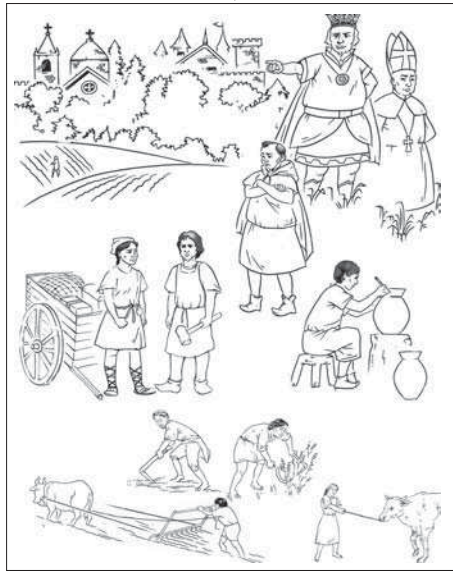
Nota: kon may pasilidad, ipaggwa ang powerpoint nahanungod sa MLSA. Mahimo man ipaggwa ang tula nga "Kung Tuyo na ang Luha Mo." Ukon isa ka santo nga kanta (Panday Sining 5 Awit ng Rebolusyonaryo)

II. MGA SAHI SA KATILINGBAN NGA MALAKOLONYAL KAG MALAPYUDAL

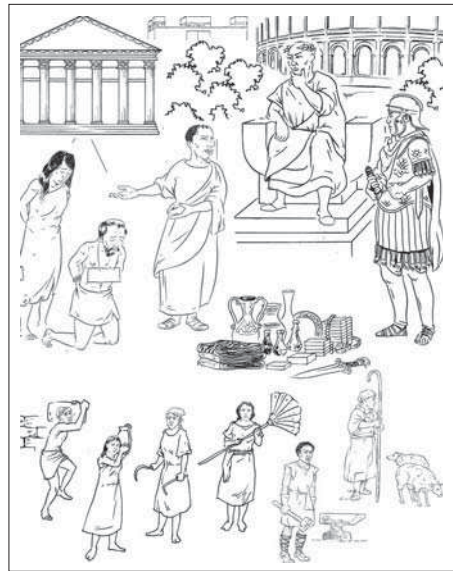
1. Ano ang mga prinsipyo nga nagaubay sa aton nga pagtuhay-tuhay kag pagkilala sa mga sahi sa katilingban?

a. Ang pusisyon sang tawo sa ekonomiya amo ang nagata-lana sang sahi nga iya ginapasakupan. Ini ang nagapanguna nga basehan sa pagtuhay-tuhay kag pagkilala sa mga sahi. Nagapangduha nga basehan ang panindugan pangpu-litika.

Gamiton ang Biswal Sahi-1 kag mga Biswal MI-4 tubtob sa Biswal MI-6. Ipahanumdom nga ang mga sahi mga dalagku nga grupo sang tawo nga nanuhay-tuhay ang pusisyon sa isa ka sistema pang-ekonomiya nga ginatalana sang kasaysayan.

MI 5 - LIPUNANG PYUDAL

MI 4 - LIPUNANG ALIPIN

MI 6 - LIPUNANG KAPITALISTA

b. Agud mabal-an ang pusisyon sa ekonomya, kinahanglan nga hibal-on ang pusisyon sa sistema sang produksyon:

- Pagpanag-iya/kontrol sa mga kagamitan sa produksyon kag ano ini kadaku
- Papel sa produksyon - nagapasakop bala ukon indi; esensyal bala ang pagpasakop?
- Bahin nga nakuha halin sa produkto sang katilingban kag ang pamaagi nga ginagamit agud maangkon ang bahin nga ini.

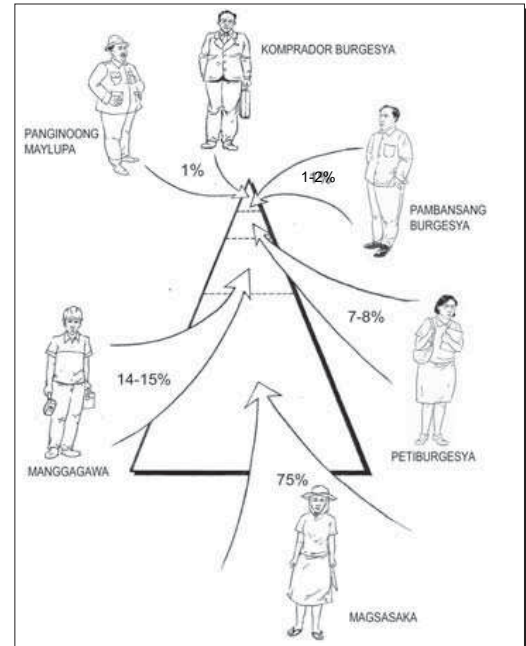
k. Agud mabal-an ang panindugan pangpulitika sang kada sahi, kina-hanglan nga mabal-an kon sila:

- ginapigos ukon nagapa-migos;
- nagahari ukon gina-harian;
- dampig sa rebolusyon ukon indi.

d. pana-panahon nagaluntad ang dalagku nga hitabo nga nagabunga sang mga pagbag-o sang sahi nga ginapasakupan sang daku-daku nga numero sang tawo ukon grupo sang tawo

e. kinahanglan nga analisahon sa pulu-panahon ang sahi nga ginapasakupan sang mga indibidwal. Pwede nga magbag-o ang sahi nga ginapasakupan sang isa ka indibidwal ukon pamilya bunga sang pagbag-o sang iya ukon ila pusisyon pang-ekonomya kag panindugan pangpulitika.

Tum-ukan ang mga sandigan nga basehan nga nagatalana sa sahi sang idibidwal ukon pamilya.

URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

2. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang daku nga burgesya kumprador?

- a. Nagapanag-iya kag naga-kontrol sa pinakadalagku kag pinakaimportante nga mga pasilidad pangnegos-yo, pangpinansya kag pangserbisyo nga indi direkta nga subsidyaryo sang mga talapuanan nga dumuluong. Uyat nila ang pinakadaku nga konsen-trasyon sang komersyante nga kapital.
- b. Nagahugakom sang daku nga ganansya halin sa pagpanghimulos sa kusog-pangabudlay sang mga mamumugon, pag-eksport sang hilaw nga materyales kag pag-import sang mga human nga produkto.
- k. Kadam-an sang daku nga burgesya komprador ang mga dalagku nga agalon nga mayduta man.

Himuan sang tsart tang Apendiks Sahi-2 kag gamiton sa pagtalakay sang mga sahi lakip ang Biswal Sahi-1.

- d. Sila ang pinakamapintas nga nagasakdag sa pag-pabilin kag pagpasingki sang imperyalista nga paghari sa katilingban Pilipino.
- e. Upod sa daku nga burgesya komprador ang mga manedyer kag abugado sang mga dalagku nga korporasyon, mga dalagku nga akawntant, mga paltik nga lider-mamumugon, mga intelektwal nga mataas ang sweldo kag direkta nga nagaalagad sa daku nga burgesya nga dumu-luong kag lokal, kag ang mga nagapanguna nga burukrata kapitalista.

Ipatumod sa mga tumuluon ang dalagku nga burgesya sa ila lugar kag mga basehan sini (rehiyon/probinsya)

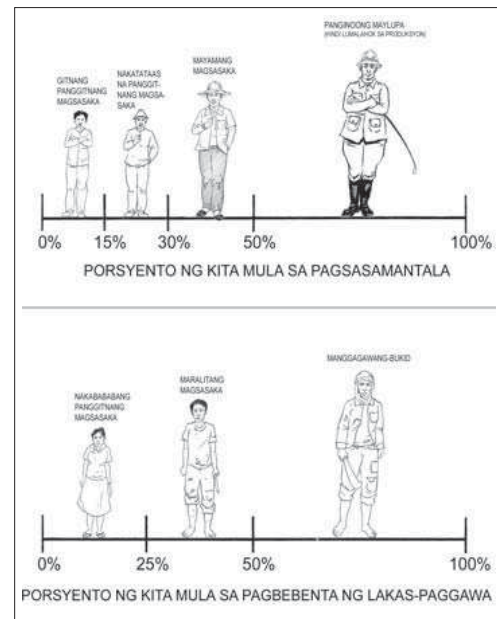
3. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang sahi nga agalon nga mayduta (AMD)?

- a. Sila ang nagapang-iyang malapad nga mga kadutaan nga agrikultural. Wala sila nagapartisipar sa esensyal nga pangabudlay kag ginahimuslan nila ang masa unang-una na paagi sa pagsukot sang tuman kataas nga arkila sa duta. Nagapautang sila sang kwarta sa interes nga usurero, nagaarkila sang mamumugon ukon indi gani nagapilit nga ser-bihan sila sang kaupod kag pamilya nila, bilang isa ka porma sang tributo.

Gamiton ang Biswal Sahi-2. Maghatag sang mga kaso nga gintun-an (case study) bahin sa mga kinaiya sang AMD.

- b. Upod sa agalon nga mayduta ang masunod:
 - mga nagaarkila ukon konsesyunero sang malapad nga kadutaan nga ginapa-nag-iyahan sang reaksyonyaryo nga gubyrno, mga agalon nga mayduta nga nagapanag-iyang sang bangko, simbahan, eskwelahan, ukon nakapuyo sa iban nga lugar;
 - mga manedyer kag manuglibod sang mga paltik nga kooperatiba nga agrikultural;
 - mga pangunahon nga engkargado sang mga PML sa pagkolekta sang arkila sa duta ukon administrador sang malapad nga mga kadutaan nila nga nagakabuhi sang mas maayo sangsa nahanunga nga mangunguma;
 - mga usurero nga nagasalig sa usura bilang pangunahon nga pangabuhian kag mas maayo ang palangabuhian sangsa kinaandan nga nahanunga nga mangunguma; kag
 - mga nagapanag-iyang sang makinarya (kono, trak-tora kag iban pa) nga nagasukot sang sobra-sobra nga bayad nga uyas/lamigas ukon kwarta.
 - mga kontratista sa pagtrabaho kag lokal nga maton nga mas may ligwa ang kabuhian sangsa nahanunga nga nahanunga nga mangunguma

Ipatumod sa mga tumuluon ang mga agalon nga mayduta sa ila lugar kag ang mga basehan sini.

URI 2 - MGA URI AT SARAY SA KANAYUNAN

- k. para sa katuyuan taktikal, tuhayon ang sahi nga

PML sa:

- sa daku, nahanunga kag gamay,
- kon yara sa awtoridad ukon wala,
- kon despotiko ukon indi.

Pangunahon nga target sang rebolusyon ang PML nga daku, yara sa awtoridad kag despotiko.

d. Tum-ukan nga ang sahi nga agalon nga mayduta:

- Nagahari sa kaumhan kag pangunahon nga upang sa pag-uswag sang banwa sa pulitika kag kultura.
- Mapintas sila nga nagapamatok sa demokratiko nga rebolusyon sang banwa.

Yara sa serbisyo nila ang reaksyonaryo nga militar, ang mga hukmanan kag bilang-guan sang reaksyonaryo nga estado.

4. Sanday sin-o ang mga sahi nga ginahimuslan kag ginapigos sa malakolonyal kag malapyudal nga katilingban Pilipino?

Ang indi hamak daku nga mayorya sang pumuluyong Pilipino upod sa mga sahi nga ginahimuslan kag ginapigos:

- ang mga mamumugon kag mangunguma nga nagabug-os sang kapin 90%
- ang petiburgesya nga urban nga nagabug-os sang mga 7%-8% sang populasyon.
- ang pungsudnon ukon naha-nunga nga burgesya (1-2% sang populasyon), bisan pa may ginapanag-iyahan nga kapital kag nagapang-himulos sa mga mamumugon ginaipit sang imperyalis-mo, daku nga burgesya komprador kag sahi nga agalon nga mayduta.

Buksan ang topiko paagi sa binalaybay "Ang Mga Kaibigan" ni Wilfredo Gacosta.

Ipakita nga ang 1% sang nagaharing sahi nagahimulos sa 99% sang pumuluyo

5. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang pungsudnon nga burgesya?

- Ang pungsudnon nga burgesya ginabug-os sang mga negosyante nga intere-sado sa "makibanwahanon nga industriyalisasyon". Makit-an sila sa mga gag-may, kasarangan kag "intermedya" nga mga industriya nga nakasandig sa pag-import sang hilaw nga materyales, sangkap kag kagamitan. Nagapanag-iyahan sila sang daku-dako nga mga pabrika kag makinarya sa paghimo sang mga produkto nga pangkon-sumo. Wala sila nagatra-baho, pero sila ang direkta nga nagadumala sa ila negosyo.

Maghatag sang mga halimbawa sang kaso nga ginatun-an sang mga nalakip sa pungsodnon nga burgesya kag kon paano trataron.

Nagakita sila sang ganansya halin sa pagpanghimulos sa mga mamumugon nila.

Mahuyang ang panindugan pangpulitika sang pungsudnon nga burgesya. Bangud may duhaan nga kinaiya ang pusisyon nila sa ekonomiya, duha-an man ang kinaiya sang panindugan nila sa pangpulitika:

- Ang wala nga bahin tuman nga ginapigos sang imperyalismo kag permi nga nagapame-ligro nga maputo. Pwede mag-upod ini sa rebolusyon sa pila ka panahon. Pwede sini nga mabutong sa rebolusyon ang nahanunga nga bahin kag pangi-babawan ang tuo nga bahin sang pungsudnon nga burges-ya.
- Ang tuo nga bahin mahapos nga maghabyog sa kontra-rebolusyon bangud nahadlok sila sa masa kag hugot sila nga nakakapyot sa daku nga burgesya.

k. Dapat mangin mahalong kita sa pagtratar sa duhaan nga kinaiya sang pungsudnon nga burgesya. Kinahanglan nga magpa-kighiliusa sandig sa kinaiya nila nga anti-imperyalista, pero magpakigbanggi man base sa kinaiya nila nga reaksyo-naryo.

6. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang petiburgesya?

a. May igo-igo nga palangabuhian sa pagpanag-iya sang gamay nga kagamitan sa produksyon ukon indi gani sa pag-angkon sang espesyal nga kahanasan ukon ikasarang. Ginagamit nila ang mga ini agud magkinaugalingon sa produksyon ukon indi gani makabaton sang maayo-ayo nga sweldo. Nagapartisipar sila sa produksyon kag nagahatag sang malahalon nga serbisyo sa katilingban. Ginahimuslan kag ginapi-gos sila sang imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo.

b. Upod sa petiburgesya ang malapad nga mayorya sang mga intelektwal pareho sang mga titser, pamatan-on nga estudyante, propesyunal nga gamay ang kita, empleyado kag manubo nga upisyal sang gubyrno, gamay nga negosyante, eksperto nga manughuman-sa-kamot, kontratista nga karpintero, mangingisda nga may kaugalingon nga bangka nga de-motor kag hanas nga mamumugon nga mataas-taas ang suhol.

k. May tatlo ka lebel sang petiburgesya base sa

Ipatumod sa mga tumuluon ang mga petiburgesya halin sa ila lokalidad santo sa ila pag-analisar sa sahi, mga lebel sini kag panindugan pangpulitika.

Tum-ukan ang importansya sang pag-organisa sa kubay sang petiburgesya ka gang kakinahanglanon sang madamo pa nga istudyante kag intelektwal para sa armadong paghimakas

kadakuon sang kita:
- mas mataas nga lebel nga may sobra nga kita
- nahanunga nga bulu-bastante ang kita
- manubo nga kulang ang kita kag pinakadaku nga bahin sang petiburgesya.

d. Progresibo kag masaligan nga alyado sang proletaryado ang petiburgesya. Nagabulig kag nagapartisipar sila sa rebo-lusyon. Makahulugang ang ila suporta agud pabug-aton ang timbangan sang pwera sa bahin sang rebolusyon. May mansig nga panindugan pangpulitika ang tagsa ka lebel sang peti-burgesya.

e. Kinahanglan sila nga ubayan sang maayo sang proletaryo nga rebolusyonaryo bangud sa tendensya nga mangin suheti-bista, indibidwalista, padasodaso, kag mahaladlukon naman sa mga kahimtangan nga ipit-ipit.

7. Ang sahi nga mangunguma

Ang tanan nga upod sahi nga mangunguma nagabungkal sang duta. Ang sahi nga ini ang pangunahon nga pwera sa produksyon sang pungsudnon nga ekonomiya. May tatlo ka saray ini: ang manggaranon nga mangunguma, nahanunga nga mangunguma kag imol nga mangunguma.

8. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang manggaranon nga mangunguma?

a. Ang mga manggaranon nga mangunguma may sobra nga duta nga kaugalingon ukon ginaarkilahan. Ginatalauma nila ang bahin sang duta nga ini kag ginapauma ang iban pa nga bahin. Mas madamo kag mas maayo ang ila kagamitan nga panguma kag mga sapat nga pang-trabaho. Mas madamo sila sang kapital nga magamit sa pagpaayo sang ani, kag pagpauswag sang ila talamnan. Nagakita sila sang uyas ukon kwarta nga sobra sa ila gasto kada tuig. Nagahalin ang daku nga bahin sa kaugalingon nga trabaho. Trenta tubtob singkwenta porsyento (30-50%) naman sang kita nila halin sa pagpanghimulos.

Gamiton ang Biswal Sahi-2. Maghatag sang kaso nga gintun-an sa pag-analisar sang manggaranon nga mangunguma.

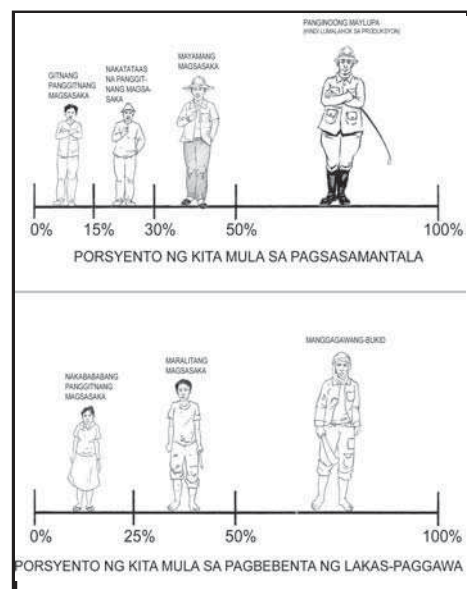
Ipaathag nga sa pangkabilugan wala ginahimuslan sang sahi nga agalon nga mayduta ang manggaranon nga mangunguma bisan nagabayad siya sang arkila sa duta kag interes sa usura. Ang ginabayad niya sa agalon nga mayduta halin sa pagpanghimulos sa kusog pangabudlay kag pag-usura sa manubo nga saray sang mangunguma kag mamumugon sa uma.

Maghatag sang pila ka halimbawa sa pagsuporta ukon pag-upod nila sa mga paghimakas antipyudal, antipasista kag anti-imperyalista.

b. Ginatawag man sila nga burgesya sa kaumhan

bangud sa pagsakdag nila sa gagmay nga sakop nga kapitalismo sa kaumahan. Ginatiglawas sang mang-garanon nga mangunguma ang malapyudalismo sa mga baryo bangud sa gintingub nga ginasakdag nila ang daan nga relasyon nga pyudal kag ang bag-o nga relasyon nga kapitalista.

- k. Ang manggaranon nga mangunguma pwede mapasu-porta sa paghimakas nga antipasista kag anti-imperyalista kag pwede sila nga mapabilin nga nyutral sa rebolusyon agraryo batok sa agalon nga mayduta.
- d. Pwede mangin agalon nga mayduta ang manggaranon nga mangunguma sa tion nga nangin idu-ido ukon tinawo ini sang despotiko nga agalon nga mayduta kontra sa rebolusyonaryo nga mangunguma.

URI 2 - MGA URI AT SARAY SA KANAYUNAN

9. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang nahanunga nga mangunguma?

- a. Ang mga nahanunga nga mangunguma may duta nga kaugalingon ukon gina-arkilahan nga makasuporta mas o menos sa ila kinahanglanon. May bastante sila nga kagamitan nga panguma, kwarta para sa mga gasto sa pagpanguma, kag bisan isa ka karabaw man lamang. Pangunahon nga sa kaugalingon nga panga-budlay sila nagasalig agud mag-angkon sang bastante nga kita.
- b. May tatlo ka lebel ang nahanunga nga mangunguma. Nanuhay-tuhay man ang tendensya sa pulitika sang tatlo ka lebel:
 - Mas mataas nga nahanunga nga mangunguma – 15-30% sang bilog nga kita halin sa pagpanghimulos. Nagaambisyon nga mangin manggaranon nga mangunguma kag nagahuyog sa panindugan pangpulitika sang mga ini.
 - Nahanunga-nahanunga nga mangunguma—tubtob 15% sa bilog nga kita ang halin sa pagpanghimulos. Kon halog ang kahimtangan may huyog nga magdampig sa opinyon sang mas mataas kag manggaranon nga mangu-nguma. Sa tion sang krisis kag pagsulong sang rebolusyon, mahapos nga magdampig sa manubo nga nahanunga nga mangunguma kag imol nga mangunguma.
 - Manubo nga nahanunga nga mangunguma—tubtob 25% sang bilog nga kita halin sa pagbaligya sang kaugalingon nga kusog-pangabudlay. Malig-

Gamiton ang Biswal Sahi-2. Maghatag ukon mangayo sang mga kaso nga gintun-an halin sa lokalidad para sa kada lebel sang nahanunga nga mangunguma.

Tum-ukan kon paano ginatratar ag nahanunga nga mangunguma sandig sa linya nga antipyudal

on nga nagapasakop sa rebolusyon.

- k. Masaligan sila nga alyado sang proletaryado kag malahalon nga pwersa nga pangpahulag sa duha ka halintang nga rebo-lusyon Pilipino. Ang pagbanggi ukon pagdampig sa rebolusyon sang naha-nunga nga mangunguma isa ka desaysibo nga paktor sa kadalag-an ukon pagkalutos indi lamang sa kaumhan kundi bisan sa bug-os nga banwa.

10. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang imol nga mangunguma?

- a. Kinaandan nga wala sila sang kaugalingon nga duta kag nagaagsa lamang sa agalon nga mayduta. Mag-angkon man ang pila sa ila, balewala ini kon ikumparar sa ila kinahanglanon. May pila sila ka simple nga kagamitan nga panguma. Nagapanghulam sila ukon gani nagaarkila sang karabaw nga pangtrabaho.
- b. Nagaagi sila sang pagpang-himulos nga pyudal sa regular nga pagbayad sang arkila sa duta, sa pagpangdaya sang mga PML sa sumahay sang gasto sa pagpanguma kag usura. Agud madugangan ang kita, kinahang-lan nila nga maghimo sang iban pa nga ikapangabuhi. Baynte-singko tubtob singkwenta porsyento (25-50%) sang bilog nga kita nila ang nagahalin sa pagbaligya sang kaugalingon nga kusog pangabudlay.
- k. Kaupod ang mamumugon sa uma, ginabug-os sang imol nga mangunguma ang 75%- 80% sang populasyon sa kaumhan. Ang imol nga mangunguma isa ka duna kag masaligan nga alyado sang proletaryado sa rebolusyon. Sila kag ang nahanunga nga mangunguma ang nagabug-os sang pangunahon nga pwersa sang rebolusyon.
- d. Sa esensya, isa ka gyera nga mangunguma ang demokratiko nga rebolusyon sang banwa. Ang sahi nga mangu-nguma ang pangunahon nga pwersa sini, ang problema sa duta ang pangunahon nga problema, kag ang sahi nga mangunguma ang panguna-hon nga ginahalinan sang mga Pulang hangaway. Ang sandigan nga alyansa sang mamumugon kag mangunguma ang pundasyon sang pagsulong sang rebolusyon pakadto sa kadalag-an.

Maghatag sang halimbawa halin sa pangkatilingban nga pagpanayasad sa lokalidad sa mga kinaiya sang imol nga mangunguma kag mamumugon sa uma.

Maghatag sang kaso nga gintun-an bahin sa istruktura sang mga sahi sa isa ka baryo halin sa pangkatilingban nga pagpanayasad.

Kantahon ang "Tano".

Nota: mas maayo ko may case study sang manggaranon nga mangunguma kag nahanunga nga mangunguma nga may ara kompyutasyon sang inadlaw nga oras sang pagtrabaho

11. Ano ang mga pangunahon nga kinaiya sang proletaryado?

- a. Ang proletaryado wala sang ano man nga ginapanag-iyahan nga kagamitan sa produksyon. Agud mabuhi, kinahanglan nila nga mag-baligya sang kaugalingon nga kusog-pangabudlay sa kapitalista nga nagapanag-iyahan sang kagamitan sa pro-dukasyon. Ginahimuslan sila sang mga kapitalista paagi sa pwersahan nga pagtuga sang sobra nga balor kabaylo sang tuman kanubo nga suhol.
- b. Ginatiglawas sang prole-taryado nga industriyal ang pinakamauswagon nga mga pwersa sa produksyon – moderno nga makinarya kag dalagkuan nga produksyon—kag pinakamauswagon nga sistema sang produksyon—ang sosyalismo— sa bug-os nga kalibutan.
- k. Ang proletaryado ang pinakalubos kag pinakamasupog nga rebolusyonar-yo nga pwersa. Sa pagrebolusyon, wala sang madula sa ila kundi ang kadena sang pagkaulipon.
- d. Sila ang pinakakonsen-trado nga sahi sa kati-lingban. Adlaw-adlaw, ulu-lupod kag madamuan sila nga nagatrabaho. Mabaskog ang pagbatyag nila sa disiplina kag organisasyon.
- e. Sila ang manugbandera sang Marxismo-Leninismo-Maoismo. Sila may Partido Komunista sang Pilipinas nga amo ang nagatiglawas sa makasahi nga pagpamuno sang proletaryado sa rebolusyon.

Kon may mamumugon ukon nakaagi na mangin mamu-mugon sa mga tumuluon, pwede ipalaragway sa iya ang kabuhi kag pangabuhi sang mamumugon. langot ini sa diskusyon.

Tum-ukan ang mga basehan kon ngaa proletaryado ang nagapamuno sa rebolusyon

12. Ano ang malaproletaryado?

- a. Ang malaproletaryado isa ka grupo nga ginbun-ag sang sistema nga malakolonyal kag malapyudal. Madamo nga tawo ang wala sang palangabuhian ukon kulang sang palangabuhian bangud atrasado ang kaumhan kag arikutoy ang industriya sa banwa. Sila ginabug-os sang masa sang mamumugon sa uma, imol nga mangunguma, manubo nga nahanunga nga mangu-nguma kag mga wala ukon kulang sang palangabuhi-an.
- b. Wala ukon halos wala sila sang ginapanag-iyahan nga kagamitan sa produksyon, kag handa sila nga iba-ligya ang kaugalingon nga kusog-pangabudlay pero wala sila sang masudlan. Sila ang reserba nga hanga-way sang pangabud-lay sang industriya. Nagaantos sila bangud sa kawawad-an sang propye-dad, indi bastante nga suhol, kita nga

Tum-ukan nga ang malapro-letaryado indi kabahin ukon saray sang proletaryado. Apang sa mga syudad kag sentrong banwa, ang malaproletaryado amo sila ang madugay na nga nagakabuhi kag nagapuyo sa amo nga pamaagi. Maghatag sang halimbawa halin sa lokalidad sang tumuluon, sang nanari-sari nga ginakita-an sang malaproletaryado.

Athagon nga ang malaproletaryado isa ka grupo nga madula sa pagdaog sang rebolusyong Pilipino bangud sa pagpatuman sang tunay nga reporma sa duta kag pungsodnon nga industriyalisasyon.

iregular kag kulang, kag kawalay seguridad sa trabaho.

- k. Upod sa grupo nga ini ang mga gagmay nga manughimo-sa-kamot, mga gagmay nga manuglibod, mga gagmay nga litratista, karpintero, imol nga mangingisda, kar-gador sa merkado, drayber sang dyip kag traysikel kag iban pa.
- d. Isa ka pwersa nga nagapahulag sa rebolusyon Pilipino ang mala-prole-taryado. Handa sila nga maghimakas sa mga pungsud-non kag makasahi nga kaa-way sang pumuluyong Pili-pino.

13. Ano ang lumpen-proletaryado?

- a. Ang lumpen proletaryado bunga sang daku nga problema sa kawawad-an sang palangabuhian sa kaumhan kag kasyudaran. Nagakabuhi sila sa mga hilikuton nga antisosyal.
- b. Ang lumpen-proletaryado indi sahi nga makilala sa papel sini sa produksyon. Ang hubon nga ini indi kabahin ukon saray sang proletaryado. Ang “proletaryado” nagatumod lamang sa kinaiya sini nga wala sang ginapanag-iyahan nga kagamitan sa produksyon.
- k. Mahuyang ang mga lumpen-proletaryo. Mahapos sila nga mabakal sang kaaway kag pwede nga mangin makaguluba. Pero ang pila pwede nga magbag-o. Pwede sila nga magpasakop sa rebolusyon basta mahalong nga mabantayan.

Ipamangkot sa tumuluon kon ano ang mga hilikuton anti-sosyal nga Makita sa lokalidad ukon sa kasyudaradan. Ipaathag nga ini mga trabaho indi bolun-taryo sa buot nga ginpili sang lumpen-proletaryado nga ginakabig nga lagtok kag basura sang subong nga katilingban.

Ipahibalo nga madamo man nga mga kaupod ang halin sa lumpen-proletaryado, nga nakaremolde, nangingin tampad sa Partido kag nangingin mga dungganon nga hangaway.

Ipaathag nga ang lumpen-proletaryado hubon nga madula sa kadalag-an sang rebolusyon.

14. Ngaa ginahatagan naton sang partikular nga igtalupangod ang mga espesyal nga grupo sa katilingban?

Malahalon nga hatagan sang partikular nga igtalupangod ang espesyal nga hubon sa katilingban bangud may partikular sila nga mga kinahanglanon kag natalana nga mga papel sa rebolusyon. Nagalapos kag indi gwa sa mga sahi sa katilingban Pilipino ang mga grupo nga ini. Sila ang mga mangingisda, pungsudnon minoriya, setler, kababainhan kag pamatan-on..

15. Ano ang kahimtangan sang mga mangingisda sakatilingban?

- a. Ang mga mangingisda daku nga grupo sa katilingban sa Pilipinas, nga isa ka pulu-pulo nga banwa. Ang

Balikan ang mapa sang Pilipinas. Ilaragway ang malapad, malawig nga baybayon (pang-apat sa kalibutan), manggaranon nga

pangisda dugang nga palangabuhian sang masang mangunguma. Ang mga bug-os panahon nga mangingisda matunga sa tatlo ka saray: ang manggaranon, nahanunga kag imol nga mangingisda.

- b. Sila ginahimuslan sang mga kapitalista nga US kag Hapon; sang mga agalon nga mayduta; sang mga lokal nga kapitalista sa pangisda; kag sang mga abusado nga upisyal sang reaksyonaryo nga gubyrno. Kon nagatrabaho sa mga manggaranon nga mangingisda kag kapitalista sa pangisda, ginahimuslan sila paagi sa manubo nga suhol ukon tungaay sa hulik.
- k. Mapahulag sila para sa demokratiko nga rebolusyon sang banwa, labina ang mga nahanunga kag imol nga mangingisda.
- d. Malahalon ang papel nila sa pag-inangtanay sang mga rebolusyonaryo nga pwera sa lain-lain nga isla, paghakot sang mga kinahang-lanon sa rebolusyon, pagpangapin sa mga pulo, pagpakaon sa pumuluyo. Mapauswag nila ang teorya kag praktika sang inaway banwa paagi sa pagsulong sa pagpakig-away sa tubig.

kadagatan kag bilog nga panahon nga pangisdaan sini nga ginadambong sang mga dumuluong nga barko nga pangisda kag mga barko nga pabrikahan (factory ships). Tum-ukan nga ang manggad nga ini wala ginapanginpuslan sang pumuluyong Pilipino.

Maghatag sang mga halimbawa sang mga naandan nga nagaluntad sa mga pangisdaan sa lokalidad. Tum-ukan ang pagpanglanggab sang mga baybayon-dagat, pagdumili sa gagmay nga mga mangingisda, ang mga mapanghimulos nga relasyon sa suhol ukon partihan kag ang pagbuhis ukon pagdilihensya sang lokal nga gubyrno.

Maghatag sang lokal nga mga halimbawa kon paano naton ginagamit sa inaway banwa ang kadagatan.

16. Ano ang kahimtangan sang mga pungsudnon nga minorya sa katilingban?

- a. 14% sang populasyon sang Pilipinas mga pungsudnon nga minoriya. Tuman sila nga ginapabayaon kag gina-abuso sang reaksyonaryo nga gubyrno. Biktima sila sang sobinismo nga Kristyano kag Malayo kag pagpamigos sang mga reaksyonaryo. Ginalanggab sang reaksyonaryo nga gubyrno, dumuluong nga mga korporasyon kag mga agalon nga mayduta ang ila duta.
- b. Ginakilala sang Partido ang ila kinamatarung nga mag-angkon sang kaugali-ngon nga identidad kag magdesisyon sa kaugali-ngon.
- k. Ang pagpasakop nila sa rebolusyonaryo nga armado nga paghimakas malahalon agud isulong ang gerilya nga pagpakig-away kag matukod ang mga baseng bukid.

Sa mga lugar nga may pungsudnon nga minorya; maayo nga ang mga tumuluon ang maglaragway sa kahimta-ngan sang mga pungsudnon nga minorya.

Ipakita ang pungsudnon nga pagpamigos sang reaksyonaryo nga gubyrno sa mga programa agud langgabon ang kadutaan sang pungsudnon nga minoriya, kag ihunong sila sa mga “reserbasyon” pareho sang Indigenous People’s Rights Act (IPRA), Integrated Forest Management Act (IFMA), Mining Act, mga programa sa ekoturismo kag iban pa.

Athaagon ang polisiya sang Partido kaangut sa mga pungsudnon nga minorya.

17. Ano ang kahimtangan sang mga setler sa katilingban?

- a. Ang mga setler amo ang mga mangunguma nga nadulaan sang duta kag natabog sa mga lugar nga matalon kag mabukid.
- b. Sa umpisa, may ara sila nga ginapuisyunan kag ginatalauma nga kaugali-ngon nga duta sa mga interyor. Pero pagkata-pos, ginapunggan sila sang reaksyonaryo nga gubyrno nga mag-angkon sang pormal nga titulo sa duta kag ginapahalin pa gani.
- k. Biktima sila sang mga pagpanglanggab sang duta, usura, pagpanghalit sang mga bandido kag pagpabaya sang reaksyonaryo nga gubyrno.
- d. Yara sa kadutaan nga nagakabagay sa gerilya nga pagpakig-away ang mga setler.

Maghatag sang mga lokal nga halimbawa. Ipakita nga mas mabudlay subong ang magbukas sang mga kagulangan nga paborable sa pagtanum bangud sa pag-kaubos sang mga prontera kag pagpanglanggab sang sahi nga agalon nga mayduta sa mga daan nga nabuksan.

Ihalimbawa ang mga prog-rama sang reaksyonaryo nga gubyrno pareho sang Mining Act of 1995, Communal Tree Farming (CTF), Land Stewardship, reforestation projects, eco-tourism agud lang agawon ang duta nga ginhimo nga produktibo sang mga setler.

18. Ano ang kahimtangan sang kababainhan sa katilingban?

- a. Kababainhan ang katunga sang populasyon sang Pili-pinas. Upod ang kadam-an sa ila sa mga sahi nga ginahimuslan kag ginapi-gos. Dugang sa makasahi nga pagpamigos, biktima man sila sang pagpamigos sang kalalakihan.
- b. Dapat sila nga kilalalon bilang isa ka malahalon nga grupo sa katilingban nga makatungod sang pangkabilugan kag espes-yal nga mga katungdanan sa rebolusyon.
- k. Ang pagpasakop sang ka-babainhan sa paghimakas sang mga sahi nga gina-himuslan kag ginapigos ang magahilway sa ila halin sa pusisyon nga ginapakagamay kag manu-bo.

Song analysis. Babae ukon Martsa sang Kababainhan.

Ipalaragway sa tumuluon ang kahimtangan sang kababainhan sa lokalidad.

Magpaambitanay angut sa kinaandan nga ginarpoblemahan sa pagpahulag sa kubay sang kababainhan kag paano ini ginlutos. Magdugang sang pagpaathag kon kinahanglan.

19. Ano ang kahimtangan sa pamatan-on sa katilingban?

- a. Daku nga bahin sang aton populasyon ang pamatan-on. Upod sa mga sahi nga mamumugon kag mangunguma ang mayoriya sa ila.
- b. Dapat hatagan sang par-tikular nga igtalupangod ang pagpapagsik sang ila partisipasyon sa rebolusyon. Ini ang magapa-seguro sa padayon nga pagtuhaw sang mga tagpadayon kag reserba sang rebolusyonaryo nga kahublagaan.
- a. Kinahanglan nga tatapon sang mga kadre nga may edad ang mga pamatan-on nga

Ipalaragway sa tumuluon ang kinaiya kag kahimtangan sang pamatan-on sa idalum sang subong nga katilingban. Sa katilingban nga ini, indi mahandaan sang mga pamatan-on ang ila maayo nga bwasdamlag. Gintalana sang katilingban ang daku nga kakulangan sa edukasyon, sa ikaayong lawas, sa pagpanday sang ila lawas kag pamensaron, sa duta nga sarang nila nga tamnan kag sa industriya nga pwede nila masudlan.

rebolusyonaryo, kag ipaambit sa ila ang natipon nga mga inagihan. Ang pamatan-on naman ang dapat makatuon nga makighiliusa sa mga kadre nga may inagihan kag may edad.

Ibutang sa istrip ang dinalan ni Kaupod Mao “Pamatan-on, ang kalibutan sa inyo kag sa amon, apang kon padalman, ini sa inyo. Kamo nga pamatan-on puno sang kusog kag kapagsik nga yara nagahingurusgan sang kabuhi pareho sang adlaw sa alas otso ukon alas nwebe sang aga. Ang amon paglaum yara sa inyo. Ang kalibutan sa inyo. Ang buwasdamlag sang banwa sa inyo.”

Kantahon kag ipabati ang “Anak ng Bayan” (track 2, Musika ng Bayan) bilang pangtapos sa topiko.

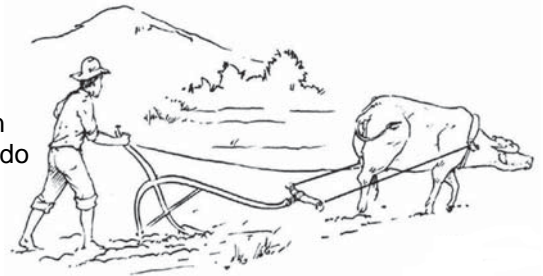
PAGTAKUP SANG TALAKAYAN

1. *Balikan ang balayon sang topiko kag ang pangunahon nga mga punto nga napaathag.*
2. *Tasahon kon naagum ang mga katuyuan*
3. *Ipamangkot kon paano nakabulig ang pagtuon sa paghakos sa importansya sang pangkatilingban nga pagpangusisa kag paganalisa sang mga sahi.*

MGA TAMPOK NGA KINAIYA SANG MGA PWERSA SA PRODUKSYON SA MALAPYUDAL NGA EKONOMIYANG PILIPINO

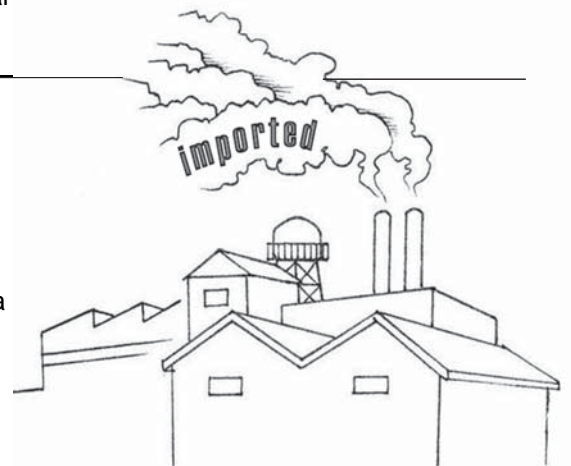
1. Lupa nga agrikultural ang pangunahon nga kagamitan sa produksyon.

- 13M ektarya, ang kadam-an ginagamitan sang atrasado nga pamaagi sang pagtalauma.
- 90.4% - ginatamnan sang palay, mais, kag niyog – ginagamitan sa gihapon sang kusog sang tawo, kagamita nga de-mano, arado kag mga kasapatan pangtalauma.
- tubtub 4% ang ginagamitan sang mga traktora kag iban pa nga makinarya nga pangtalauma
- tubtub 7% ang dalagku nga plantasyon sang tubo, saging kag mga bag-ong pang-eksport , kon diin nagagamit sang mga traktor kag kemikal nga abono kag pestisidyo, lapnagon sa gihapon ang paggamit sang kusog sang tawo kag mga dumaan nga kagamitar sa pagtalauma.

2. Wala sang nagatindog nga mga industriya nga makagamit sang mga lokal nga materyales para maghimo sang salsalon, basehan nga kemikal kag mga produktong kapital. Gina-import pa halin sa iban nga pungsod ang kada modernong makina nga ginagamit sa anuman nga linya sang ekonomya — agrikultura, industriya ukon serbisyo.

- 1/3 ukon 33% lang sang kabilugan nga produkto sang ekonomya ang naghalin sa sektor sang industriya; 1/4 sini naghalin sa manupaktura , nga nagasalig man sa import
- imported ang daku nga bahin ukon 85 % sang mga kagamitan nga demano; ang 15% nga himo sa lokal ginagamitan man sang imported nga salsalon kag iban pa nga metal.
- Nagasalig man sa kagamitan nga imported ang sektor sa serbisyo: komunikasyon, transportasyong pangpubliko, pag-tipon, baligyaanay kag bangko, kalingawan, serbisyo pangpubliko, kag iban pa.

3. Ang mga mangunguma, mamumugon sa uma kag mamumugon nga industriyal ang direktang prodyuser ukon tagtuga sang mga baligyaany ukon produkto sa malapyudal nga ekonomya.

- Gamiton ang table nga yara sa teksto.
- Direktang prodyuser: 75% - mangunguma; 25% mamumugon nga industriyal
- Tatlo ka mangunguma kag mamumugon sa uma sa kada isa ka mamumugon nga imdustriyal

4. Tuman ka gamay sang isip sang proletaryadong industriyal.

- 1990: 3.5M mamumugon nga industriyal; 6% lang ini sang populasyon sang Pilipinas
- Padayon nga nagagamay ang porsyento sang mamumugon nga yara sa manupaktura ikumpara sa mamumugon sa pagmina, pagtroso, konstruksyon kag utilities:
 - 1960 - 80%
 - 1990 - 64%, katunga lang sini ang nagatrabaho sa mga empresang may 200 ukon masobra pa nga mamumugon; 80% sa mga kuno empresa sa manupaktura mga gamay nga talyer nga wala nagasobra sa 10 ang mamumugon.

MGA SAHI SA KATILINGBAN NGA PILIPINO

	Paganag-iyá kag Kontrol sa Kagamitan sa Produksyon (KsP)	Posisyon / Partisipasyon sa Produksyon	Parte sa Kita kag Paano ini Nakuha	Panindugan Pangpulitika
DALAGKU NGA BURGESYA KUMPRADOR	Pinakadaku kag pinakaimportante nga pasilidad pangkalakalan import -eksport), pangpinansya kag pangserbisyo. Komersyanteng kapital.	Pinakadaku nga ahenteng lokal sang mga monopolyo kapitalistang dumuluong nga naganegosyo diri.	Pinakadaku nga ganansya sa pagpanghimulos sa kusog pangabudlay sang mga mamumugon, pang-eksport sang hilaw nga materyales, kag pag-import sang mga human nga produkto.	Marahas, buktot kag masupog ang pagbanggi kag pagbatu sa rebolusyon kag sa pungsudnon demokratiko nga handum sang pumuluyong Pilipino.
AGALON NGA MAYDUTA Dalagku, Nahanunga kag Gamay	Malagpad nga dutang agrikultural 50 ektarya pasaka 10 – 49 ektarya	Wala nagapartisipar sa esensyal nga pagtrabaho.	Ginahimuslan nila ang masa paagi sang mataas nga arkila sa lupa kag makinarya, usurerong interes, libre nga pagtrabaho, mataas nga tubong komersyal, manubo nga pasuhol.	Marahas nga nagabatu sa rebolusyon labi na ang daku, yara sa gatum kag despotiko.
PUNGSUDNON NGA BURGESYA	Gamay, kasarangan kag “intermedyang” mga industriya kaangay sang pabrika sang panapton, sapatos, plastik kag iba pa nga produktong pangkonsumo.	Wala nagatrabaho apang direkta nga nagadumala sa ilar nga negosyo. Ginaipit sang mga imperialista kag DBK sa kumpitensya kag pagpangapital. Interesado sa pungsudnon nga industriyalisasyon.	Tubo halin sa pagpanghimulos sa mga mamumugon.	Mahuyang . Duhaan nga kinaiya sang panindugan sa pulitika:Mahimo nga mag-upod sa rebolusyon sa pila ka panahon kag kontrarebolusyon sa iban nga panahon.
PETIBURGESYA a. Mataas b. Nahanunga c. Manubo	Gamay nga kagamitan sa produksyon ukon may ispesyal nga kahanasan ukon ikasarang.	Nagapatisipar sa produksyon kag nagahatag sang importante nga serbisyo sa katilingban.	a. sobra ang kita b. nagakaigo ang kita k. kulang ang kita	Progresibo. Masaligan nga alyado sang proletaryado. Nagabulig kag nagapasakop sa rebolusyon. Importantang papel sang intelihensya sa paghanda sang opinyong publiko pabor sa rebolusyon.

APENDIKS SAHI 2

	Pagpanag-iya kag Kontrol sa Kagamitan sa Produksyon (KsP)	Posisyon / Partisipasyon sa Produksyon	Parte sa Kita kag Paano ini Nakuha	Panindugan Pangpulitika
MANGUNGUMA 1. Mangaranon nga Mangunguma (Burgesya sa kaumhan)	May kaugalingon nga sobra nga lupa ukon ginapaarkilahan; mas maayo nga kagamitan pangtalauma kag kasapatan sa pagtrabaho	Naga-talauma sang pila ka bahin sang iya nga duta. Nagatiglawas sang malapyudalismo sa kaumhan.	Sobra ang kita nga paray ukon kwarta sa ila nga tuigan nga gasto 30-50% sang kita naghaling sa pagpanghimulos.	Mahimo nga mapasuporta sa paghimakas nga anti-pasista kag anti-imperyalista kag mahimo nga manyutralisa sa rebolusyong agraryo batuk sa AMD.
2. Nahanunga nga Mangunguma a. Mataas	May kaugalingon nga lupa ukon ginapaarkilahan nga makasabat sang mas o menos sa ila nga kinahanglanon.	Nagatalauma sang daku nga bahin sang lupa.	May gamay nga sobra sa kita. 15-30% sang kita halin sa pagpanghimulos.	
b. Nahanunga	Wala sang kaugalingon nga lupa ukon kon may ara man tuman ka kulang sa ila nga kinahanglanon; simple nga kagamitan sa pagtalauma; wala sang karabaw.	Nagatalauma sang mas daku nga bahin sang lupa.	Nagakaigo lang ang kita. Tubtub 15% halin sa pagpanghimulos.	Masaligan nga alyado sang proletaryado kag importante nga pwersang pangpahulag sa 2- ka halintang nga rebolusyon.
k. Manubo		Nagatalauma kag nagabaligya sang kusog-pangabudlay.	Kulang ang kita. Tubtub 25% sang kita halin sa pagbaligya sang kusog pangabudlay.	Mapag-on nga nagapasakop sa rebolusyon ang manubo nga nahanunga nga mangunguma.
4. IMOL NGA MANGUNGUMA	Wala sang kaugalingon nga lupa ukon kon may ara man tuman kakulang sa ila nga kinahanglanon; Simple nga kagamitan sa pagtalauma; wala sang karabaw.	Naga-uma sa AMD – nagabayad sang arkila sa lupa; May lain-lain nga saydline agud mabuhi. Kinahanglanon permi magbaligya sang kusog pangabudlay.	Indi mag-igo ang kita para sa matag-adlaw nga gasto kag gasto sa pagtalauma. 25-50% sang kita halin sa pagbaligya sang kaugalingon nga kusog pangabudlay.	Pinakamasaligan nga alyado sang proletaryado kag pangunahon nga pwersa sa rebolusyon.

3 Kategoriya sang MAMUMUGON SA UMA:

1. Imol kag manubo nga nahanunga nga mangunguma
2. Lubos ukon pangunahon nga nagasalig sa pagbaligya sang ila nga kusog pangabudlay.
3. Ang mga padulungan amo ang pagkadula sang pangabuhian kag pinakamalala nga pagkabusabos kag mahimo nga magkadto sa kasyudaran agud magtrabaho sang bisan ano.

	Pagpanag-iya kag Kontrol sa Kagamitan sa Produksyon (KsP)	Posisyon / Partisipasyon sa Produksyon	Parte sa Kita kag Paano ini Nakuha	Panindugan Pangpulitika
PROLETARYADO	Wala sang ginapanag-iyahan nga kagamitan sa produksyon.	Nagatuga sang sobra nga bator sa pagtrabaho sa mga industriya, manupaktura kag serbisyo.	Nagabaligya sang kaugalingon nga kusog-pangabudlay sa kapitalista sa tuman ka nubo nga sweldo.	Pinakapursigido kag pinakamasugid nga rebolusyonaryong pwersa. Tagapamandila sang MLM. May PKP nga nagatiglawas sang makasahi nga pag-pamuno sang proletaryado sa rebolusyon.
MALA-PROLETARYADO	Wala ukon halos wala sang kagamitan sa produksyon.	Wala ukon halos wala sang pangabuhian. Handa nga ibaligya ang kusog-pangabudlay apang wala sang masudlan. Reserba nga hangaway sa pagtrabaho.	Indi mag-igo kag indi regular ang kita, wala sang kasigaruduhan sa trabaho.	Mapahulag sa rebolusyon. Handa nga maghimakas batuk sa pungsudnon kag makasahi nga kaaway sang pumuluyong Pilipino.
LUMPEN-PROLETARYADO	Wala sang kagamitan sa produksyon (sa ini nga kinaiya lang sila ginatawag nga "proletaryado")	Nagakabuhi sa anti-sosyal nga buluhaton – pagpangawat, pagpuputa, panunulisan, pagpanghold-ap, pangalimos kag iban pa...		Mahuyang. Madali nga mabakal sang kaaway. Apang pwede nga magbag-o. Magamit sa rebolusyon ang ila nga pagkangil-ad sa estado kag kaisog sa inaway basta mahalong sila nga maubayan.

TIMELINE URI 1

KRISIS SA IDALUM SANG MGA PAPERET NGA REHIMEN (1946-2001)

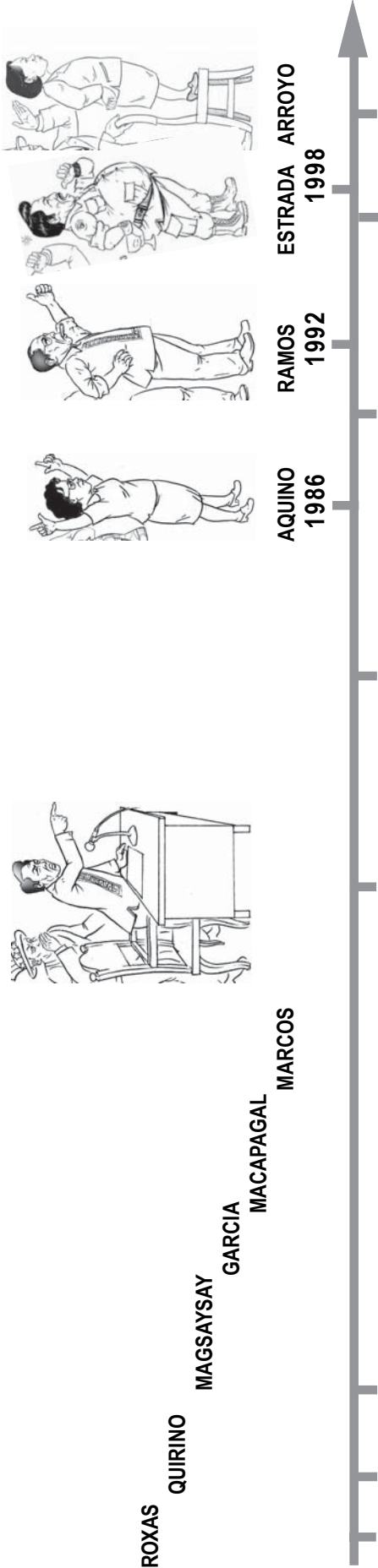

	QUIRINO	MAGSAYSAY	GARCIA	MACAPAGAL	MARCOS	AQUINO	RAMOS	ESTRADA	ARROYO
Kisis sa Ekonomya	Pagka-ubos sang reserbang dolyar (1949)	Paltik nga reporma sa lupa	Partial decontrol; Filipino 1st st policy	Decontrol; Pagbagsak sang piso \$ = P 3.90	"Floating rate" sang piso Pagka-ubos sang mga prontera (late '60s); Paglala sang problema sa lupa	<i>Import Liberalization</i> ; grabe nga krisis sa ekonomya, mas malala nga pagbagsak sang Piso \$ = \$11 - 26	Pangkalibutanon nga krisis sa Pinansya (1997) \$= P30 Globalisasyon	\$=P40	\$=P55
Krisis sa Pulitika	Armado nga paksyunal nga inaway (Quirino vs. Laurel)				Asasinasyon kay Aquino	Total War Liwat nga pagbaskog sang paksyunalismo; mga kudeta	Saywar	Total War	Kampanyang "Anti-terorista"
Paghimakas sang Pumuluyo	Armadong paghimakas sang HMB 1948-'52	Pagkapyerde sang armadong paghimakas	Liwat nga pagpagsik sang makibanwahanon kag anti-imperyalistang kahublagaan (SCAUP)	Kabataang Makabayan (1964)	PKP (1968) BHB (1969) Paglakas ng AP	Paglihis	IDKP	Liwat nga Pagbaskog sang DRB	

TIMELINE URI 2

MGA TAMPOK NGA PANAHON SANG KASINGKION SANG KRISIS SA KASAYSAYAN SANG ESTADONG MALA-KOLONYAL

Paksyong Quirino kag Laurel	Debalwasyon sang piso "floating rate"	Nagalala nga krisis	Indi kinaandan nga kalalaon sang krisis sa ekonomya kag pinansya	Pangkalibutanon nga krisis sa ekonomya nga pinakamalala halin sadtong Daku nga Depresyon
Armadong paghimakas Batuk sa estadong Malakolonyal.	First Quarter Storm, 1970	Pagbagsak sang presyo sang eksport sa hilaw nga materyales	ekonomya kag pinansya	
Pagka-ubos sang reserbang dolyar	Anti-imperyalistang desisyon sang Korte Suprema sa Quasha & Luzteveco	Pagbaskog sang lakas ng Armadong Paghimakas	Mga kudeta	
	Anti-imperyalistang tingog sa Kongreso kag Kumbensyong Konstitusyunal			
		Aquino Assasination ('83); Protestang masa		Tuman ka dalum nga krisis sa ekonomya sang reaksyunaryong sistema
		Paksyong Imelda, Enrile, Ver kag Ramos		Pagpapatalisik kay Estrada
		Pagpapalayas kay Marcos		

DEMOKRATIKO NGA REBOLUSYON SANG BANWA (DRB)

KATUYUAN

1. Mapaathag nga ang pagsulong sang pungsudnon-demokratiko nga rebolusyon ang pangkabilugan nga linya pangpulitika sang rebolusyon nga Pilipino sa subong
2. Mapaathag nga ang pangkabilugan nga linya nga ini naka-sandig sa Marxista-Leninista-Maoista nga pag-analisar sa kasaysayan sang Pilipinas, sa mga sandigan nga palaligban nga ginaatubang sang pumuluyo kag sa mga sahi nga nagabug-os sa rebolusyon nga Pilipino.
3. Ang makasahi nga pagpamuno kag PKP, ang armado ngâ paghimakas kag BHB kag ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente; ang mga sandigan nga katungdanan sang Demokratikong Rebolusyon sang Banwa (DRB); kag ang perspektiba sang rebolusyon ng Pilipino.

PAGBUKAS SANG TALAKAYAN SANG TOPIKO

1. *Iplastar nga na ini ang pinakapokus nga topiko sang BKP: ang hugot nga paghangup sa pangkabilugan nga linya sang Partido.*
2. *langot ang pagtalakay sa Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa sa nauna nga duha ka topiko, Kasaysayan sang Pilipinas kag Mga Sahi kag Krisis sa Katilingban nga Pilipino bilang sabat sa mga sandigan nga problema sang pumuluyong Pilipino.*
3. *Tum-ukan ang kamalahalon sang topiko kag paundan ang katuyuan halin sa partikular nga kahimtangan kag kinahanglanon sang mga tumuluon.*
4. *Tum-ukan nga kon maghalog ang paguyat sang Partido sa linya sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa, makasulod kag makahalit sa sulod sini ang linya nga antirebolusyon nga ginalibod sang mga rebisyunistang traidor kag ahente sang kaaway.*
5. *Iplastar ang balayon sang topiko:*
 - A. Ang Sandigan nga Kinaiya sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa**
 - B. Ang Estratehiya kag Makasahi nga Basehan Sini**
 - K. Ang Makasahi nga Pagpamuno kag ang Partido Komunista sang Pilipinas**
 - D. Ang Mayor nga Pwersa kag ang Armado nga Paghimakas**
 - E. Ang Basehan nga Alyansa kag Pungsudnon nga Nagahiliugyon nga Prente**
 - G. Ang mga Basehan nga Katungdanan sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa**
 - H. Ang Perspektiba sang Rebolusyon nga Pilipino**

LAWAS SANG TALAKAYAN SA TOPIKO

A. Ang Basehan nga Kinaiya sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa

1. Ngaa pungsudnon-demokratiko ang subong nga halintang sang rebolusyon nga Pilipino?

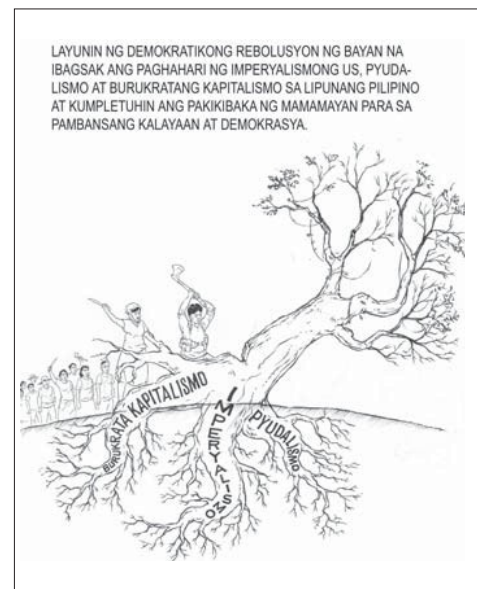
MGA IMPORTANTE NGA PUNTO

SUHESTYON NGA PAMAAGI SA PAGTUDLO

- a. Malakolonyal kag mala-pyudal ang kinaiya sang katilingban nga Pilipino, gani indi malikawan nga pungsudnon-demokratiko ang kinaiya sang subong nga halintang sang rebolusyon nga Pilipino. Handum sini ang paghilway sang pumu-luyong Pilipino sa pag-pamigos kag pagpanghimu-los nga dumuluong kag pyudal.

Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 1 kag 2.

Gamiton ang Biswal DRB-1. Pamangkuton ang mga tumuluon kon ngaa pungsudnon kag ngaa demokratiko. Sumahon ang mga sabat.

- b. Ang subong nga halintang sang rebolusyon nga Pilipino kasugpon sang rebolusyon nga Pilipino sang 1896 kag sang Inaway nga Pilipino-Amerikano nga pareho napaslawan sa liberal-burges nga pagpamuno sang gubyrno nga Aguinaldo.

Ipakita ang maathag nga angtanay sang Rebolusyon 1896 sa subong nga pungsudnon demokratiko nga rebolusyon paagi sa pagbalik sa mga nagapanguna nga kinaiya sang Rebolusyon 1896.

2. **Ngaa bag-o nga tipo ang subong nga pungsudnon-demokratiko nga rebolusyon?**

a. Bag-o nga tipo ang subong nga pungsudnon-demokratiko nga rebo-lusyon bangud ang maka-sahi nga pagpamuno sini wala na sa burgesya kundi ara sa proletaryado kag ang padulungan sang rebolusyon indi kapitalista kundi sosyalista.

Importante gid nga tum-ukan sa punto nga ini ang makasahi nga pagpamuno sang proletaryado kag ang sosyalista nga perspektiba sang rebolusyon.

b. Bisan pa proletaryado ang pamunuan, indi pa rebolusyon nga prole-taryo-sosyalista ang re-bolusyon nga Pilipino. Sa tion nga naagaw nga ang gahum pangpulitika, maumpisahan na sa rebo-lusyonaryo nga pagpamu-no sang proletaryado kag sang partido sini ang rebolusyon nga sosya-lista.

3. **Ano ang sandigan nga kahimtangan sa malapyudal kag malakolonyal nga katilingban nga Pilipino nga nagaseguro sa pagsulong kag kadalag-an sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa ?**

a. Ang krisis nga sosyo-ekonomiko kag pangpuli-tika sang lokal nga nagahari nga sistema ang matambok nga duta para sa pagbaskog kag pagsu-long sang tanan nga rebolusyonaryo nga pwera.

Talakayon sang tayuyon ang mga Pamangkot 3, 4 kag 5.

b. Ginapalala sang mga imperyalista, burgesyang kumprador kag agalon nga maylupa ang pagpanghimu-los sa masa nga mamu-mugon, mangunguma kag petiburgesya. Kadungan sini, ginapalala ang pagpamigos kag paggamit sang pasista nga kala-kasan agud pauntaton ang ila pagpamatok.

Ipaathag nga ang mga krisis sa ekonomiya kag pulitika ang nagapalya sa kaaway kag nagtulod sa pumuluyo nga usuyon ang rebolusyonaryo nga banas bangud sa husto nga pagpamuno sang Partido.

4. **Ngaa indi pwede laktudan ang halintang sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa kag magdirekta gilayon sa sosyalistang rebolusyon pareho sang ginalibod sang mga bag-o nga rebisyunistang traidor nga maki-Trotsky?**

a. Napamatud-an na sang ka-saysayan nga antes maa-gom ang sosyalista nga halintang sa banwa nga malakolonyal kag mala-pyudal, dapat anay nga makumpleto ang pungsud-non-demokratiko nga halintang.

Ipaathag kon ngaa duha ka halintang ang rebolusyon. Indi magpalawig sa sosyalistang rebolusyon.

Balikan ang Biswal SPPPR-2. ipaathag kag pahimutigan ang mga rebisyunistan nga ideya nga supak sa teorya sang duha ka halintang nga rebolusyon..

- b. Dogmatismo ukon lubos nga wala sang kinaalam sa matuod nga kahim-tangan sang aton nga banwa ang pagpamilit nga himuon nga gilayon nga naton ang sosyalismo.

5. Ngaa indi pwede buy-an ang sosyalista nga perspektiba sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa pareho sang hagna sang pila nga rebisyunista nga traidor?

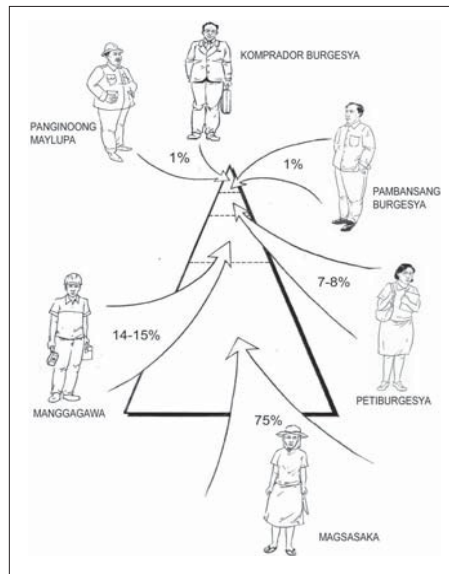
- a. Sa ideolohiya, sayup nga empirisismo ang magpabi-lin sa minimum nga katu-yuan nga pungsudnon nga demokrasya nga wala ginaangot ini sa pangmalawigan nga katuyuan, nga wala ginapabay-an nga mag-uswag ang kusog sa ideolohiya, pulitika kag organisasyon sang mga pwersa sang sosya-lismo sa sulod sang pungsudnon nga nagahi-liugyon nga prente.
- b. Ang petiburges nga ka-saypanan nga ini sa ideolohiya nagalab-ot sa Tuo nga oportunistang pagsayup sa mga pangpu-litika nga aksyon kag nagalab-ot sa kapitulas-yunismo kag makasahi nga kolaborasyon.

B. Ang Estratehiya kag Makasahi nga Basehan Sini

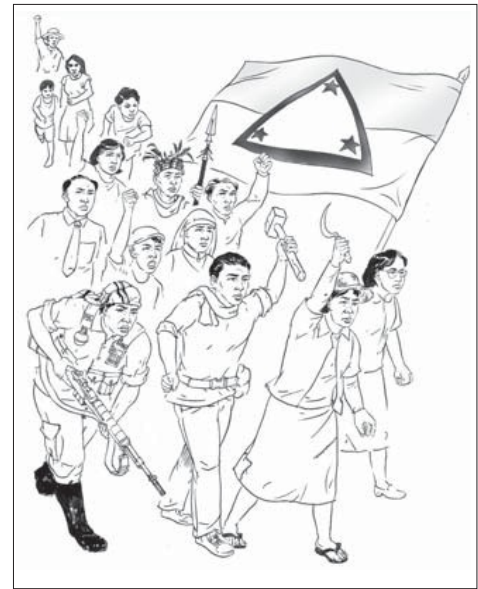
1. Ano ang rebolusyonaryo nga linya sa sahi sang Partido?

- a. Ang rebolusyonaryo nga linya sa sahi sang Partido sa bag-o nga demokratiko nga rebolusyon: sakdagon ang makasahi nga pagpamuno sang proletaryado, magsalig sa sahi nga mangunguma bilang pangunahon nga aliyado sang proletaryado, habigon ang petiburgesya sang syudad bilang isa ka progresibo nga pwersa, habigon man ang nahanunga nga burgesyang bilang isa ka positibo nga pwersa kag hingalitan ang pagkatunga-tunga sa kubay sang mga reaksyunaryo nga mga dalagku nga burgesyang kumprador kag agalon nga maylupa agud ihamulag kag dugmukon ang gahum sang kaaway.

Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 1 kag 2. Balikan ang Biswal Sahi-1 kag PNP-1. Gamiton ini sa pagpaathag sang rebolusyonaryo nga linya sa sahi sang Partido. Maggamit sang tsart ukon strip para ipakita ang rebolusyonaryong linya sa sahi. Halin sa biswal ipakita kon paano ginatuman ini sa kongkreto.

URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

PNP 1 - ANG PAMBANSANG NAGKAKAISANG PRENTE
ANG PAGKAKAISANG NG LAHAT NG PROGRESI-
BONG URI, SARAY AT GRUPO LABAN SA
IMPERYALISMO, PYUDALISMO
AT BURUKRATANG KAPITALISMO

2. Ano ang makasahi nga basehan sang estratehiya sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa ?

- a. Ang pag-analisar sa mga sahi halin sa proletaryo nga rebolusyonaryo nga panan-awan ang nagata-lana sang estratehiya kag mga taktika sang rebolusyon nga Pilipino.
- b. Base sa pag-analisar naton sa mga sahi sa katilingban nga Pilipino, ang mga pwera nga pangpahulag ukon kaapin sang rebolusyon nga Pilipino ang proletarya-do, ang sahi nga mangunguma, ang petiburgesya kag sa pila ka panahon sa limitado nga sakop, ang pungsudnon nga burgesyas. Sa pihak nga bahin, ang mga target ukon kaaway sang rebolusyon nga Pilipino ang imperyalismo nga U.S. kag mga lokal nga idu-ido sini.

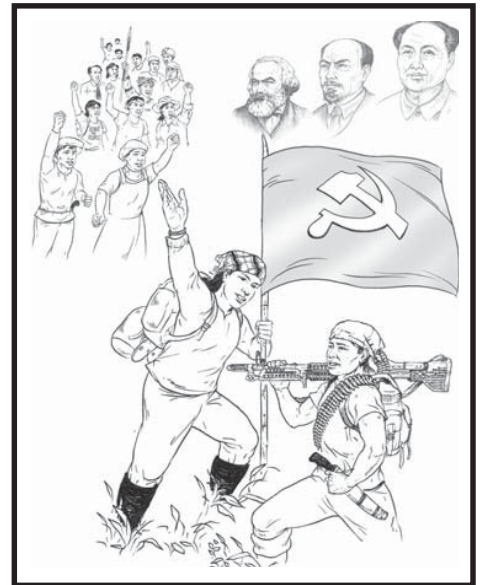
Nota: Ipaathag nga ang masunod nga topiko nga K, D kag E nagatalakay sa tatlo ka gamhanan nga hinganiban sang pumuluyong Pilipino sa pagsulong sang DRB. Ino amo ang Partido, BHB kag Pungsudnon nga Nagahiliugyon nga Prente.

K. Makasahi nga Pagpamuno kag ang Partido Komunista sang Pilipinas

1. Ngaa sa pagpamuno sang proletaryado lamang pwede magdaog ang rebolusyon nga Pilipino?

- a. Ang proletaryado ang nagapamuno nga sahi sa rebolusyon nga Pilipino subong. Kon wala ang pagpamuno sang proletaryado paagi sa pinakababangse nga ditatsment sini, ang Partido Komunista sang Pilipinas, indi pwede magtuhaw ang matuod nga rebolusyonaryo nga kahublagan sa Pilipinas sa subong nga panahon.

Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 1 kag 2. Gamiton ang Biswal Partido-1. Itum-ok nga sa panahon sang Imperyalismo, solo nga ang proletaryado lamang paagi sa partido sini ang makapamuno sa DRB tubtob sosyalismo.

- b. Bangud sa duna sa proletaryado, indi lamang sa gilayon nga palaabuton nila masarangan maghatag sang rebolusyonaryo nga liderato kundi lakip sa malayo nga pala-abuton tubtob malab-ot ang komunismo.

Itum-ok na ginagamit sang PKP ang teorya sang MLM agud husto nga maubayan ang rebolusyon Pilipino. Itum-ok nga sa MLM ang ginagamit sang Partido sa pagtalana sang husto nga linya sa ideolohiya, pulitika kag organisasyon.

2. **Paano ginapat-ud sang Partido ang husto nga pagpamuno sa rebolusyon nga Pilipino?**

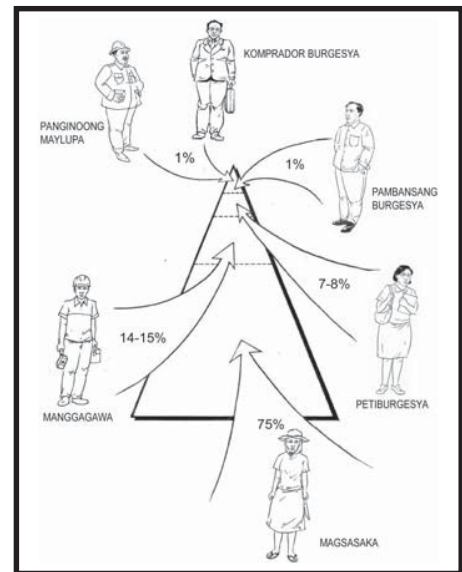
- a. Permi nga katungdanan sang Partido nga magpa-kaayo sa paghangup sa rebolusyonaryo nga teorya, padayon nga magtuon sang konkretong kahimtangan kag praktika kag sandig diri, pauswa-gon ang paghangup sa obhetibo nga layi sang rebolusyon nga Pilipino agud mapat-ud sang Partido ang husto nga mga polisiya kag ang husto nga estratehiya kag mga taktika nga magapasulong sa rebolusyon.
- b. Muklat sa katalagman sang moderno nga rebisyunismo kag sang pag-usbong sang oportunismo sa lain-lain nga dagway, nagalunsar ang Partido sang kahublagan sa pag-panadlong kag nagahiwat sang pagpakigbanggi pang-ideolohiya agud masakway ang mga kasaypanan sa nagligad kag sa kada panahon.

D. Ang Kadam-an nga Pwersa kag ang Armado nga Paghimakas

1. **Ngaa ang sahi nga mangunguma ang kadam-an nga pwersa sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa ?**

- a. Ang sahi nga mangunguma ang pinakadaku nga pwersang masa sa pungsod kag ang pala-ligban sang sahi nga mangunguma, ang palalig-ban sa duta, amo ang nagapanguna nga problema sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa.
- b. Wala sang kalubaran ang palaligban sang mangu-nguma kundi ang maglun-sar sang armado nga paghimakas, maglunsar sang rebolusyon nga agraryo kag magtukod sang mga rebolusyonaryo nga base.

Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 1 kag 2. Balikan ang Biswal Sahi-1.

URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

3. **Nгаа armado nga paghimakas ang pangunahon nga dagway sang paghimakas sa pagsulong sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa?**

a. Indi pag-iampo sang mga nagahari nga sahi ang gahum nga wala sang inaway kag pangunahon nga nagasalig sila sa kontra-rebolusyonaryo nga armado nga pwera agud ipabilin ang ila paghari kag pangapinan ang ila makasahi nga interes batok sa pumuluyo.

MI 8 - ANO ANG ESTADO?

Gamiton ang Biswal MI-8. Ipakita nga ang subong nga estado diktadura sang imperyalismo nga US, daku nga burgesya komprador kag sahi nga agalon nga mayduta nga may reaksyunaryo nga militar, ang AFP.

Itum-ok nga ang sentral nga katungdanan sang DRB amo ang pagdugmok sang reaksyunaryo nga estado paagi sa armadong paghimakas. Maghatag sang halimbawa kon paano magbinuligay ang armadong paghimakas kag parlamentaryong paghimakas.

b. Segundaryo ang papel sang parlamentaryo nga paghimakas sa kasyudaran bangud nga ang kasyudaran ang sentro sang gahum pang-ekonomiya, pangpulitika kag militar sang kaaway.

k. Kinahanglan ang hugot nga pagbinuligay sang armado nga paghimakas kag par-lamentaryo nga paghimakas kag sang rebolusyonaryo nga kahublagan sa kaum-han kag kasyudaran para sa isa lang ka katuyuan nga mapatuman ang sentral nga katungdanan sang rebolusyon.

4. **Ano ang inaway banwa?**

a. Ginalunsar naton ang demokratiko nga rebolusyon sang banwa paagi sa inaway banwa. Ang pangunahon nga dagway sang aton nga rebolusyonaryo nga kahublagan amo ang armado nga paghimakas nga ginapa-sakupan sang malapad nga masa sang pumuluyo, labina sang masa nga mangunguma.

b. May tatlo ka indi mahamulag nga sangkap sa pagpauswag sang inaway banwa sa kaumhan:
 - armado nga paghimakas
 - rebolusyon nga agraryo
 - baseng bukid

Kantahon ang "Dapat Pag-aralan ang Digmang Bayan." Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 3-7. Ipaathag nga sa subong nga lebel sang aton nga gerilya nga pagpakig-away, ginapatuman naton ang lapnagon kag masunson nga gerilya nga pagpakig-away sandig sa nagapalapad kag nagapadalum nga baseng masa.

- k. Ang demokratiko nga gahum sang banwa ginatukod sa kaumhan paagi sa armado nga paghimakas.

Ipaathag ang prinsipyo sang integrado nga pagdala sang inaway banwa; armadong paghimakas, rebolusyon agraryo kag pagtukod sang baseng masa kag itum-ok nga indi mahamulag nga ginalunsar ang mga ini sa kaumhan.

Itum-ok ang mga basehan kon ngaa sa kaumhan lamang mahimo makatipon sang rebolusyonaryo nga kusog. Ini ang katuyuan sang aton hilikuton masa sa kaumhan.

4. Ano ang estratehiko nga prinsipyo nga naga-ubay sa pagsulong sang inaway banwa?

- a. “Likupan ang kasyudaran halin sa kaumhan” ang estratehiko nga prinsipyo nga nagaubay sa pag-sulong sang inaway banwa.
- b. Sa pagpatuman sa estratehiko nga prinsipyo sang paglikup sa kasyudaran halin sa kaumhan, makahulugang ang pagtukod sang mga rebolusyonaryo nga base kag ang pagsulong sang pabalod-balod halin sa mga ini.

Ilaragway paagi sa chalk-talk ang rebolusyonaryong base (prenteng gerilya)

5. Ngaa malawigan ang inaway banwa?

- a. Agud mabag-o ang balanse sang pwersa sa bahin sang hangaway sang banwa kag rebolusyon, kinahanglan ang malawig nga panahon sang pagtipon sang kusog kag paisa-isa nga pagdugmok sa kontra-rebolusyonaryo nga hangaway.
- Magaagi sa tatlo ka halintang ang aton nga inaway banwa— ang estratehiko nga dependensya, ang estratehiko nga pagkapatas kag ang estratehiko nga opensya.

Gamiton ang mapa sang Pilipinas. Talakayon ang 3 ka estratehiko nga halintang nga pagaagyan sang aton inaway banwa. Magtum-ok sa kaundan sang lebel sang estratehikong dependensya. Ipaathag ang linya sang malaganap kag masunson nga pagpakig-away gerilya base sa nagapalapad kag nagapadalum nga baseng masa bilang husto nga linya sang pagsulong sa subong nga lebel. Tamdan sa mga pinakaulihi nga pahayag sang Partido.

6. Ngaa sala ang insureksyunismo sa syudad ?

- a. Ang insureksyunismo sa syudad isa ka “wala” nga oportunistang dagway sang sala nga paghatag sang nagapanguna nga tum-ok sa paghimakas nga syudad kag nagahandum sang dasigay nga kadalagan sang rebolusyon paagi sa mga ispontanyo nga pag-alsa sang masa sa syudad.
- b. Mga malala nga paglihisan sa linya sang malawigan nga inaway banwa ang ginpalapnag sang mga insureksyunista sa nagligad nga sobra isa ka dekada.

Maghatag sang halimbawa.

7. **Ngaa sala ang linya sang wala sang taning nga parlamentaryo nga paghimakas bilang paghanda kuno sa insureksyong syudad?**

- a. Ang linya sang wala sang taning nga parlamentaryo nga paghimakas bilang paghanda kuno sa insureksyon sa syudad isa ka tuo nga oportunistang nagapangu-na nga tum-ok sa pag-himakas sa syudad.
- b. Sala nga pag-analisar sa katilingban kag rebolusyon Pilipino ang gintungtungang sang subong sini nga linya.

Maghatag sang halimbawa.

8. **Ano ang Bag-ong Hangaway sang Banwa?**

- a. Ang Bag-o nga Hangaway sang Banwa ang rebolusyonaryo nga hangaway sang pumuluyo nga nagapakigbato para sa mga demokratikong interes sang banwa kag pungsud-non nga kahilwayan.
 - ini ang nagapanguna nga organisasyon masa sang Partido
 - ini sa pangunahon pwer-sa nga pang-away kag kaudungan pwersa sa pagpro-paganda, pag-organisa sa masa kag produksyon.

*Talakayon sang tayuyon ang apat nga masunod nga mga Pamangkot 8-11. Gamiton ang Biswal BHB-1. Kuhaon ang opinyon sang tumuluon sa buot hambalon sang pulong ni Kaupod nga Mao nga, **“kon wala sang hangaway sang banwa, wala bisan ano ang mga pumuluyo”**. Makadali man nga rebyuhon ang kasaysayan sa pagtukod sang BHB nga nagatum-ok sa mga pangunahon nga kinaiya sini.*

Ipaathag nga magapabilin ang sandigan nga kinaiya sang BHB bisan natukod na ang sosyalista nga estado.

BAGONG HUKBONG BAYAN

- b. Ang BHB lain sa reaksyunaryo nga hangaway kag sa mga nagapakuno-kuno nga hangaway sang banwa nga gintukod sang mga oportunistang traidor sa rebolusyon.
- k. Ang pangunahon nga katungdanan sang BHB sa subong amo nga dugmukon ang kontra-rebolusyonaryo nga AFP kag isulong ang malawigan nga inaway banwa padulong sa kadalag-an.

Maghatag sang mga halimbawa sang sandigan nga kinatuhay sang BHB sa AFP kag iban pa nga mga bandido nga grupo. Ibutang sa tsart ang mga katungdanan sang BHB kag ipabasa sa mga tumuluon..

9. Ngaa kinahanglan nga ara sa absolutong pagpamuno sang Partido ang BHB?

- a. Ara sa absoluto nga pagpamuno sang Partido – ang pangpulitika nga pinuno sang rebolusyon nga Pilipino - ang BHB agud mapat-ud nga ang “Partido ang nagapamuno sa pusil kag indi ang pusil ang nagapamuno sa Partido”, agud mapat-ud ang pagpangibabaw sang pulitika kag malikawan ang adbenturismo militar kag kolaborasyonismo.
- b. Ang absolutong pagpa-muno sang Partido ang nagapat-ud nga ang BHB mangin isa ka gamhanan nga haligi sang rebolus-yonaryo nga kusog kag gahum sang pumuluyo tubtob sa masunod nga halintang sang sosyalista nga rebolusyon.

Ipaathag ang prinsipyo sa absolutong pagpamuno sang Partido sa BHB.

Gamiton ang Timeline sa pagtalakay sang malip-ot nga kasaysayan sang BHB (1969-subong).

9. Anano ang mga sandigan nga prinsipyo nga nagaubay sa hilikuton pangpulitika sang BHB?

- a. Ang tatlo ka sandigan nga prinsipyo nga naga-ubay sa hilikuton sang BHB:
 - paghiliusa sang mga upisyal kag suldado,
 - paghiliusa sang hangaway sang banwa kag pumuluyo
 - pagbungkag sa tropa sang kaaway kag maayo nga pagtrato sa mga bihag.

Maghimo sang istrip bahin sa tatlo ka basehan nga prinsipyo nga nagaubay sa hilikuton pangpulitika sang BHB. Maghatag ang mga tumuluon halin sa ila eksperyensya kon paano ginapatumang ang taga ka prinsipyo nga ginatalakay. (Pwede ini nga i-workshop). Sumahon sang instruktur ang mga punto nga naggwa.

10. Ano ang kinaiya sang disiplina nga ginapaluntad sa sulod sang BHB?

- a. Ang disiplina sang mga pinuno kag hangaway sang BHB isa ka muklat nga disiplina nga ginaubayan sang MLM, sang Partido Komunista sang Pilipinas kag sang pang-organisas-yon nga prinsipyo sang demokratiko sentralismo.
- b. Tanan nga pinuno kag hangaway sang BHB hugot nga ginadumilian nga maghimo sang bisan ano nga halit sa interes sang pumuluyo kag dapat magsunod sa Tatlo ka Pangunahon nga Pagsulun-dan sang Disiplina kag Walo ka Bagay nga Dapat Tandaan nga ginasaad ni Kaupod nga Mao.

Ipaathag kon ano ang buot silingon sang muklat nga disiplina sang BHB. Ikumparar ini sa “disiplina” nga ginapaluntad sang AFP.

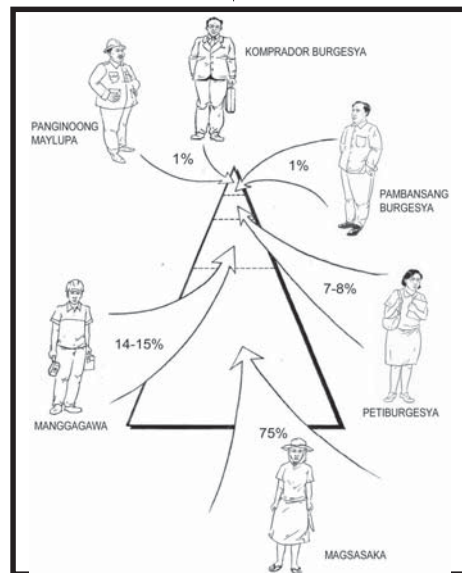
Itsart ukon kantahon ang Tatlo ka Pagsulun-dan sang Disiplina kag Ang Walo ka Bagay nga Dapat Dumdumon. Maghatag sang mga halimbawa sa pagpatuman sini. Pwede nga magpamati ang mga tumuluon sa teyp ukon CD.

E. Ang Sandigan nga Alyansa kag ang Pungsudnon nga Nagahiliugyon nga prente

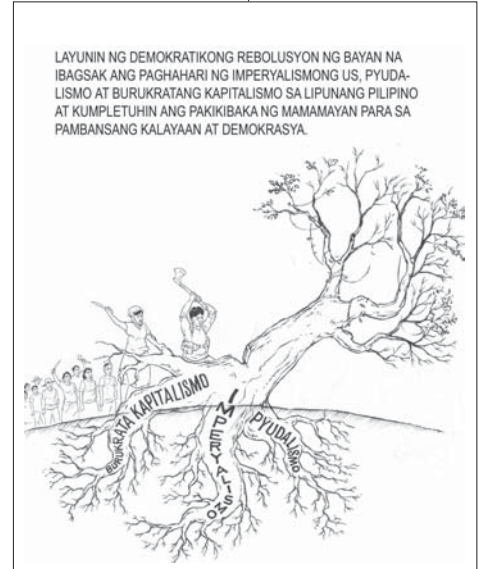
1. Ano ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente?

a. Ang pungsudnon nga naga-hiliugyon nga prente ang paghiliusa sang tanan nga rebolusyonaryo nga sahi kag saray agud maagom ang pungsudnon nga demokrasya kag lutuson ang mga mapanglupig kag mapang-himulos nga mga pwersa sang imperyalismo, pyuda-lismo kag burukrata kapitalismo.

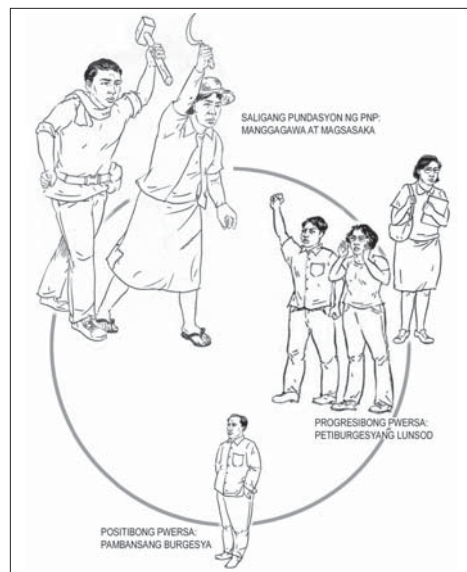
Tayuyon nga talakayon ang Pamangkot 1-6. Gamiton ang Biswal Sahi-1, PnP1-2 kag DRB-1. Ipaathag ang importansya sang PnP bilang isa sa tatlo ka gamhanan nga hinganiban.

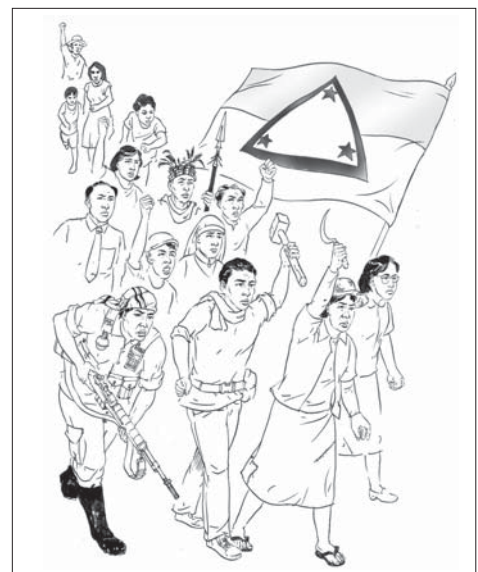
URI 1 - MGA URI SA LIPUNANG PILIPINO

DRB 1 - DEMOKRATIKONG REBOLUSYONG BAYAN

PNP 2 - ANG ALYANSANG MANGGAGAWA AT MAGSASAKA ANG SALIGANG PUNDASYON NG PAMBANSANG NAGKAKAISANG PRENTE

PNP 1 - ANG PAMBANSANG NAGKAKAISANG PRENTE ANG PAGKAKAISANG LAHAT NG PROGRESIBONG URI, SARAY AT GRUPO LABAN SA IMPERYALISMO, PYUDALISMO AT BURUKRATANG KAPITALISMO

- k. Ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente ginapamunuan sang Partido kag ang programa nga ginapatuman sini sandig sa programa para sa demokratiko nga rebolusyon sang banwa sang Partido.
- d. Ang matuod-rtuod nga pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente para sa rebolusyon amo ang para sa paglunsar sang armado nga paghimakas.

2. Ngaa indi mapatindog ang isa ka tunay nga pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente kon wala ang makasahi nga pagpamuno sang proletaryado sa pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente?

- a. Ang proletaryado ang pinakaproduktibo kag pinakaprogresibo nga pwersa sa pulitika subong kag sa palaabu-ton. Sa panahon sang imperyalismo kag proletaryo nga rebolusyon, wala na sang iban nga sahi nga makakapamuno sa rebolusyonaryo nga nagahiliugyon nga prente.
- b. Ang Partido Komunista sang Pilipinas ang abanse nga ditatsment sang proletaryado. Ini ang materyalisasyon sang makasahi nga pagpamuno. Indi magaaangkon sang rebolusyonaryo nga nagahiliugyon nga prente kon wala ang pagpamuno sang proletaryado kag sang Partido Komunista sang Pilipinas.
- k. Ang PKP indi simple nga isa lamang sa madamo nga organisasyon sa sulod sang nagahiliugyon nga prente. Ini ang partido sang proletaryado nga may istoriko nga misyon nga pamunuan ang demokratiko nga rebolusyon kag ang masunod nga sosyalista nga rebolusyon.

Maghimo sang istirp sang anum ka rekisito sang nagahiliugyon nga prente. Isa-isa nga ipapilit sa mga tumuluon kag ipaathag. Tamdan sa “Istruktura sang mga Rekisito sa Pagtukod sang Rebolusyonaryong Nagahiliugyon nga Prente”, Rebolusyon, Abril 24, 1998.

Tum-ukan ang importansya sang makasahi nga pagpamuno sang proletaryado sa rebolusyon.

3. Ngaa ang sandigan nga alyansa sang proletaryado kag sahi nga mangunguma ang pundasyon sang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente?

- a. Ang basehan nga alyansa sang proletaryado kag sahi nga mangu-nguma ang mabakud nga pundasyon sang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente bangud sila ang pinaka-madamo kag may pinakamalig-on nga panindugan sa rebolusyon sa katilingban.

*Gamiton ang **Biswal PNP-1**. Ipakita nga ang proletaryado kag sahing mangunguma ang pundasyon sang nagahiliugyon nga prente bangud sila ang pinakamadalo kag pinakamalala nga ginahimuslan kag ginapigos.*

b. Paagi sa pagpamuno kag pangunahon nga pagsalig sa sahi nga mangu-nguma, maisulong sang proletar-yado kag sang rebolusyo-naryo nga partido sini ang pangkabilugan nga linya sang bag-o nga demokratiko nga rebo-lusyon paagi sa malawi-gan nga inaway banwa. k. Agud mapatuman ang sandi-gan nga alyansa sang mamumugon-mangunguma, gintukod sang Partido Komunista ang BHB kag ang rebolusyonaryo nga kahublagaan sang mangunguma kag sa subong sini matukod ang mga organo sang demokratiko nga gahum pangpulitika.	<i>Itum-ok nga ang pagpatuman sa demanda sang mga mangunguma sa duta ang desaysibo sa pagpamuno sang proletaryado sa kadalag-an sang DRB. Ipaathag nga ang BHB ang kongkreto nga ekspresyon sang sandiigan nga alyansa.</i>
4. Ngaa kinahanglan nga habigon ang petiburgesya sang syudad bilang progresibo nga pwersa kag makahanay sang sahi nga mamumugon kag mangunguma bilang sandigan nga pwersa sang rebolusyon?	
a. Kon seguridad na sa alyansa sang mamumugon kag mangunguma, ginasakop sang rebolusyonaryong nagahiliugyon nga prente sa pag-uswag sang alyansa sang mga sandigan nga pwersang rebolusyonaryo ukon sang mga progresibo nga pwersa (sahing mamumugon, mangunguma kag ang petiburgesya sang syudad.) b. Labi nga nagabaskog ang rebolusyonaryong kahublagaan pareho sa punto sang ma positibo nga amot sang petiburgesya sang syudad kag sa pundo sang pag-away kag paghamulag sa kaaway k. Tuman ka importante sang petiburgesya sang syudad kon ngaa indi magadaog ang bag-o nga demokrati-ko nga rebolusyon kon indi sini maagom ang suporta sang mga pinaka-abanse sa saray nga ini.	<i>Maghatag sang mga halimbawa para ipakita ang mga positibo nga amot sang petiburgesya sang syudad sa pagsulong sang armado nga paghimakas kag kahublagaan masa pareho sang pagpatalsik sa diktadurang Marcos kag rehimeng Estrada.</i>
5. Ngaa kinahanglan nga magpalapad pa ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente sa iban pa nga positibo nga pwersa sang rebolusyon?	
a. Tubtob nga mapat-ud ang alyansa sang mga sandigan nga pwersa nga rebolusyonaryo, ang rebolusyonaryo nga nagahiliugyon nga prente mapalapad sa dagway sang alyansa sang mga positibo ukon makibanwahanon nga pwersa (sahi nga mamumugon, mangunguma, petiburgesya sang syudad kag nahanunga nga burgesya).	<i>Itum-ok ang importansya sang paghabig sa nahanungan nga burgesya para sa DRB. Mahimo nga ihalimbawa ang nangin papel sang mga organisasyon sang negosyante (nga madamo ang nahanunga nga burgesya), sa paghulag para patalsikon si Estrada</i>

b. Ang polisiya sang PKP kag sang NDF sa nahanunga nga burgesya amo nga kilalahon ang ila duwahan nga kinaiya, pareho ang mga aspeto nga progresibo kag reaksyunaryo, buyukon sila sa nagahiliugyon nga prente bangud sa ila progresibo nga aspeto kag mangin mabinantayon sa ila bangud sa ila reaksyunaryo nga aspeto.

6. **Paano ginahingalitan ang banggianay sang mga reaksyunaryo agud makapalapat ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente kag mapaluya ang kaaway?**

Ginahingalitan sang mga rebolusyonaryo nga pwersa ang mga kontradiksyon sa kubay sang mga reaksyunaryo nga pwersa sang daku nga komprador kag agalon nga maylupa. Sa ila kaugalingon, ang mga kontradiksyon nga ini nagapaluya sa bilog nga nagahari nga sistema. Pero agud labi nga paluyahon ang nagahari nga sistema, pwede palaparon ang nagahiliugyon nga prente agud sakupon ang pormal ukon indi pormal nga pagpakig-alyansa sa mga reaksyunaryo nga naga-pamatok sa kaaway, tubtob sa ang alyansa sang mamumugon kag mangunguma, ang alyansa sang mga sandigan nga rebolusyonaryo nga pwersa kag ang alyansa sang mga positibo ukon makibanwahanon nga pwersa mapauswag.

Maghatag sang mga halimbawa sang hilikuton naton sa kubay sang mga reaksyunaryong pwersa, sa mga lokal nga burukrata kag iban pa nga nagaharing sahi.

Nota: idugang sa talakayan ang ikaanum nga rekisito sang istruktura sang nagahiliugyon nga prente. Itumod ang away sa pinakamalapat nga alyansa sa pinakamakitid nga target kag paisa-paisa nga lutoson ang reaksyunaryo.

7. **Nгаа nagapasakop ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente sa pagsinugilanon pangkalinungan sa reaksyunaryo nga gubyrno?**

- a. Ginaathag sang PKP, BHB kag NDFP nga:
- sa pagsulod sa mga negosasyon pangkalinungan, padayon sila nga nagasunod sa linya sang bag-o nga demokratiko nga rebolusyon bilang linya sa matarung kag malawigan nga kalinungan, kag
 - ang negosasyon pangkalinungan basta kag husto nga ginapatuman sang awtorisado nga panel sa negosasyon, isa ka dagway sang ligal nga paghimakas nga nakapai-dalum sa rebolusyonaryo nga armado nga paghimakas, kag bisan sa mga ligal nga demokratiko nga paghimakas pangmasa.
- b. Sa isa lang ka malahalon nga aspeto superyor ang mga negosasyon pangkalinungan nga ginapatigayon sang NDFP sa iban pa nga dagway sang ligal nga paghimakas. Ini ang paghamtang sang NDFP sang kaugalingon nga katupong sang GRP bilang pareho-nagapakig-away sa isa ka gera sibil sa idalum sang internasyunal nga layi.

Tum-ukan ang mga talaksan nga ginasunod sang PKP, BHB kag NDFP sa pagsulod sa negosasyong pangkalinungan.

Iplastar ang magkabaliskad nga balayon sang GRP kag rebolusyonaryo nga kahublagaan paagi sa NDFP.

Mag-ambit sang mga pinakaulihi nga hitabu kaangot sa negosasyon pangkalinungan. Tamdan ang mga pahayag sang Partido kag NDF.

8. **Ano ang polisiya sang Partido kag nagahiliugyon nga prente kaangot sang reaksyunaryo nga mga eleksyon?**

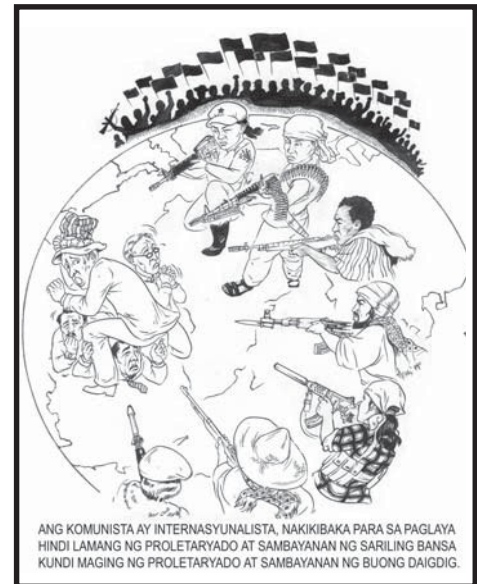
- a. Ang pagpasakop sa reaksyunaryo nga eleksyon kabahin sang patag kag paghimakas nga legal, nga mapuslanon pero sekundaryo nga bahin kon ipaanggid sa mas malaha-lon nga hayag nga kahublagan kag paghimakas pangmasa.
- b. Nagagamit kita sang rebolusyonaryo nga duwahan nga taktika sa pagtratar sa reaksyunar-yo nga eleksyon.

Ipaathag ang aton linya kag polisiya kaangot sang reaskyunaryo nga eleksyon. Maghatag sang mga positibo kag negatibo nga halimbawa sa aton nga pagtratar kag paggamit sang rebolusyonaryo nga duwahan nga taktika sa mga reaksyunaryo nga eleksyon.

9. **Ngaa ginahambal naton nga may kinaiya nga internasyunal ang pungsudnon nga nagahiliugyon nga prente?**

Ang polisiya sang rebolusyonaryo nga nagahiliugyon nga prente sa Pilipinas nakaangot sa anti-imperyalista nga prente sa pangkalibutanon nga sakop kag kabahin ang rebolusyon nga Pilipino sang paghimakas nga komun sang pumuluyo sang kalibutan batok sa imperyalismo.

Gamiton ang Biswal SPPPR-6. Itum-ok nga kabahin sang aton pungsudnon demokratiko nga rebolusyon sa pangkalibutanon nga anti-imperyalista nga nagahiliugyon nga prente.

SPPPR 6 - PROLETARYONG INTERNASYUNALISMO

10. **Ano ang PDPP ukon NDFP?**

- a. Ang PDPP ukon NDFP ang pinasahi nga likom kag konsolidadong alyansa sang mga sandigan nga pwersa nga rebolusyo-naryo nga nagasakdag sa bag-o nga demokratiko nga rebolusyon paagi sa inaway banwa.

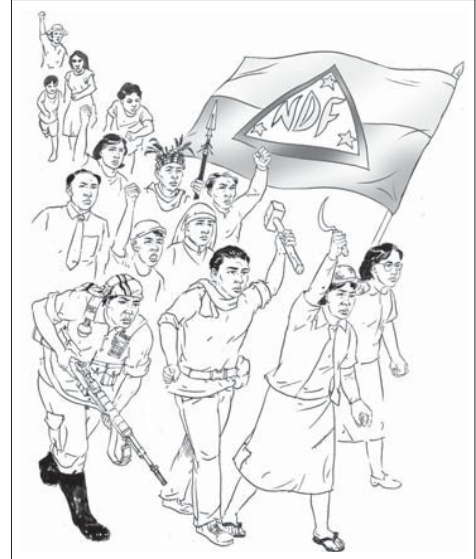
Gamiton ang Biswal NDF-1. Ibutang sa tsart ukon himuan sang istrip ang magkaalyado nga mga organisasyon sang NDF.

- b. Responsibilidad sang NDF nga isulong ang paghi-liusa,

Ipatatyag nga ang pagbaskog sang

pagbinuligay kag koordinasyon sang tanan nga makibanwahanon nga sahi, sektor kag pwersa.

organisasyon nga ila ginapatapuan pagbaskog man sang NDF.

PNP 3 - ANG NDFP ANG NATATANGING LIHIM AT PINAKAKONSOLIDADONG ALYANSA NG MGA SALIGANG PWERSANG REBOLUSYONARYO NA NAGTATAGUYOD NG BAGONG DEMOKRATIKONG REBOLUSYON SA PAMAMAGITAN NG DIGMANG BAYAN

- k. Ang prinsipal nga pamaagi sang pagpabakud sang NDF ang pagpabakud sang kada magkaalyado nga organisasyon sang NDF paagi sa hilikuton pangmasa.

Ipabati sa tumuluon ang “Martsa ng Bayan.”

Mga Sandigan nga Katungdanan sang Demokratiko nga Rebolusyon nga Banwa

Nota: Gamiton ang Apendiks DRB-1 (Ikatatlo nga Bahin sang Programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa sa Pilipinas, 1968) sa pagtalakay sang bilog nga subtopiko. Ang mga punto sa **Pamangkot 1-13** mahimo gamiton para sa pagpaunod.

1. Ano ang sentral nga katungdanan sang DRB?

- a. Ang sentral nga katungdanan sang DRB amo ang pagpukan sa imperyalismo nga US, pyudalismo kag burukratang kapitalismo, ang pag-agaw sang gahum nga pangpulitika kag ang pagpapatatag sini.
- b. Ang katumanan sang sentral nga katungdanan sang DRB ang pagkalubad sang kontradiksyon sa katilingban nga malako-lonyal kag malapyudal kag pagsulong sang katiling-ban nga Pilipino sa mas mataas nga halintang sang pag-uswag.

2. Ano ang panawagan sang Partido kag PDPP sa pumuluyo agud mapatuman ang sentral nga katuyuan sang demokratiko nga rebolusyon nga banwa ?

Sa pagpatuman sang sen-tral nga katungdanan sang DRB panawagan sang Partido kag PDPP ang: Isahon ang Pumuluyo agud Pukanon ang Sistema nga Malakolonyal kag Mala-pyudal paagi sa Inaway banwa kag Kumpletuhon ang Pungsudnon-Demokra-tiko nga Rebolusyon.

3. Ano ang kabaylo nga estado sa pagapukanon nga reaksyunaryo nga estado ang pagatukuron sang demokratiko nga rebolusyon nga banwa ?

- a. Pagatukuron sang DRB ang estado sang Demokratiko nga Republikang Banwa kag ang Demokratiko nga Gubyernong Koalisyon.
- b. Ginatukod na kag padayon nga nagalapad sa bilog nga pungsod ang mga lo-kal nga organo sang demokratiko nga gahum nga banwa.
- k. Ginasuportahan sang NDF ang pagtukod kag konsolidasyon sang mga lokal nga organo sang demokratiko nga gahum sang banwa pa-agi sa pagpabakud sang mga alyadong organisasyon sini kag pagpabakud sang paghiliusa kag kooperasyon sa kubay sang pumu-luyo.

Itum-ok sa tumuluon nga sa subong ginatukod naton ang mga binhi sang Demokratiko nga Republika sang Banwa paagi sa mga lokal nga organo sang demokratiko nga gahum pangpulitika sa lebel sang baryo pasaka. Ang pagtukod sang mga ODKP ang yara sa punta sang huluhalintang nga pag-organisa.

4. Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa kaangot sang pagtukod sang kusog militar sang pumuluyo ?

- a. Ang pagtukod sang BHB kag ang sistema sang pagpangapin sang banwa ang programa sang DRB sa pagtukod sang pwersa mi-litar sang pumuluyo.
- b. Mga sandigan nga katung-danan sang BHB ang pag-amlig sang soberanya kag integridad sang teritor-yo sang pungsod kag pa-ngapinan ang mga kada-lag-an sang rebolusyon kag sang pumuluyo nga Pilipino batok sa pang-sulod nga subersyon kag pagpanalakay sang dumuluong.
- k. Pagatungdan sang pumuluyo ang yabi nga papel sa pagpangapin sa mga kada-lag-an sang rebolusyon. Dala ang rebolusyonaryo nga kamuklatan kag mili-tansya, sila ang garanti-ya batok sa pangsulod nga subersyon kag dumuluong nga pagpanalakay.

Itum-ok ang papel sang pumuluyo sa pagpangapin sa mga kadalag-an sang rebolusyon batok sa kontrarebolusyon.

5. Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa kaangot sang mga demokratiko nga kinamatarung sang pumuluyo ?

- a. Igatib-ong kag igasulong sang DRB ang mga demokratiko nga kinamatarung kag mga kahilwayan nga sibil sang pumuluyo.
- b. Agud pungan ang pagbalik sang reaksyunaryo nga gahum, pagakuhaan sang kinamatarung pangpulitika ang mga dalagku nga burgesy kumprador, agalon nga maylupa, burukrata kapitalista kag ang mga pangunahon nga gaway nila. Bisan man, pagapat-uron nga may ara sila sang bastante nga palangitan-an.

Maghimo sang listahan sang mga demokratiko nga kinamatarung kag ipabasa sa mga tumuluon.

6. Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa kaangot sang relasyong pangluwas?

- a. Ang programa sang DRB kaangot sang relasyon pangguwa amo nga tapu-son ang tanan nga indi alalangay nga kasugtan sa US kag iban pa nga pungsod kag mga dumuluong nga entidad.
- b. Magpakignegosasyon para sa mga bag-o nga kasugot kag areglo sandig sa mga prinsipyo sang mutwal nga kapuslanan kag indi pagpasilabot sa mga pangsulod nga problema sang kada isa.
- k. Sa pangkabilugan, inas-yunalisa ang direkta nga pagpangapital kag iban pa nga ginakitaan nga prop-yedad sang US, Hapon, kag iban pa nga dumuluong nga kapitalista, labina ang ara sa mga importante kag estratehiko nga industriya.

7. Ano ang programang agraryo sang Demokratiko nga Rebolusyon nga Banwa ?

- a. Ang programa nga agraryo sang DRB amo nga ipatuman ang tunay nga repormang agraryo, sakdagon ang kooperasyon agrikultural, pataason ang produksyon kag empleyo paagi sa moder-nisasyon sang agrikul-tura kag industriyali-sasyon sang kaumhan kag pat-uron ang nagapadayon nga agrikultura.

Gamiton sang Biswal EP-9 kag EP-10 Ilaragway nga dululungan nga ginapatuman ang paghatag sang suportang serbisyo kag insentibo sa mga mangunguma, mapagsik nga pagsakdag sang kooperatibismo nga agrikultural kag pag-uyat sang estado ukon kooperatiba sang mamumugon sa uma sa mga dalagku nga plantasyon.

- b. Sa kadalag-an, igapatu-man ang maksimum nga programa sang reporma sa duta nga ginalakipan sang kumpiskasyon sang mga propyedad sang agalon nga mayduta kag sang matarung nga pagpanagtag sini nga wala sang bayad sa mga mangunguma nga nagakinahanglan.

EP 9 - MINIMUM NA PROGRAMA SA REPORMA SA LUPA

EP 10 - MAKSIMUM NA PROGRAMA SA REPORMA SA LUPA

8. Ano ang programa sa ekonomiya sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa?

- a. Tuhay sa rebolusyonaryo nga repormang agraryo, pagawaskon ang dominasyon sang US kag iban pa nga imperyalista, mga dalagku nga kumprador-burges kag agalon nga mayduta sa ekonomiya, igapatuman ang pungsud-non nga industriyalisas-yon kag pagatukuron ang ekonomiya nga hilway kag nagasalig sa kaugalingon.
- b. Sa ngalan sang pumulu-yo, estado ang magadumala sa ekonomiya kag pada-laganon sini ang mga importante kag estratehi-ko nga talapuanan, mga pangunahon nga ginakuhaan sang hilaw nga sangkap kag mga pangunahon nga komersyo.
- ang mga kooperatiba nga agrikultural kag indus-triyal upod sa pampubliko nga sektor sang ekonomiya
 - magangkon sang mga talapuanan nga sosyohan nga estado-pribado
 - pagahatagan konsesyon ang mga pungsudnon nga kapitalista kag iban pa nga mga gagmay nga pribado nga ginapanag-iyahan

Gamiton ang Biswal MI-7.. Ilaragway nga kadungan sang repormang agraryo, iganasyunalisa kag pagadumalahan sang estado ang mga importante kag estratehiko nga talapua-nan, mga ginakuhaan sang hilaw nga sangkap kag mga pangunahon nga komersyo.

- k. Paagi sa pagplano, paga-pat-uron sang estado nga balansyado ang proporsyon sang pagpauswag sang mga mabug-at nga industriya bilang nagapanguna nga paktor, sang agrikultura bilang base sang ekonomiya kag sang mamag-an nga industriya bilang tulay nga gilayon nga nagatuga sang mga produktong pangkonsumo.

MI 7 - LIPUNANG SOSYALISTA

9. Ano ang polisiya nga pangkatilingban sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa?

- a. Igapatuman sang DRB ang isa ka kumprehensibo kag progresibo nga polisiya pangkatilingban.
- b. Katuyuan sang polisiya pangkatilingban sang bag-o nga gubyrno nga matarung ibahin ang mga benepisyong pag-uswag sang ekonomiya, sakdagon ang hustisya pangkatilingban kag isulong ang dignidad kag kalidad sang pangabuhi sang pumuluyo.

Basahon ang mga santo nga dinalan.

10. Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon nga Banwa kaangot sang kultura?

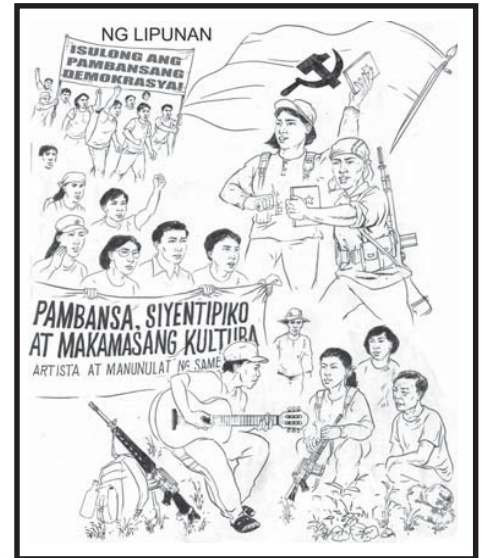
- a. Programa sang DRB nga sakdagon kag pauswagon ang pungsudnon, syentipiko kag pangmasang kultura.
- b. Kinahanglan ang pungsudnon-demokratiko nga rebolusyon nga pangkultura agud matuga ang kamuklatan nga magatulod sa pumuluyo nga magbato kag pukanon ang mga nagapigos sa ila kag sa proseso mabun-ag ang isa ka pungsudnon kag manggaran nga kultura sang banwa.

Gamiton ang Biswal M1- 10.

Magpangayo sang halimbawa sa mga tumuluon sang mga natuga nga manggad sang aton rebolusyong pangkultura.

- k. Ang rebolusyon nga pangkultura integral nga bahin sang inaway banwa, pagtukod sang mga base kag pagpauswag sang lain-lain nga kahublagan sa kaumhan kag kasyudaran, subong kag sa kasunod nga sosyalista nga rebolusyon kag konstruksyon.

Talakayon kon paano ipatuman sang bag-o nga gubyrno ang kultura nga nagasabat kag nagasulong sa bag-o nga sistema sang katilingban. Itum-ok ang padayon nga pagsulong sang rebolusyon pangkultura sa idalum sang diktadura sang proletaryado.

MI 10 - REBOLUSYONARYONG TEORYA AT KULTURA SA PAGBABAGO NG LIPUNAN

11. **Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa kaangot sang pumuluyo nga Moro, mga pumuluyo nga Kordilyera kag iban pa nga pungsudnon nga minorya?**

- a. Ang programa sang DRB amo nga sakdagon ang kinamatarung sa demok-rasya kag pagdesisyon-sa-kaugalingon sang pumuluyo nga Moro, mga pumuluyo nga Kordilyera kag iban pa nga pungsudnon nga minorya.
- b. Sa idalum sang demokratiko nga Pilipinas sa diin ginagarantiyahan ang pagkakaalangay sang tanan nga pumuluyo kag nasyunalidad, ang pumuluyo nga Moro, pumuluyo nga Kordilyera kag iban pa nga pungsudnon nga minorya pagabuyukon nga magpili sang mata-rung kag nagakaigo kag tunay nga awtonomiya pangpulitika.

Basahon ang ikaduha tub-tob sa ikaapat nga dina-lan sang teksto. Paundan ini sang mga lokal nga halimbawa labina sa mga kaso nga may mga dalagku nga proyekto ang mga imperyalista kag gubyer-no pareho sang minahan, dam, talamnan, trosohan kag iban pa.

Ihalimbawa ang patipyok-tipyok nga pagtratar sang reaksyunaryo nga gubyrno sa MILF ukon *MNLF* samtang ginapatuman ang komprehensibo nga inaway sa pumuluyo nga Moro.

12. Ano ang programa sang Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa kaangot sang kababainhan?

Ang programa sang DRB kaangot sang kababainhan amo nga isulong ang rebolusyonaryo nga pag-hilway sa kababainhan sa tanan nga patag . Napasulod sa paghimakas para sa paghilway sang pungsod kag katilingban ang paghimakas para sa paghilway sang kababainhan. k. Itib-ong ang demokrati-sasyon sang pamilya agud madula ang pyudal ukon awtokratiko nga kontrol sa asawa nga babae kag mga anak.	a. <i>Maghatag sang halimbawa ang tumuluon sang patri-yarkal nga pagpamigos sa kababainhan. Basahon ang mga santo nga dinalan sa teksto kag hatagan sang mga lokal nga halimbawa.</i> b. <i>Sobra sa katunga sang populasyon sang Pilipinas kababainhan. Gamiton ang hurubaton nga Tsino nga “katunga sang kabug-aton sang langit ginapas-an sang kababainhan”. Ipakita ang gamha-nan nga pwersa nga ini para sa pagpahilway sang pungsod kag katilingban.</i>

13. Ano ang polisiya internasyunal sang Demokratiko nga Rebolusyon nga Banwa?

Pagahimuon sang DRB ang tanan agud maka-amot sa pagpabakud kag pagpapa-lapad sa anti-imperya-lista nga pangkalibuta-non nga nagahiliugyon nga prente kag maagom ang pinakamalapad nga posible nga suportang internasyunal para sa rebolusyonaryo nga ka-hublagan sang pumuluyo nga Pilipino. Ang pagdaog sang kauga-lingon nga rebolusyonar-yo nga paghimakas ang pinakamaayo nga maamot sang mga rebolusyonaryo nga pwersa sa Pilipinas sa kawsa para sa pung-sudnon nga kahilwayan, demokrasya, sosyalismo kag kalinungan sang kalibutan. k. Magabukas sang relasyon diplomatiko kag pang-ekonomiya ang bag-o nga gubyrno sa tanan nga pungsod, ano man ang ideolohiya ukon sistema pangkatilingban sang mga ini. Pagasundon sini ang mga prinsipyo sang pag-respetuhanay sa sobe-ranya, kahilwayan, integ-ridad sang teritoryo, mutwal nga benepisyo, kag malinong nga paglubad sang mga banggianay sa tunga sang mga estado.	a. <i>Ilaragway sa tumuluon nga kita isa sang rebolusyo-naryo nga kahublagan nga may naga-inggat nga kadalag-an kag amot sa paghimakas sang pumuluyo sang kalibutan batok sa imperyalismo. Handum sang NDF ang diplomatiko nga pagkilala base sa pagkamatuod nga ang re-bolusyonaryo nga kahub-lagan sa Pilipinas mayor nga partido sa gyera sibil kag indi isa ka simple nga pwersa nga rebelde.</i> b. <i>Balikan ang Biswal Imp-a kag b. Ilaragway nga mangin pinakadaku naton nga amot ang kadalag-an sang DRB sa pangkalibu-tanon nga rebolusyon nga proletaryo.</i> <i>Ipakita nga indi bisan san-o igapatuman sang mga papet nga rehimen ang lima ka prinsipyo sang relasyon internas-yunal. Sa kadalag-an lamang sang DRB maagom ang isa ka aktibo, hilway kag malinong nga relasyon internasyunal.</i>

H. Ang Perspektiba sang Rebolusyon nga Pilipino

1. Ano ang perspektiba sang rebolusyon nga Pilipino kag paano mapat-ud ang pagsulong pakadto diri?

Sosyalista kag indi kapitalista ang perspek-tiba sang rebolusyon nga Pilipino.

Pinakamalahalon nga pak-tor sa pulitika sa transisyon halin sa demokrasya sang banwa pakadto sa sosyalismo ang makasahi nga pagpa-muno nga proletaryo nga nakabase sa alyansa sang mamumugon-mangunguma.

Mga malahalon nga paktor man ang BHB bilang pangu-nahon nga sangkap sang gahum pang-estado sa idalum sang absoluto nga pagpamuno sang Partido, ang makasahi nga diktadu-ra sang proletaryado sa tugas sang demokrasya sang banwa kag ang sandigan nga alyansa sang sahi nga mamumugon kag mangunguma bilang pundas-yon sang nagahiliugyon nga prente.

d. May mga transitoryo nga tikang sa panahon nga ini nga may kinaiya nga burges demokratiko, pero sekundaryo ang mga ini kag ginalubad ang prob-lemma sang sistema sang pagpanag-iya sang mga kagamitan sa produksyon.

Basahon ang ikatatlo kag ikaapat nga dinalan kaa-ngot sa mga hagna sang mga oportunistang traidor nga nagatuyo nga ihatag sa burgesya ang kadalag-an sang pagpamu-no sang sahi nga prole-taryo sa demokratiko nga rebolusyon nga banwa.

Balikan ang Biswal MI-. Ilaragway nga matukod lamang ang sosyalismo kag diktadurya sang proletaryado sa makasahi nga pagpamuno sang proletaryado kag sang Partido Komunista sang Pilipinas.

MI 7 - LIPUNANG SOSYALISTA

Ipaathag ang mga transitoryo nga tikang halin sa kadalag-an sang pung-sudnon-demokratiko nga rebolusyon padulong sa sosyalista nga konstruksyon.

PAGSARA SANG TALAKAYAN SA TOPIKO

1. Balikan ang balayon sang topiko.
2. Balikan ang mga katuyuan sang pagtuon kag ang kamalahalon sang pagtuon sa Demokratiko nga Rebolusyon sang Banwa.
3. Maghiwat sang pagtasa kon naagom ang mga katuyuan sang pagtuon.
4. Kantahon ang "Pagbabalikwas".